Serie nouă
MARTIE 2022
3
(CCXLVIII)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Centenar Tudor Jarda
✓Convorbirile "A.M.": Nicolae Brânduş
✓Premiile WhatsOnStage
✓Sanremo 2022
✓Eurovision România - semifinală
✓"Galele Savoy" 3 la Teatrul de revistă "C. Tănase"

În imagine:
Nicolae BRÂNDUŞ

Cu lacătul larg deschis

Vuieşte Facebook-ul zilele acestea de vestea închiderii unui teatru, de către Primarul general. Postările se rostogolesc, preluate şi amplificate, după o rețetă bine-cunoscută... Să ne înțelegem: nu am nicio simpatie pentru acest personaj, care s-a mândrit cu faptul că el nu va mai subvenționa concerte şi alte asemenea cheltuieli... Dar, dorind să aflu mai multe despre această decizie dramatică, nu mică mi-a fost mirarea să constat că lucrurile nu stau literalmente aşa cum se spune, sau mai degrabă cum se țipă.

”Maestrul Beligan se răsuceşte în mormânt”, ”Nicuşor Dan pune lacătul pe teatru”, ”Singurul teatru nou construit după Revoluție, până azi, se închide”, şi cavalcada citatelor energizante poate continua.

De fapt, teatrul nu s-a închis. Care este problema atunci? Cei de la primărie contra-atacă şi spun că se încearcă doar a se opri risipa de acolo, datorată unui ”bad management”. Da, cunoaştem sloganul drag unora, potrivit cărora banii pentru cultură înseamnă ”risipă”... Dar la ce se referă oare acum, concret?

Să ne uităm cu mai multă atenție la documentele publice de pe site. Avem de-a face cu un teatru cu 71 de posturi bugetate. Ce fel de angajați are teatrul, creat pentru a oferi spectacole? 3 actori şi 3 regizori (la paritate!). Plus o armată de inspectori şi de secretari (PR şi literar), referenți, şi 2 casieri (în epoca vânzării de bilete online, a salariilor virate pe card şi a plăților interbancare accesibile la un click distanță). Cu ce sume sunt ei plăți, conform statului de funcții? Păi numai primele 3 persoane din capul listei cumulează 40.000 lei pe lună salarii, umflate cu peste 4500 de lei sub formă de... țineți-vă bine, sporuri de 15% pentru ”condiții vătămătoare de muncă”, alții încasând acelaşi procent pentru ”condiții grele de muncă”. Să nu uităm că românul fără doctorat nu e român adevărat, aşa că managerul primeşte vreo 1000 lei şi pentru această diplomă... Foarte greu sau vătămător este considerat locul de muncă şi pentru secretari, pentru impresar, pentru referenți, pentru şef serviciu şi, ca să nu existe discriminare, pentru casieri; mai bine zis pentru 70 dintre cei 71 de salariați! (Nu pot să nu mă întreb cu ce a greşit cel tăiat de pe listă, oare?).

Dar toți banii aceştia au fost deja alocați pentru 2022. Care este atunci problema? Problema este că un asemenea aparat generos, creat pentru a da spectacole, include doar 3 oameni care pot apărea pe scenă. Pare o glumă, căci evident că nu ai cum să faci o distribuție în felul acesta. Nu-mi mai pun întrebarea de ce era totuşi nevoie de ei în schemă, dacă spectacolele se fac prin apelarea la colaboratori... Şi acum iese la suprafață supărarea: în noul buget nu se mai alocă bani pentru colaboratori, acesta fiind motivul pentru care teatrul cu 68 de salariați ne-actori nu mai poate funcționa, după cum se povesteşte într-o lungă Scrisoare deschisă...

Dar care o fi menirea managerului? Mai ales că vorbim despre un teatru de proiecte, un tip de instituție care, din fericire, poate alege ce joacă, de câte ori joacă, cu cine joacă... Nu poate managerul identifica surse de finanțare pentru singurii oameni care chiar joacă în spectacole? Dacă este mulțumit de organigrama actuală, atunci nu ar putea face spectacole mai bune, mai atrăgătoare, care să se vândă bine? Nu se pot oare atrage parteneriate sau sponsorizări? Există şi practica co-producțiilor, există şi turneee... Nu poate fi mărit numărul de reprezentații, eventual? Toate aceste soluții funcționează bine la companiile private de spectacole, care bagă toți banii la care au acces în titluri de succes şi reuşesc să stea pe linia de plutire şi chiar au profit. În condițiile în care identifică în primul rând banii pentru actori (adesea chiar vedete, care să dea greutate afişelor şi care să atragă

publicul...). Ar fi instructivă o lectură despre trupele de teatru private, care în România au fost la un moment dat atât de multe; sau despre teatrele de prin alte țări, care aproape că nu au subvenții, dar au un management şi un marketing excelent, care le asigură fonduri poate chiar mai generoase decât ar fi acordat statul/ municipalitatea...

Ca de obicei, ne apropiem mai mult de adevăr atunci când căutăm pe la mijloc, şi nu la extremele reprezentate de poziția inflexibilă a celor 2 părți opuse: finanțatorul şi cheltuitorul. Categoric, teatrul trebuie susținut în continuare şi este nevoie de spectacole în Bucureşti. Cât mai multe, şi cât mai bune. De asemenea, primarul nu trebuie să fie zgârcit şi, mai tăind poate de la borduri, panseluțe sau plăci de gresie puse pe trotuare, ar fi bine să finanțeze şi cultura. Că tot zicea că acum, dacă a scumpit gigacaloria cu circa 130%, vor fi în sfârşit bani pentru oraşul nostru cel drag... Pe de altă parte, responsabilii cu implementarea actului cultural scenic ar trebui să facă puțină ordine prin ogradă, să se mai şi implice, să caute soluții şi să arate că termenul de manager (vă aduceți aminte: cel care munceşte din greu în condiții vătămătoare), are totuşi ceva de-a face şi cu mai buna organizare, pentru că nu este de ajuns să stai cu mâna întinsă sau cu jalba pe Facebook, în condițiile unor prognoze economice şi de dezvoltare tot mai puțin îmbietoare şi în condițiile unui război care amenință modul nostru de viață aşa cum l-am cunoscut noi până acum.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

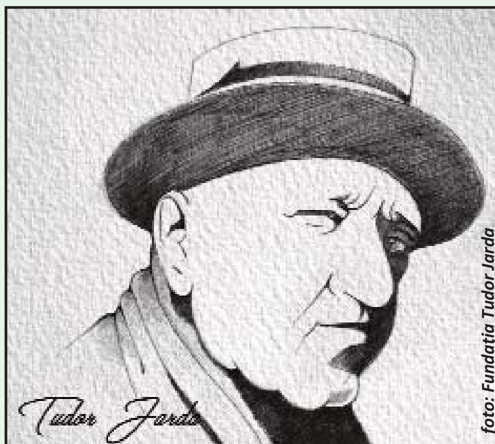
Centenar Tudor Jarda..................................2
Covorbirile “A.M.” - Nicolae Brânduş.......3-4
Meridianele operei...............................12-15
Colocviul Naţional de Muzicologie - Iaşi.20-21
Sanremo 2022...................................26-30
În căutarea stelelor cu nume (II)...........32-35
Eurovision România - semifinală.........36-37
Şcoala vedetelor (2)..............................40-43

Tudor Jarda

În luna februarie 2007, la împlinirea vârstei de 85 de ani, Maestrul Tudor Jarda, unul dintre marii compozitori români ai secolului XX, cel care a dat muzicii culte româneşti opere în care sufletul ancestral al folclorului românesc ardelenesc s-a întrupat în mod profund şi autentic, a fost onorat de Academia de Muzică clujeană cu titlul de *Doctor Honoris Causa*. Mi-a revenit mie onoarea de a da glas public tradiţionalei „Laudatio", din care voi rememora câteva fragmente acum, la împlinirea centenarului de la naşterea compozitorului:

Tudor Jarda, compozitorul unic ce stapânea graiul folcloric ca pe limba maternă, s-a născut la oraş!

Mai exact la Cluj, în anul 1922, într-un moment istoric de efervescenţă culturală: tatăl său, de profesie jurist, fusese chemat din Năsăudul natal şi numit, încă din 1919, secretar general pentru organizarea Universităţii clujene. Şcolile urmate de Tudor Jarda au fost dintre cele mai bune, şi i-au configurat substanţial personalitatea intelectuală. Dar încă din copilărie, muzica a consituit mereu o tentaţie vie, modelele nelipsind în familie: mama cânta bine la pian, tatăl avea o vioară la care cânta ca autodidact. Fratele său mai mare începuse studiul viorii după toate regulile meseriei. Mezinul a început şi el studiul pianului de mic. A ajuns apoi să cânte şi la vioară, studiind cu un profesor priceput, care i-a dezvăluit şi lumea cântecului popular. A vândut o bicicletă ca să-şi cumpere o trompetă, la care a început să cânte singur... În 1940 familia a părăsit Clujul, luând calea refugiului la Timişoara. Acolo se retrăseseră instituţiile clujene, Conservatorul şi Opera, magneţi îndeajuns de puternici pentru ca tânărul Jarda să abandoneze studiile politehnice începute: se înscrie la trompetă, cântă cu o formaţie la şcoala de dans şi la baluri. După întoarcerea la Cluj odată cu terminarea războiului, ideea studiului compoziţiei a prins contur sub impresia lui Mihail Andreescu-Skeletty, cu care a şi studiat apoi armonia, contrapunctul şi compoziţia. Proaspăt căsătorit, s-a angajat ca timpanist în orchestra Operei Române condusă pe atunci de Sabin Drăgoi. Convins de prieteni ai săi, se înscrie şi la Filosofie – facultate pe care nu a mai apucat să o termine, dar cursurile urmate l-au marcat durabil şi profund. Nici nu se putea altfel, când profesorii s-au numit Lucian Blaga, Liviu Rusu, D. D. Roşca, Nicolae Mărgineanu.

În 1949 Tudor Jarda este numit direct profesor de armonie la Conservatorul clujean, funcţie pe care o va păstra până la pensionarea sa în 1984. A fost de-a lungul timpului şi secretar al Filialei Cluj a Uniunii Compozitorilor, şef de catedră la Institutul Pedagogic din Tîrgu Mureş, director al Operei Române din Cluj.

Satul ardelean şi muzica lui şi-au aflat un loc cu totul aparte în destinul compozitorului. Pornind de la culegeri de folclor efectuate în zone din Transilvania prin anii '50, Tudor Jarda a legat relaţii privilegiate cu mai multe localităţi ale ţinutului său de origine, mai cu seamă la Leşu, unde a instituit un cor ţărănesc ce a dobândit renume naţional, şi unde s-a întâlnit cu un rapsod de aleasă autenticitate în persoana Mariei Precup. A sfinţit acele locuri şi s-a împărtăşit la rându-i din sfinţenia lor imemorială, creând un moment unic şi irepetabil de sensibilitate şi comuniune. A scris acolo piese pentru uzul momentului, şi ele au devenit piese pentru eternitate. În Prundul Bârgăului, la căminul cultural, cu directorul alături şi cu sticla de pălincă pusă pe masă, ca încurajare, a aşternut pe note, în răstimpul unei ore, „Nunta ţărănească".

Mereu aflat sub zodia inspirată a geniului naţional, a creat o operă muzicală expresivă şi limpede, originală prin sevă şi sinceritate. Un artist şi un om fidel propriului crez, mereu bucuros de frumuseţea vieţii şi de virtuţile prieteniei, Tudor Jarda şi-a creat un personaj pitoresc şi adesea mucalit, ce lăsa în răstimpuri să străfulgere profunzimea sa. Lui îi aparţine memorabila butadă, de acum bun folcloric, după care la noi în „Conzervator" e ca-n Policlinică: unde te-ntorci tot de doctori dai... Dintotdeauna a arătat a pune puţin preţ pe ceremonii, solemnităţi, titluri, mondenităţi; s-a întâmplat chiar să evite a fi prezent în sală la vreo primă audiţie a vreunei lucrări ale Domniei-sale. Obişnuia să ironizeze entuziasmele, sincere ori de convenienţă, ale ocaziilor de acest fel spunând: noi scriem, noi cântăm, noi ne gratulăm! A fost totuşi „gratulat" cu binemeritate distincţii – Premiul Uniunii Compozitorilor, titlul de Artist emerit, titlul de Cetăţean de onoare al Clujului.

Opera sa cuprinde, în afară de corurile devenite celebre, o serie de lucări valorase în alte genuri: lieduri (multe pe versurile lui Lucian Blaga), patru opere, două balete, patru simfonii, un concert pentru flaut şi unul pentru vioară – aproape toate fiind marcate de o inconfundabilă amprentă românească.

Tudor Jarda ne-a părăsit în luna august a anului 2007, lăsându-ne moştenire oprea sa. Rădăcinile sale adânci în ţinutul mândrilor grăniceri năsăudeni i-au transmis seve de o forţă ancestrală nebănuită, l-au înzestrat cu un peisaj interior de o bogăţie mirifică, a cărui descoperire necontenită a împlinit drumul identitar şi creator de viaţă al Maestrului şi ne-a dăruit nouă, tuturor celor care trăim **în** şi **prin** cultura românească, jaloane de identitate ce ne măsoară locul în lumea sunetelor şi simţirii muzicale. Şi în istorie.

Adrian POP

Tudor Jarda în actualitate

Tudor Jarda şi-a petrecut anii de formare ai copilăriei la Bistriţa, unde el este socotit pe bună dreptate un fiu al oraşului; Liceul de Muzică din Bistriţa poarte numele compozitorului.

În sale elegantă a Palatului Culturii din Bistriţa, Centenarul naşterii lui Tudor Jarda a înregistrat duminică, 13 martie, un moment de culminaţie: în prezenţa unui public entuziast, a avut loc concertul extraordinar „Tudor Jarda 100". În interpretarea orchestrelor reunite ale Filarmonicii din Oradea şi a Noii Orchestre Transilvane, sub bagheta dirijorului Romică Rîmbu şi avându-l ca solist pe violonistul de excepţie care este Alexandru Tomescu, programul a cuprins *Concertul pentru vioară şi orchestră* şi *Simfonia a III-a „Romantica"*– prezentând astfel o latură importantă, dar mai puţin cunoscută a creaţiei compozitorului, renumit în special pentru lucrările sale corale, vocale, de operă şi balet. Dacă adăugăm proiectul – deja demarat – al înregistrării lucrărilor pe un CD, vom putea aprecia consistenţa deosebită a acestei iniţiative, al cărei artizan este neobositul animator de viaţă culturală Gavril Ţărmure, actualmente manager al Centrului Cultural Municipal „George Coşbuc", ce are în spate decenii de activitate inventivă şi îndrăzneaţă, cu realizări de răsunet la nivel naţional şi internaţional în toate domeniile artelor. Cu sprijinul generos al administraţiei locale, în mod direct al primarului Ioan Turc – prezent şi el la evenimentul semnalat aici – Bistriţa se înscrie pe traiectoria unei frumoase şi trainice evoluţii a vieţii

Şapte întrebări, mult mai multe răspunsuri şi… o neliniştitoare Coda…

Carmen Stoianov: *Vă cunoaştem ca profesor universitar şi mentor, om al claviaturii, al hârtiei cu portative, al paginilor albe care aşteptă cuvântul scris, al microfonului gata să capteze noutatea ideilor: comunicare la înalt nivel, seriozitate şi spirit ludic, aspră blândețe, impetuozitate zăgăzuită, observație pertinentă, dar şi libertate asumată, căutarea acelui “mot propre”… şi, dincolo de toate, responsabilitatea față de actul creator sau interpretativ în sine… Cum v-ați autocaracteriza în acest aprilie 2022, din perspectiva unei vârste victorioase?*

Nicolae Brânduş: Vă mulțumesc pentru frumoasele cuvinte. Cu vârsta victorioasă ar trebui să ne lămurim, totuşi, despre ce e vorba. M-aş rezuma să-i mulțumesc Domnului pentru zilele date, fără comentarii, deoarece oricum nu-mi aparțin. Iar istoria, aşa cum ne apare scrisă, nu este altceva decât o beletristică de idei (care include întreaga istorie a filosofiei!) mai mult sau mai puțin grefată

pe un florilegiu adunat de bârfe.... Să bârfim, deci, şi noi pe această hârtie albă! Întrebările privind persoana proprie şi cum mi se arată îmi par total de prisos deoarece dacă sunt, ele se petrec în singurătate, în tăcere şi în cea mai mare parte imcomunicabile...

C.S.: *Obişnuiți să spuneți întodeauna, ferm, cu voce tare, ceea ce gândiți şi apoi să vă susțineți crezul cu forța argumentelor, întotdeauna imbatabile, “îndoind munții” – cum s-ar spune…*

N.B.: Că am susținut întotdeauna şi, mai ales cu voce tare, propriile mele opțiuni, şi nu numai artistice – o recunosc, deoarece viza o anume trăsătură de caracter care m-a împiedicat, de când mă ştiu, să accept din toate motivele aşa-zis diplomatice compromisul cu minciuna, incompetența şi prostia. Printre cei care, după cum ziceți, mă admirau pentru aceasta se numărau mai ales cei care, în urma unor întruniri de breaslă, mă felicitau în pauză, privind cu atenție în jur ca să nu fie văzuți pentru scandalurile suscitate, dar care în plenuri tăceau şi-şi băgau bine capul între urechi... Deh, a fost şi este lumea noastră şi nu am resentimente față de nimeni, inclusiv pentru statul paralel care nu uită de osanaliştii (foşti şi urmaşii de azi...).

C.S.: *V-am admirat pentru implicarea în primul front al muzicii noi: SNR-SIMC, participarea în Festivaluri, prezența pe afişul formațiilor…*

N.B.: În anul 1990, după Revoluție, am plecat la Oslo, unde avea loc sesiunea Adunării Generale a SIMC (Societatea Internațională de Muzică Contemporană, ISCM în limba engleză). Cu această ocazie, am reuşit să reactivez prezența Societății Compozitorilor Români – înființată în 1920 şi devenită Uniunea Compozitorilor din România după 1944 – în această Societate Internațională, al cărei membru era de la înființare şi în care nu mai funcționase în toată perioada comunistă. Am fost Preşedintele Secțiunii Naționale Române a SIMC până în 2002 şi am participat la toate Adunările Generale bianuale ale Societății şi la toate Festivalurile WORLD MUSIC DAYS organizate cu aceste prilejuri în care noua muzică românească şi-a găsit un loc bine meritat. A fost pentru cele mai tinere generații o rampă de lansare care, în timp, s-a amplificat până azi. Am organizat în 1999 Adunarea Generală şi Festivalul WMD al SIMC în România şi Republica Moldova în 5 oraşe importante, în urma unei munci de aproape 5 ani depuse într-un context vag neinteresat, dacă nu ostil, dacă nu ar fi decât să-mi amintesc de Festivalul Berii care împânzise cu bannere tot Bucureştiul şi de afişele Festivalului ISCM care fuseseră date la ambalaje pentru brânză (înainte de a fi expuse, evident....). Cinste organizatorilor de spectacol!! Numai că imaginea României, extrem de apreciată ca valoare artistică a compozitorilor şi – mai ales – a interpreților muzicii noi de pretutindeni, a avut de suferit în mod nejustificat. Cu toate acestea, muzica românească a avut o rampă importantă de lansare, evidentă în tot ce a urmat până azi şi mai departe.

C.S.: *Sunteți recunoscut ca inovator în forme şi structuri, creator de cicluri inedite traversând granițe de gen* (Phtora, Match, Soliloque…)*; cu o aplecare aparte spre sincretism şi* happening, *ați creat într-o multitudine de genuri: teatrul muzical (cu prezență redusă în orizontul componistic românesc), vocal-simfonic, simfonic, electronic, cameral, coral… Ați îmbogățit repertoriul didactic, ați practicat tehnici stochastice, ați întărit vibrația improvizației şi arhetipalul folcloric românesc. Care dintre acestea v-a rămas aproape?*

N.B.: Cel mai concludent răspuns la această întrebare îl puteți găsi în cele două cărți publicate şi anume *INTERFERENȚE* (Ed. Muzicală Bucureşti, 1984) şi *ANTIMEMORIA* (Ed. EIKON, Bucuresti, 2021). Tot ce menționați este corect şi strict aluziv în ce priveşte unele titluri de lucrări şi pasagere considerații privind lucrările mele. Nu este aici locul să dezvolt principiile componistice pe care le-am urmărit în decursul anilor – de la serialismul integral la structuri modale complementare, apoi la structurarea practicii improvizatorice la muzica stochastică, teatrul instrumental şi muzica imaginară. Unii comentatori susțineau că o calitate a muzicii mele este faptul că mi-am schimbat stilul, uneori radical, de la o etapă la alta. Este o

remarcă nepotrivită, deoarece se referă strict la confecționarea de partitură, ceea ce nu privește stilul operei musicale, decât la nivelul cel mai trivial. Stilul de autor se judecă la alte niveluri de semnificare și privește altfel creatorul și opera muzicală. De ce stilul este omul și cum se răspunde la această întrebare? Vă asigur că nu prin studiul mesajului scris, ci în raport cu Infinitul. Luați-o cum doriți... În orice caz, în muzică, ceea ce este esențial este dincolo de textul de autor (inventator), de sunetul însuși ca eveniment sonor-acustic și apare creator în comunicarea vie a operei în timp real. Abordarea, să-i zicem, citirea fenomenului muzical conform unei metode epistemoșogice corecte sub aspect științific o descoperim în principiile Trans-disciplinarității dezvoltate de Basarab Nicolescu în spiritul filosofiei lui Ștefan Lupașcu. Mă opresc aici. În rest, abordarea teoretică a fenomenului muzical se petrece, independent de instrumentarul folosit în cercetare, la un nivel filologic poetico-literar unde primează o anumită beletristică de idei, valoroasă în sine prin sunet. În ceea ce ați menționat cu îmbogățirea repertoriului meu didactic, nu am scris muzică didactică în mod special. Parcurgând lucrările mele, se va descoperi necesitatea de a fi asimilată (uneori în modul cel mai practic-performativ) Logica Lumilor posibile pe care le-am imaginat. Este vorba despre o didactică specială de abordare a unei alte logici decât cea curentă în formarea operei muzicale. Aproape îmi sunt toate la un loc. Ceea ce apare mai ales important este că totalitatea partiturilor mele dezvoltă sistematic un spirit sistemic.

C.S.: *V-am admirat bătălia pentru impunerea teatrului instrumental. A fost timpul unor lucrări cu impact la public. Iubiți acea perioadă?*

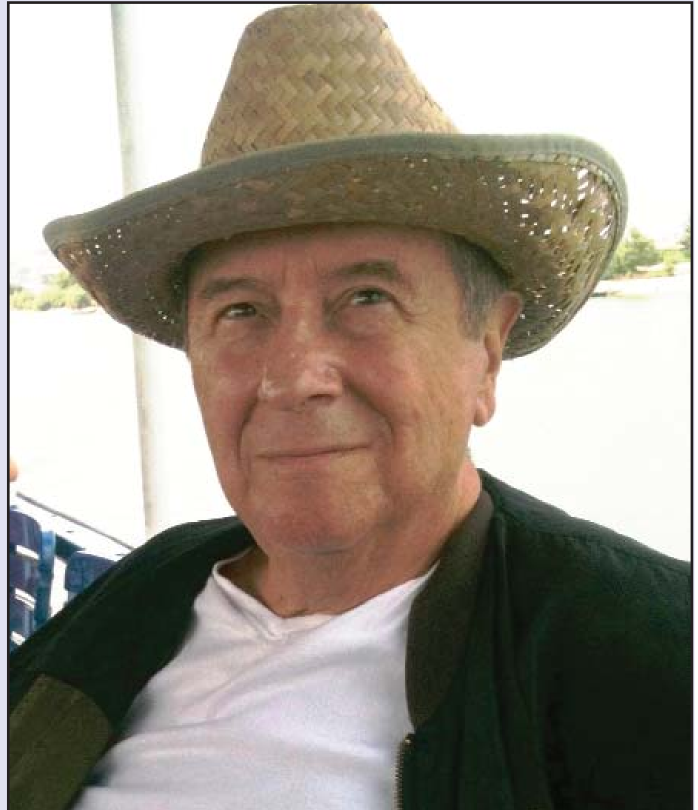
N.B.: Teatrul instrumental are o veche tradiție în practica spectacolului muzical de pretutindeni. În anii ‘50 ai secolului trecut, s-a dezvoltat atât în mediile avangardiste din Europa (Școala de la Darmstadt, de ex.) și America (vezi John Cage), intens potențate de culturile Extrem Orientale (Zen, de ex.). Se reclamă și de la *Commedia del Arte* și spectacolul de bâlci, o formă extrem de populară în Europa medievală. Avangarda Muzicala i-a adăugat sensuri noi, această practică de spectacol răspunzând unei necesități stringente a Noii Muzici de a-și spori interesul prin apelul la mai multe surse de informație spectaculară care, în noul context, își dovedea secăciunea. O tendință legitimă, de altfel, care în timp și-a conturat o teorie și o poetică aparte. În lucrarea *Interferențe* pe un text de Ion Barbu am realizat un text-partitură în care erau puse în definire și în acțiune spectaculară toate elementele inevitabile ale gestului artistic. Spectacolul *Bizarmonia* regizat de regretatul Alexandru Tocilescu a apărut, s-a jucat de un excepțional grup de interpreți clujeni (Ansamblul “Pro Musica Nova”), a fost premiat și a dispărut în neant prin grija decidenților culturali de resort. Matei Millo, cu ocazia turneelor din Ardeal, zicea că... e greu cu teatrul românesc în țara ungurească!... Cam așa și cu Teatrul instrumental (și nu numai) în țara românească...). Oricum, în actuala situație, așa cum ne apare Teatrul instrumental, acesta **se face**! (nu se lecturează de undeva și se reproduce) și se adresează unor interpreți totali. Performanța devine un unicat în care se manifestă integral capacitatea creatoare a interpreților.

C.S.: *Relația interpret*-tape *spune și v-a spus multe...*

N.B.: Relația interpret-mediu electronic este atât un exercițiu de imaginație, cât și de transgresare a limitelor manualității. Este un domeniu departe de a fi (a putea fi) explorat, fie și în parte. După cum se știe, mașina îți dă înapoi tot atâta inteligență câtă i-ai introdus în date. Mi se pare pauperă folosirea mediului electronic ca o timbralitate de tip lăutăresc și aceasta în pofida accesului conștient structurat spre înfățișarea și studierea unor ordini interne remarcabile, prezente în desfășurarea fenomenului supus analizei computerizate. De obicei, mediul electronic apare în relația cu interpreții ca un adaus coloristic oarecare...

C.S.: *Un sfat (de dorit: mai multe!) tinerilor aflați la vârsta începuturilor într-ale muzicii, fie ei interpreți, fie creatori, fie îmbrățișând cariera didactică… Și, poate, o confesiune…*

N.B.: Am urmărit în tot ceea ce am avut ocazia, talentul, care se afirmă mai pregnant decât orice altceva în activitatea tuturor: tineri, mai puțin tineri, mai în etate etc.

Întrebarea e simplă: **este – sau nu este!** Se remarcă nemijlocit, imediat și fără greșeală! Ar fi un prim pas spre adevăr. Cel de-al doilea este măsura în care un tânăr și-a însușit limbajul viu al actualității și-l stăpânește bine. Și al treilea pas, cel mai important pentru o carieră, este măsura în care fiecare este capabil să evadeze din limbajul standard asimilat și gradul de creativitate implicat în acest proces. Există trei date fundamentale care definesc, de la naștere, persoana umană și numai prin naștere: inteligența, talentul și umorul. Dacă le ai – cultivă-le! Dar nu încerca să le dobândești prin muncă, deoarece nu se poate; și dacă nu ai umor – nu încerca să spui bancuri, că lumea va râde de tine și nu de spusele tale. Dacă nu ai talent – nu persevera în a face operă culturală. Comentează – că poate ai talent la opinii (ca tot românul...). Iar dacă ești prost – nicio pregătire – și mai ales culturală – nu te va face deștept. În general e bine să ai în jurul tău prieteni capabili să fie sinceri cu tine. Pare o utopie?

… Las aceste ultime trei cuvinte să-și sune, prelung, întrebarea. O vom auzi, oare?! Îi vom și asculta ecoul?! Dar, mai ales, cum îi vom răspunde?!...

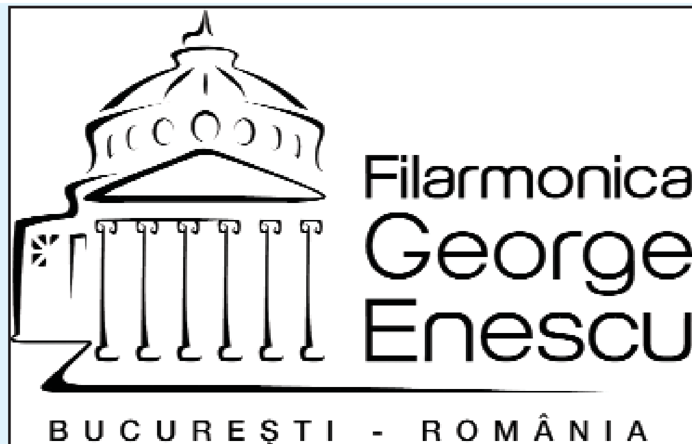
Carmen STOIANOV

Sonatele pentru pian şi vioară de George Enescu

A cânta în acelaşi recital cele trei sonate de Enescu pentru pian şi vioară e, fără îndoială, un lucru rar chiar şi în țara compozitorului. Fără să aibă grandoarea ambițioasă a integralelor, recitalurile cu muzica unui singur autor sunt impecabile ca opțiune estetică şi totodată riscante din punct de vedere al «succesului» la publicul adesea dornic de contraste şi de varietate. Dar ce poate fi mai rafinat decât să captezi diversitatea şi feluritele gradații în evoluția aceluiaşi creator, ce poate dovedi probitate interpretativă şi devotament cauzei artistice mai bine decât dedicarea unei întregi seri muzicii aceluiaşi compozitor? Ce public are tenacitatea să asculte trei sonate de Brahms sau de Beethoven, câteva sonate ale lui Scriabin sau Prokofiev în aceeaşi seară? Ei bine, există public şi interpreți care asumă acest «risc» şi pentru care el devine o aventură mai importantă decât un program pestriț, menit să mențină interesul treaz prin alăturări şi contraste inedite. Recitalul

Gabriel Gîţan, Alexandru Mihai

din 8 februarie 2022, în care violonistul Alexandru Mihai şi pianistul Gabriel Gîțan au interpretat la Sala Studio a Ateneului Român cele trei sonate pentru pian şi vioară de Enescu a fost un asemenea act de curaj, iar pentru public-ocazia rară de a auzi alăturarea celor trei lucrări ale lui Enescu şi de a savura farmecul şi unicitatea fiecăreia. Programul s-a derulat în sens ascendent. Partea I din *prima sonată, op. 2 în re major*, lucrare de tinerețe a lui Enescu, scrisă la nici 16 ani împliniți, interpretată cu elanul juvenil aşteptat, putea câştiga în transparență şi precizie (acordurile începutului mai lungi la pian decât la vioară, micile neclarități de intonație în episodul în si bemol minor din dezvoltarea părții I ar putea fi ameliorate); pianul ar putea beneficia de timbrări mai mari în acorduri şi octave, iar temele schubertiene - de vioiciune. Acustica sălii Studio

amplifică orice sunet şi face dificilă realizarea nuanțelor sub *mezzo-piano*; cu atât mai mult se impun sprinteneala în tuşeu şi auzul cât mai nuanțat. De la început s-au putut observa şi diferențe temperamentale între cei doi muzicieni: Alexandru Mihai nu-şi permite libertăți sau gesturi cu tentă histrionică, în timp ce Gabriel Gîțan e mai liber în expresie, mai dezinvolt. Încă nu s-a simțit, în primele două părți ale sonatei, o conlucrare autentică între cei doi – părea că fiecare îşi vede de treaba lui, deşi preluările aceloraşi teme de la un instrument la altul au marcat momente frumoase de atenție reciprocă. Gabriel Gîțan a dat impresia că a început să se simtă cu adevărat bine pe claviatură abia în partea a doua, unde s-au auzit sonorități estompate seducătoare, dar legato-ul a părut insuficient, iar frazările de tip « suspin » ar fi putut câştiga în relief. *Fugato*-ul din mijlocul părții a II-a a demarat mai degrabă formal, dar s-a încălzit pe parcurs, căpătand încărcătură emoțională. Finalul a fost avantajat de o mai mare implicare a violonistului, căruia îi priesc tempii rapizi. A doua *sonată, op. 6 în fa minor*, a fost interpretată la un nivel superior primei – s-au auzit pasaje veloce elegant realizate la pian, dar mâna stângă nu s-a bucurat întotdeauna de destulă atenție, având un discurs uneori nedirecționat, static. În schimb zonele fluide, «organice» – preluând termenul lui Pascal Bentoiu – au sunat foarte bine, cei doi muzicieni avansând treptat spre convergența simțirii muzicale. Începutul părții a doua frapează prin nepotrivirea timbrală dintre cele două instrumente, dacă acordurile pianului sunt cântate toate pe aceeaşi intensitate; o dinamică şi agogică maleabile, integrate liniei viorii sunt absolut necesare şi se poate spera că interpretări ulterioare, «rodate» ale duo-ului vor realiza aceste năzuințe. Sunetul violinei nu a părut să planeze deasupra magmei de la pian, poate din cauza acusticii sălii. Finalul a avut avânt, venit în mare parte tocmai dinspre pian.

S-au auzit nuanțe frumoase, alături de momente statice la bas. Mai mare precizie în atac, mai multă acuitate în vârfurile degetelor pianistului, de fapt, mai multă atenție la tuşee vor aduce, odată cu «rodarea» repertoriului, efectele insuficient de conştient țintite în etapa actuală. *Sonata a III-a în caracter popular românesc* a părut să schimbe sonoritatea sălii. În ciuda supradozei de sunet datorată condițiilor acustice binecunoscute, discursul amândurora a părut să se limpezească, să devina mai luminos, chiar dacă pe alocuri prea prezent, prea palpabil în multitudinea de nuanțe indicate în partitură. *Sonata a treia* a părut cea mai atent şi îndelungat lucrată. Sensibilitatea timbrală va mai avea de evoluat la Gabriel Gîțan, mai ales la mâna stângă, dar şi în notele repetate la mâna dreaptă în partea a II-a, iar

Alexandru Mihai va reuşi să dramatizeze efectele- surpriză, să le trăiască fără reţinere, să le dea aspect spontan. În timp, «ţipetele» viorii din partea a II-a vor pierde din impasibilitate şi vor aspira la paroxism. Tempo primo în piano dolcissimo a cucerit, iar finalul a avut bravură şi a încheiat cu brio recitalul. Dacă la următoarele interpretări Gabriel Gîţan va obţine contraste dinamice mai mari, dacă schimbările de tempo vor fi mai bine stăpânite, chiar acolo unde trebuie să fie aproape imperceptibile, dacă Alexandru Mihai va face efectele de fluierături cu mai mult haz şi va găsi modalitatea de a crea impresia spontaneităţii în plină rigoare, demersul temerar al celor doi muzicieni va putea atinge cote maxime. Programul recitalului din 8 februarie a dovedit reale calităţi interpretative; el merită reluat, perfecţionat, şlefuit. Publicul se va bucura.

Lena VIERU CONTA

La Filarmonica bucureşteană, momente simfonice discutabile, evoluţii solistice aşteptate...

Nu poate fi trecut cu vederea, aici, la Ateneul Român, concertul simfonic al mijlocului lunii februarie (17 februarie). Recunosc, am urcat treptele Ateneului spre sala de concert, condus de dorinţa de a-l reîntâlni – de această data în calitate de solist – pe violonistul Mircea Călin; a fost concert-maestru al Filarmonicii bucureştene, actualmente este prim violonist al unei prestigioase orchestre olandeze. Au existat aspecte de specială atracţiozitate; căci a inclus în programul său ambele *Rapsodii pentru vioară şi orchestră* de Béla Bartók, lucrări în parte asemănătoare în ce priveste structura, limbajul. Virtuozitatea violonistică preia

elemente ale tehnicii instrumentale specifice rapsozilor populari din zona carpatică, aspect pe care solistul l-a pus în valoare cu o savoare timbrală, dinamică, realmente cuceritoare. Recunosc, observând programul întregului concert, aş fi preferat, însă, cuplarea uneia dintre rapsodii cu unul dintre concertele mozartiene, spre exemplu; am fi beneficiat de o imagine extinsă a disponibilităţilor actuale ale acestui muzician pe care l-am dori a fi mai apropiat vieţii noastre de concert. Trebuie, totuşi, observat, stădania solistică a fost greu încercată data fiind lipsa de control a sonorităţilor ansamblului; am în vedere dinamica realmente potopitoare a sonorităţilor orchestrale, masivitatea acestora fiind disproporţionat susţinută de dirijorul Alexander Walker, în raport cu evoluţia solistică. Haotică, necontrolată a apărut consistenţa sonorităţilor orchestreale inclusiv pe parcursul *Simfoniei* beethoveniene *în la major*. Se poate vorbi despre o prestaţie dirijorală cu totul modestă; iar momentul poate fi alăturat – tot aici, la Filarmonică – nefericitei programări, cu luni în urmă, a *Simfoniei în re minor, pentru solişti, cor şi orchestra*, în condiţiile în care ”distanţarea pandemică” în adevăr notorie, a impus limitarea drastică a numărului corzilor în ansamblu; prezenţa suflătorilor apărea atunci ca fiind supradimensionată, chiar potopitoare, cu totul derutantă.

Dumitru AVAKIAN

Aristocratic şi de o subtilitate surprinzătoare

…, aşa a fost concertul de la Ateneul Român din seara zilei de 26 februarie. Şi nici nu-l puteam numi altfel întrucât el a însumant vârfuri ale artei sunetelor, de la compozitorii care au constituit programul la interpreţii invitaţi; de la orchestră – mereu personaj principal – la unicitatea locaţiei; de la celebra umbrelă sub care s-a desfăşurat evenimentul la tălmăcirile de excepţie. Tot el mi-a prilejuit şi marea plăcere de a urmări doi dintre muzicienii reprezentativi ai timpului, legaţi nu numai prin vocaţia lor, dar şi printr-un backround asemănător: sunt de origine română, fac parte din aceeaşi generaţie, provin din familii de muzicieni sau în care muzica reprezenta o prioritate în educaţie pentru toţi membrii ei, strălucesc pe podiumuri cu ştaif din lume, au o bogată carte de vizită ce conţine orchestre/ scene de notorietate şi importante premii/ nominalizări, trăiesc şi îşi desfăşoară activitatea pe alte meleaguri, dar sunt prezenţi şi la noi (fie în cadrul Festivalului „George Enescu”, fie în stagiunile curente) şi, ca o surprinzătoare subtilitate, de ceva vreme se identifică cu Orchestra Naţională a Franţei, una dintre cele mai importante instituţii europene şi de pe întreg mapamondul – el, director artistic după un lung periplu ca dirijor principal prin America, Germania, Elveţia, etc., ea, concert-maestru şi solist. Dacă mai adaug fascinaţia pe care o produc asupra mea momentele în care un pianist, violoncelist, organist, violonist dirijează un alt pianist, violoncelist, organist, violonist, ca în cazul de faţă – întrucât dirijorul a debutat strălucitor ca violonist – cât şi ardoarea de a auzi cum sună pe viu cele douăsprezece minute auzite în finalul filmului *Concertul*, pe care violonista le-a interpretat copleşitor în finalul peliculei, aducându-i o binemeritată notorietate, 12 minute din acelaşi concert interpretat astăzi tot de ea, atunci pot spune că seara mi-a mers la inimă, emoţionându-mă profund.

Dar ce şi pe cine am ascultat, de fapt?

În prima parte, pe Sarah Nemţanu dând viaţă *Concertului în re major pentru vioară şi orchestră, op. 35*, de

Ceaikovski. Urmărind-o, am realizat că ea emoţionează în execuţie pentru că ştie să-i confere instrumentului o seducătoare intensitate, dovedind profunda stăpânire a lui şi pentru că împleteşte minunat vitalitatea temperamentului cu căldura şi vibraţia tonului. Frazarea ei caldă, duioasă dar lucidă, dublată de o tehnică remarcabilă, au făcut să vibreze tumultul de sentimente formate din bucăţile de suflet, de trăiri, de melancolie, de bucurie, de

Cristian Măcelaru

foto: Thomas Kost

tristeţi, de patos, de romantism, care compun universul basmic şi aristocrat al lui Ceaikovski. A fost ca un spectacol, încheiat cum altfel decât printr-un elogiu adus naţiei din care se trage, respectiv cu o piesă de George Enescu, cântată la bisul cerut îndelung de public.

Dirijorul Cristian Măcelaru, cu gestica-i suplă, concisă, cu simţul său aparte pentru un tempo ideal a scos din orchestră tot ce-a fost mai bun, reuşind cu brio de a face din ea nu numai un partener ideal dar şi un excelent acompaniator. Solist, dirijor şi orchestră, de acord şi într-un acord perfect, şi-au dat mâna, metaforic vorbind, dezvăluind publicului bogăţia armonică, melodică, ideatică şi orchestrală atât de răvăşitoare a lui Ceaikovski. Da! A fost o audiţie de sărbătoare.

Proba de foc, însă, pentru dirijor şi implicit pentru orchestră a constituit-o tălmăcirea celei de-a doua piese din concert, şi anume *Simfonia a X-a* de Şostakovici, care a urmat după pauză. Lucrare grea, lungă, puternică, din care răzbate Rusia prin monumentalitate, vibraţie şi creionările în clar a reflexelor de viaţă ale acestui colos. Iar ceea ce am auzit m-a înfrisonat. Pentru că acest mare şef de orchestră, recunoscut printre altele şi pentru modul în care electrizează deopotrivă auditoriul şi instrumentiştii, i-a oferit o interpretare fantastică. Deţinând acel simţ al concepţiilor muzical-dramatice, el pare că se apropie mai mult decât oricine de opera lui Şostakovici, scoţându-i în evidenţă dramatismul, lirismul, elementele groteşti (acolo unde e cazul), contrastele foarte pronunţate între o idee şi alta şi o portretizare sonoră rarisimă, păstrând totodată unitatea de stil ce caracterizează această lucrare a lui Şostakovici. Orchestra s-a pliat perfect sugestiilor lui, dezvăluindu-şi pe parcursul derulării simfoniei neaşteptate virtuţi, toate astea fiind posibile, aş zice, datorită nedezminţitului său principiu dirijoral, în virtutea căruia se limitează (lucru greu realizabil) să înfăţişeze ascultătorilor ce a scris compozitorul, păstrând astfel litera partiturii cu toate exigenţele ei. De aici şi autenticitatea stilistică proprie personalităţii sale artistice.

Totul a fost magistral – aristocratic. Totul. Şi interpretarea, şi orchestra, şi dirijorul, şi conlucrarea dintre ei, şi instrumentele muzicale cu sunetele lor, şi omogenitatea (parcă ar fi fost orgă în biserică) şi claritatea lor (ce sunete splendide la suflători!) şi căldura, şi forţa lor, şi nuanţele lor (valuri de unduiri dansante sau furtuni gigantice) şi dăruirea lor şi tot. În ora desfăşurării acestei simfonii nu s-a tuşit, nu s-a foit, nu s-a mişcat nimeni, toţi oamenii din sala aproape plină, cunoscători sau nu, intuind probabil că sunt martorii unui miracol muzical. Ce să mai zic decât că a fost un Şostakovici înfrisonant, uimitor, aristocrat şi de o subtilitate surprinzătoare. Asta au oferit dirijorul Cristian Măcelaru şi Orchestra Română de Tineret ascultătorilor, repurtând un succes uriaş. Zeci de minute s-a aplaudat în picioare, atât dirijorul cât şi fiecare solist în parte – printre care şi Sarah Nemţanu, care a fost concert-maestrul orchestrei -, fiecare partidă, fiecare membru al acestui ansamblu.

Tare mândru trebuie să se fi simţit violoncelistul Marin Cazacu, la a cărui iniţiativă, în 2008, s-a înfiinţat această orchestră, într-un program educaţional. Iar de atunci, ea îşi rulează membrii (căci e orchestră de tineret) şi creşte valoric constant atingând prima culme în 2011, când a fost invitată să cânte în cadrul Festivalului Internaţional "George Enescu". Actualmente este una dintre cele mai

Sarah Nemţanu

bune orchestre ale noastre. Colaborează cu muzicieni de marcă de pe mapamond, are concerte şi fani atât în ţară cât şi în lume şi aduce cu fiecare apariţie numai bucurie şi speranţă, rămânând fidelă scopului iniţial, de a educa tinerii muzicieni şi publicul printr-o multitudine de proiecte interesante şi foarte atractive. Activitatea ei prestigioasă din România se desfăşoară de ceva vreme sub egida Centrului Naţional de Arte "Tinerimea Română", al cărui manager este creatorul ei, Marin Cazacu. Pentru mine, ea a fost marea revelaţie a concertului din 26 februarie. Aplauze la scenă deschisă pentru toţi participanţii la acest arisocratic şi de o surprinzătoare subtilitate concert!

Doina MOGA

Radu Popa/ Alexandru Tomescu

Sub bagheta dirijorului Radu Popa, Orchestra de Cameră Radio a susținut în 2 februarie 2022, un concert simfonic de înaltă ținută artistică. În compania ansamblului a evoluat Alexandru Tomescu, unul dintre cei mai apreciați violoniști români actuali, care are privilegiul de a cânta pe celebra vioară de patrimoniu Stradivarius Elder-Voicu. Muzicianul desfășoară o bogată activitate artistică pe importante scene din țară și din străinătate; începând din anul 2002, este solist concertist al Orchestrelor Radio România și susține numeroase recitaluri tematice și proiecte muzicale de succes, precum Turneul Internațional *Stradivarius*.

Radu Popa
Foto. Virgil Oprina

În deschiderea programului a fost prezentată *Simfonia pentru suflători în sol minor* de Gaetano Donizetti, creație de dimensiuni reduse, remarcabilă prin fantezia debordantă și lirismul generos, caracteristice celebrului autor de operă. Lucrarea de tinerețe (scrisă în 1817), evocă în egală măsură preocuparea compozitorului de a evidenția timbralitatea specifică a diferitelor instrumente de suflat, dialogul lor original, precum și prezența unor procedee polifonice și armonice ingenioase. În cele două secțiuni contrastante ale creației, *Andante-Allegro,* compozitorul utilizează un flaut, două oboaie, 2 clarinete, 2 fagoturi și 2 corni. Instrumentele au pe rând rol solistic, sau rol de acompaniament, fiind personajele unui dialog inedit, care evoluează de la candoare (în *Andante*), la vervă și strălucire (în *Allegro*). Publicul a fost fascinat de prestația de înalt nivel artistic a muzicienilor de pe scenă, care au redat cu eleganță, dezinvoltură și virtuozitate partitura exuberantă, plină de noblețe, de vitalitate și fantezie. A impresionat metamorfoza de la lirism evocator la impetuozitate, precum și realizarea *stretto*-ului final, plin elan și strălucire.

În continuare am ascultat *Concertul nr. 5 pentru vioară și orchestră KV 219* de Wolfgang Amadeus Mozart, în care violonistul Alexandru Tomescu a susținut partitura solistică. Elaborată în 1775, lucrarea concertantă stă mărturie pentru originalitatea și unitatea gândirii creatoare mozartiene. Prima mișcare, *Allegro aperto* se bazează pe prezentarea acordul tonalității la major (în nuanța *forte*) și desfășurarea lui (în *piano*). De la prima intervenție, violonistul Alexandru Tomescu a impresionat prin sonoritatea clară, vibrantă, prin frazarea impecabilă, prin prospețimea, prin elanul și sinceritatea sentimentelor transmise. Împreună cu dirijorul și orchestra, solistul a redat cu fantezie și dăruire dinamismul fără egal și cantabilitatea cuceritoare din acest minunat *Allegro de sonată* (în care este integrat și un original episod *Adagio*). Interpretarea sa, situată la cote foarte înalte, a evidențiat frumusețea melodică, pregnanța ritmică, strălucirea pasajelor de virtuozitate și noblețea ideilor muzicale cantabile. Mișcarea a doua, *Adagio*, a fost pentru solist, dirijor și orchestră, un nou prilej de a dezvălui generozitatea sentimentelor compozitorului, de a realiza continuitatea discursului muzical, de a evoca subtil acel "surâs printre lacrimi" specific mozartian, precum și o demonstrație de colaborare excelentă la nivel artistic și ideatic. Muzicienii au redat cu emoție și sensibilitate lirismul inefabil cu aspect contemplativ și cantilena mozartiană ce atinge pe alocuri profunzimi nebănuite. Finalul concertului - *Rondo. Tempo di minuetto* (o originală împletire între formele: *allegro de sonată*, *rondo* și *menuet)*, a fost realizat cu virtuozitate, cu strălucire și dezinvoltură. Publicul a fost impresionat de prospețimea, de entuziasmul, luminozitatea și bunul gust care a caracterizat prestația artistică pe întreaga desfășurare a lucrării. *Concertul nr. 5* de Mozart a constituit o sursă de încântare și optimism pentru muzicienii de pe scenă, pentru spectatorii din sală și pentru miile de ascultători de la radio. La bis, violonistul a oferit publicului mișcările *Largo* și *Allegro assai* din *Sonata a III-a pentru vioară solo BWV 1005* de J. Seb. Bach. A fost o nouă demonstrație de interpretare de înalt nivel artistic ce îmbină armonios libertatea cu rigoarea. Solistul a reliefat cu măiestrie și rafinament profunzimea gândirii muzicale, complexitatea și frumusețea expresivă a creației bachiene.

În încheierea programului, sub bagheta lui Radu Popa – dirijorul permanent al Filarmonicii „Banatul" din Timișoara –, a fost prezentată *Serenada în mi major pentru orchestră de coarde op. 22* de Antonín Dvořák. Elaborată în 5

Alexandru Tomescu
Foto. Bogdan Dincă

mișcări, în doar 2 săptămâni (în anul 1875), lucrarea stă mărturie pentru bogăția inspirației autorului și pentru măiestria sa componistică. Creația originală, admirabil alcătuită, clară, expresivă, vie, compusă în stil rapsodic, le-a prilejuit artiștilor ocazia de a-și etala plenar profesionalismul și creativitatea, de a oferi o variantă interpretativă de zile mari. Cu o gestică precisă, elegantă și sugestivă, dirijorul a reușit să reliefeze identitatea sonoră și timbralitatea specifică a fiecărui compartiment orchestral în parte, să contureze tablouri muzicale contrastante, remarcabile prin prospețime și vitalitate cuceritoare. Discipol al maeștrilor Ludovic Bacs și Erich Bergel, dirijorul Radu Popa se numără printre șefii de orchestră români cei mai apreciați ai perioadei actuale. În concertul de la Sala Radio, publicul a fost fascinat de versiunea muzicală plină de farmec și culoare, realizată sub bagheta domniei sale, în

care s-au împletit armonios idiomurile liric, narativ, dramatic şi folcloric. Lucrarea a oferit o succesiune inedită de imagini muzicale pline de savoare şi culoare, antrenate într-o desfăşurare cinematografică. Cele cinci mişcări contrastante dezvăluie o varietate impresionantă de tablouri muzicale şi de semnificaţii, care sugerează gravitatea melancolică şi graţia sublimă, elanul sentimental, optimismul, prospeţimea, verva, eleganţa şi graţia dansului, precum şi bucuria fără limite. Finalul cuceritor prin dinamismul, prin fantezia şi impetuozitatea discursului muzical, a încununat o prestaţie de înalt nivel artistic, datorată în egală măsură măiestriei dirijorale cât şi valorii membrilor ansamblului orchestral. Evenimentul de la Sala Radio a oferit o adevărată demonstraţie de profesionalism, de dăruire şi de cultură muzicală; pe lângă calităţile menţionate anterior, am apreciat capacitatea de sinteză a interpreţilor, care au reuşit să realizeze o armonioasă "îmbinare a elementelor constitutive într-un tot organic necesar" (cerinţă menţionată de criticul Tudor Vianu în lucrarea *Arta şi frumosul*).

Răzvan Dragnea cântând *Imperialul* de Beethoven

Sub conducerea dirijorului german Christoph König, Orchestra Naţională Radio a prezentat publicului în 11 februarie 2022 un program integral Ludwig van Beethoven. Solistul serii a fost apreciatul pianist Răzvan Dragnea, care a oferit o versiune de excepţie a *Concertului nr. 5 în mi bemol major pentru pian şi orchestră, opus 73 "Imperialul"*. În partea a doua a programului a fost interpretată *Simfonia nr. 3 "Eroica", opus 55*, în *Mi bemol major*, lucrare monumentală, înrudită cu *Concertul pentru pian şi orchestră nr. 5* - nu doar ca tonalitate, dar şi din punctul de vedere al conţinutului şi al mesajului.

În cele ce urmează încerc să surprind trăsăturile caracteristice ale viziunii pianistului asupra lucrării concertante interpretate. În cazul capodoperelor muzicale, există uneori pericolul ca interpreţii să meargă pe căi ştiute, să încerce să copieze modele consacrate ale marilor înaintaşi şi să nu se implice personal în descifrarea sensurilor adânci ale partiturii. Cred ca tocmai această dorinţă de înnoire a viziunii artistice trebuie să însoţească demersul firesc de redefinire, redimensionare şi recreare a muzicii de către interpreţii actuali. Este şi cazul pianistului Răzvan Dragnea, cunoscut prin prisma dorinţei permanente de a realiza performanţe în arta instrumentală şi de a întruchipa versiuni valoroase, în conformitate cu opiniile estetice personale şi cu tradiţia interpretativă.

Răzvan Dragnea

Pe scena Sălii Radio, pianistul a oferit publicului posibilitatea de a vibra alături de el în contact cu muzica eroică şi tandră în acelaşi timp, de a se simţi înnobilat şi purificat şi de a crede cu fervoare în valorile perene ale umanităţii. L-am ascultat de-a lungul timpului în recitaluri şi concerte de anvergură (cu repertorii variate şi dificile de Bach, la Mozart, Beethoven, Chopin, Liszt, Rahmaninov, Prokfiev, Enescu etc), care i-au evidenţiat pianistica robustă, experienţa artistică şi fantezia debordantă. În 11 februarie, domnia sa a oferit nu doar o interpretare convingătoare a partiturii beethoveniene, ci şi dovada că există laturi necunoscute ale capodoperelor care pot fi dezvăluite de artişti pasionaţi în arta interpretativă şi devotaţi cercetării muzicale. Concertul *Imperial* este o lucrare monumentală, de anvergură instrumentală care poate fi abordată cu succes doar de pianiştii experimentaţi, ce pot depăşi dificultăţile tehnice şi transmite mesajul complex al muzicii. Anticipând trăsăturile romantismului muzical, discursul pianistic se desfăşoară în stil improvizatoric, cu arpegii generoase prezentate pe întreaga claviatură. Caracterul eroic ce marchează debutul primei mişcări *Allegro*, se va regăsi în multe alte momente importante ale concertului; lirismul avântat şi incandescenţa sentimentelor asigură caracterul unitar al lucrării.

Christoph König

În versiunea pianistului Răzvan Dragnea, prima mişcare a fost marcată de elan şi de emoţii puternice. Am admirat tehnica de bravură, dezinvoltura şi strălucirea pasajelor de virtuozitate, dar şi tuşeul sensibil, diferenţiat cu rafinament din frazele cu tentă lirică. Pianistul a dozat cu multă fineţe planul dinamic şi agogic, reuşind în acelaşi timp să realizeze un dialog viu, sugestiv, plin de culoare şi prospeţime cu dirijorul şi orchestra. În concertul *Imperial*, compozitorul utilizează pianul orchestral, remarcabil prin varietatea timbrală, prin contraste puternice de imagini şi stări sufleteşti, prin densitatea discursului muzical; Răzvan Dragnea a reuşit să evidenţieze resursele sonore şi expresive ale instrumentului şi să-şi etaleze calităţile artei interpretative. Mişcarea a doua, *Adagio un poco molto* este o oază de linişte şi de contemplare în cadrul lucrării. Publicul a fost impresionat de subtilitatea sonorităţii pianistice, care a reuşit să transmită caracterul poetic interiorizat al muzicii. Interpretul a reuşit să redea cu multă sensibilitate magia atmosferei de meditaţie şi reverie pe care o evocă frazele lungi, în care se împletesc într-o incredibilă armonie idiomurile liric şi narativ. Versiunea mişcării lente a concertului ne-a sugerat o fereastră deschisă spre lumi necunoscute, dar şi o splendidă întruchipare a gândirii creatoare şi a imaginaţiei poetice beethoveniene. Am urmărit cu emoţie metamorfoza

de la atmosfera extatică din *Adagio*, la explozia de bucurie, de vitalitate şi exuberanţă din *Rondo*-ului final al concertului, care i-a prilejuit pianistului ocazia de a-şi dezvălui măiestria interpretativă şi valoarea artei pianistice. Publicul a fost fascinat de tumultul avântat al pasajelor strălucitoare care au traversat în ritm ameţitor claviatura şi au încheiat cu bravură ultima creaţie concertantă beethoveniană. Prestaţia artistică de înaltă clasă a oferit adevărate mostre de virtuozitate pianistică (în abordarea secţiunilor pline de impetuozitate şi strălucire alcătuite din game, arpegii, triluri şi alte formule instrumentale complexe, în modul în care a fost realizată pedalizarea şi marcate armoniile din bas) precum şi momente înălţătoare de avânt şi trăiri incandescente. Grandoarea şi luminozitatea pe care le-a transmis în manieră originală pianistul s-au datorat în mare măsură şi colaborării fructuoase cu dirijorul Christoph König şi cu Orchestra Naţională Radio. Aşa cum se ştie, în concertele sale pentru pian, compozitorul acordă o importanţă sporită ansamblului orchestral care dialoghează permanent cu solistul. Artiştii de pe scenă au întruchipat cu măiestrie şi profesionalism concepţia simfonic-concertantă monumentală a compozitorului. La cererea publicului, Răzvan Dragnea a prezentat *Studiul-Tablou nr. 9 opus 39* de Serghei Rahmaninov, lucrare de anvergură pianistică pe care a realizat-o cu mult patos şi fantezie. Concertul de la Sala Radio a prilejuit protagoniştilor ocazia de a-şi etala talentul, experienţa şi profesionalismul, iar publicului bucuria de a participa la o manifestare artistică de excepţie; evenimentul a constituit în acelaşi timp un îndemn la armonie, la pace, solidaritate şi colaborare între oameni.

Cronici de **Carmen MANEA**

Orchestra Naţională Radio/ Rumon Gamba/ Valentin Şerban

"Seară scoţiană" – acesta a fost titlul sub care s-a desfăşurat concertul din 18 februarie de la Sala Radio, avându-i ca protagonişti pe dirijorul britanic Rumon Gamba şi pe violonistul Valentin Şerban, laureat al ultimului concurs internaţional "George Enescu" (2020-2021).

Rumon Gamba

foto: Andreas Nilsson

Supranumele s-a justificat prin includerea în program a două lucrări legate de acest ţinut plin de mister şi istorie sângeroasă. Primul opus a fost *Concertul al III-lea pentru vioară şi orchestră op. 46* de Max Bruch, cunoscut sub numele de *Fantezia scoţiană*, deşi titlul original nu pomeneşte de vreo fantezie, ci de *Concertul pentru vioară nr. 3 (bazat pe folosirea liberă a unor melodii scoţiene, op.46*, conform afişelor concertelor din 1883 de la Londra şi Breslau dirijate chiar de Bruch), dar pe care editura Simrok, în 1880, îl publică astfel: *Fantasie: für die Violine mit Orchester und Harfe unter freier Benutzung schottischer Volksmelodien, op 46*. Evoluţia concertului pentru vioară în creaţia lui Bruch are o particularitate, în sensul că pleacă de la concizie (vezi *Concertul în sol minor op. 26*), se extinde în parametri mai clasici în cel de-al doilea (*re minor, op. 44*) ca, în final, ultimul să fie construit din 4 mişcări, de unde şi ideea de fantezie, alcătuire care era foarte la modă în acel timp, în epoca post paganiniană, a marilor lucrări de virtuozitate din repertoriului violonistic.

Bruch a ales cu mult discernământ cele patru cântece pe care şi-a construit lucrarea pentru că a avut tot timpul in vedere unitatea ei, sonorităţile neintrând niciodată în vreun conflict. *Einleitung* – *Grave* evocă atmosfera sumbră a castelelor din romanele lui Walter Scott, iar secţiunea următoare *Adagio cantabile* introduce tema principală, o intonare a cântecului popular de secol XVIII, *Through the Wood Laddie*, care revine la sfârşitul părţilor a II şi a IV-a, ca într-un fel de tratare ciclică. Celelalte mişcări se dezvoltă din alte sonorităţi asemănătoare, iar finalul aduce în atenţie un aranjament al imnului patriotic *Scots Wha Hae* ale cărui versuri au fost scrise de poetul Robert Burns.

Ţinând cont de toate acestea, violonistul Valentin Şerban a respectat trăsăturile evocatoare de ethos ale concertului. Artistul a atribuit fiecărei expuneri tematice aceleaşi mijloace de expresie: timbrul generos, o sonoritate extrem de expresivă datorită culorilor generate de un vibrato adecvat şi un glissando rafinat cu care a împodobit liniile melodice, mai ales pe cele din prima mişcare. Concertul introduce elementele de virtuozitate în crescendo, astfel că de la jucăuşul *Scherzo*, sunt aduse în atenţie cascade de triluri, arpegii dificile, temele sunt ornamentate într-un bun stil beethovenian, apar scheme ritmice mai complicate, ca, în finalul notat de autor ca *Allegro guerriero* să se epuizeze aproape tot arsenalul virtuoz care face deliciul ascultătorului, iar interpretul, în cazul nostru Valentin Şerban să-şi etaleze tehnica sa atât de clară şi stăpânită indiferent de avântul pe care îl ia discursul muzical.

Valentin Şerban

foto: Cristina Bobe

Agogica acestui concert pune la rândul ei destule probleme discursul fiind presărat cu foarte multe aspecte cadenţiale unde s-a demonstrat un foarte bun gust, echilibru şi o foarte bună colaborare cu dirijorul. Rumon Gamba a fost un însoţitor ideal, care a urmărit şi susţinut solistul în toate subtilele mişcări interioare ale liniilor melodice. Fără îndoială a fost o interpretare de înaltă clasă, aristocratică, la care publicul a reacţionat cu mult entuziasm. Bisul *Largo* a fost extras din *Sonata a III-a în do pentru vioară solo* de Bach. Superba sonoritate a transportat

auditorul într-o lume celestă, eterată, care pur si simplu a tăiat respirația celor prezenți şi care aproape că nu au îndrăznit să o mai tulbure prin aplauze. Revenind la *Fantezia scoțiană*, aceasta a intrat definitiv în repertoriul violonistic modern abia în 1947 datorită unei strălucitoare versiuni oferite de Jascha Heifetz.

Partea a doua a concertului a cuprins *Simfonia a III-a în la minor, op. 56, "Scoțiana"* de Felix Mendelssohn-Bartholdy. Elaborarea şi desăvârşirea acestei simfonii au avut un lung parcurs care a început cu o schiță preliminară făcută în 1829 făcută în timpul unei excursii în insulele britanice;ea a fost finalizată şi prezentată publicului abia în 1842. În fapt este ultima scrisă dintre cele 5 simfonii dar poartă numărul 3 datorită anului publicării sale. Lucrarea are o durată "standard" cam de 40 de minute, dar versiunea oferită de Rumon Gamba s-a desfăşurat într-un tempo alert care a fost amplificat şi de faptul că cele 4 mişcări se cântă fără întrerupere. Deşi Mendelssohn şi-a propus să scrie o "muzică pură", impresiile vizitei la ruinele castelului unde a trăit Maria Stuart, prospețimea peisajului precum şi muzica populară cu care a venit în contact au lăsat o impresie de neşters care emană din întreaga simfonie. Caracterul profund narativ, frumusețea melodică şi chiar unele aluzii la caracterul popular, ultimele observate de Robert Schumann în diferite prelucrări ale temelor, îi motivează supranumele de "Scoțiana". Trebuie spus că dirijorul a supus orchestra unui adevărat tur de forță mai ales în suprafețele care sunt marcate de indicații precum *Allegro un poco agitato* (p. I-a), *Vivace non troppo* (p. II-a) sau *Allegro vivacissimo* (p. IV-a). Felul în care Mendelssohn abordează forma de sonată care guvernează toate cele patru mişcări, tratarea fragmentată a temelor care îşi schimbă mereu expresia datorită unor modulații foarte rapide şi neaşteptate, imprimă deja un caracter mai mult decât dinamic. Partea a doua, cu o amprentă de Scherzo, a fost condusă într-un asemenea tempo încât s-a transformat într-un fel de moto perpetuo, extrem de energic, pe care orchestra, într-o foarte bună formă, l-a rezolvat(-o) cu brio. În general coardele s-au sincronizat perfect în pasajele cu spiccato sau pe suprafețele şerpuitoare ale desenului melodic, intonate foarte curat şi expresiv. Suflătorii de la instrumentele de lemn au evoluat într-o admirabilă colaborare atât în intervențiile din tema introductivă, *Andante con moto*, sumbră, cu un aer de baladă, care poate fi identificată de-a lungul întregii simfonii ca factor unificator, precum şi în dificila suprafață contrapunctică din dezvoltarea finalului. Temperamentalul dirijor a capacitat orchestra, publicul şi propria persoană în acest vârtej amețitor oferind bucurie şi satisfacții spirituale.

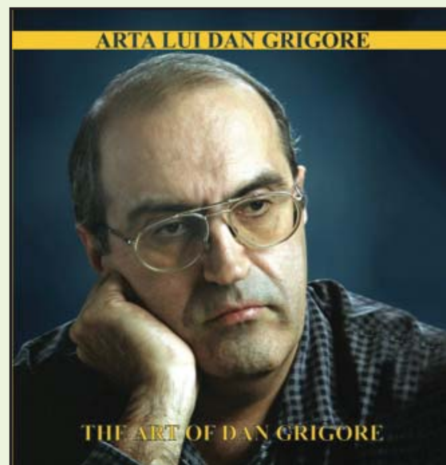
Corina BURA

Dan Grigore – *Brahms 2*

Fără putință de tăgadă, în plan muzical, venimentul editorial al momentului este reprezentat de apariția în variantă CD a acestei recente ediții discografice, în egală măsură un important " label", anume *Arta lui Dan Grigore*; mă refer la cel *de al doilea Concert în si bemol major* de Johannes Brahms, realizat în interpretarea unanim apreciată în epocă, dar şi ulterior, ca fiind una memorabilă.

Evident, această ediție CD dispune de o dublă semnificație, una artistic-profesională şi alta – aş numi-o – istorică. Se poate vorbi de o viziune monumentală amplă pe care solistul o împlineşte în compania orchestrei Filarmonicii bucureştene conduse la acea vreme de dirijorul Mihai Brediceanu.

Este o viziune care dă consistență ideii brahmsiene, idee ce continuă idealul expus anterior de Beethoven pe parcursul "concertului imperial" în mi bemol major. Este o continuitate pe care Dan Grigore o preia în mod firesc pe parcursul unei experiențe de specială unicitate. Mă refer inclusiv la acea uimitoare apropiere organică a celor două genuri, cel concertant şi cel simfonic pe care Brahms o realizează la nivelul unei împliniri magistrale, pe parcursul celor patru şi nu trei părți ale lucrării; inclusiv la nivelul zonei tonal-armonice de caracter relațional dominantic, anume si bemol major față de mi bemol major-ul beethovenian. "Cu Brahms – menționează Grigore – am învățat să susțin fraze de respirație amplă şi să-mi conduc emoțiile pe perspective largi şi nu doar din punct de vedere muzical ci şi în sens filozofic, ca reprezentare a lucrurilor." În plus, şi de această dată, pentru Dan Grigore sunetul se dovedeşte a fi unul dintre principalele elemente identitare, aspect pe care îl cultivă în mod firesc în demersul său artistic. Am în vedere consistența, maleabilitatea timbrală, transparențele

variabile ale acesteia, aspecte care conferă personalitate actului artistic în relația cu orchestra, de această dată în mod particular cu muzica însăşi.

Realizată în deceniul teribil al anilor '80, imprimarea a luat ființă la Ateneul Român şi a fost precedată de reluări în spațiul public atât în compania orchestrei Filarmonice, cât şi la Radio sub conducerea maestrului Emanoil Elenescu aflat în acei ani la vârsta unei admirabile senectuți profesionale pe care nu o pot uita.

Puțini îşi mai aduc aminte, altora li se pare comod a da uitării acele momente în care sala de concert era considerată a fi un loc al refugiului. In lunile de iarnă publicul asculta îmbrăcat în paltoane; oamenii nu riscau a-şi lăsa căciulile la garderobă şi nici mănuşile. Unicul încălzitor admis, un radiant electric, era plasat lângă pian, pe scenă, pentru ca mânile solistului să nu înghețe. În aceste condiții au fost cântate şi imprimate ambele concerte brahmsiene pentru pian şi orchestră. Personal aş crede că actuala imprimare discografică poate fi considerată în egală măsură drept o prețioasă aducere aminte, drept un omagiu adus celor pentru care muzica, arta în general, se poate ridica cu sens întremător deasupra vicisitudinilor momentului.

Imprimarea de față a fost realizată în anul 1986 de Casa Electrecord cu concursul maestrului de sunet Cornelia Andreescu, actualul producător executiv fiind Dan Creimerman.

P.S. Nu pot lăsa de-o parte unul dintre reflexele mele strict profesionale; nu pot să nu observ că nici booklet-ul ediției şi nici mențiunile înscrise pe corpul CD-ului nu menționează tonalitatea în care este concepută aceasta genială pagină a literaturii concertante clasico-romantice; ... aşa cum se procedează în toate situațiile editoriale similare. (...) Cu siguranță, o viitoare ediție a acestei prețioase imprimări discografice va remedia acest mărunt aspect.

Materialul a apărut anterior în publicația *România Literară*.

Dumitru AVAKIAN

România-Germania, dus-întors

Consecvent ideii de a aduce pe scena ONB pe cei mai în vogă cântăreți români ai momentului, managerul Daniel Jinga a punctat des în ultimul timp, oferind publicului din București spectacole cu oaspeți foarte buni, fie străini (cum a fost sir Bryn Terfel), fie români care activează pe mari scene europene, prea mult timp ținuți departe de publicul din Capitală.

Ramona Zaharia

În ultimii ani, foarte mulți dintre cei mai buni cântăreți de operă tineri și-au găsit angajamente în străinătate, la scurt timp după terminarea studiilor. Printre ei, un grup semnificativ de absolvenți ardeleni, de la toate categoriile vocale, apreciați de teatrele din Europa, în primul rând din Germania. Uneori cele de primă linie, alteori cele din eșalonul imediat următor – lucru meritoriu, care rămâne o garanție a calității; pentru că, nu-i așa, nu doar Mercedes este reprezentativ pentru Germania ci și Audi, nu doar Porsche ci și BMW. În 3 februarie lunga listă a soliștilor din *Don Carlo* a fost aproape integral alcătuită din oaspeți (majoritatea proveniți din școala de la Cluj, deținători ai unor angajamente permanente în țara lui Wagner): mezzo-soprana Ramona Zaharia (de curând protagonistă la ONB și în *Samson et Dalila*), baritonul Bogdan Baciu, basul Bogdan Taloș, soprana Cristina Păsăroiu (de curând protagonistă și în *La traviata*) și Teodor Ilincăi (ultimii doi fiind absolvenți ai UNMB).

Bogdan Taloş

Un nume deja familiar publicului bucureștean, Teodor Ilincăi este și cel mai titrat dintre componenții acestei distribuții, cu succese nu doar în Germania ci și pe multe și diverse meridiane, în teatre importante, dar și pe disc sau pe în producții filmate. În rolul titular (în care a debutat la București) a atras atenția din nou cu acutele sale metalice și strălucitoare, având însă și unele inegalități calitative în emisie, ca și o predilecție pentru nuanțele puternice – demonstrând totuși, în duetul cu Rodrigo, că din arsenalul său artistic nu lipsesc și rafinate pasaje *piano*. Cu o complexă carte de vizită se prezintă și Cristina Păsăroiu (pe care o apreciez foarte mult), vedetă în Germania, Austria dar și, de pildă, la Monte Carlo sau în alte centre europene. Încântătoare în pasajele de lejeritate, frumoasă și elegantă, expresivă în joc și în cânt, a

Bogdan Baciu, Cristina Păsăroiu

lăsat o foarte bună impresie, dar parcă nu a arătat cea mai bună formă în debutul în rolul reginei Elisabeta di Valois, care uneori implică şi un registru grav mai sonor ori o tentă

Teodor Ilincăi

dramatică în glas pe care nu am regăsit-o întotdeauna în această seară. Pentru prima dată pe scena ONB, în rolul regelui Filip II, Bogdan Taloş a fost poate cea mai neaşteptată surpriză a serii, cântăreţul original din Zalău şi cu angajamente la Düsseldorf, Berlin etc., având un important impact asupra publicului, care parcă nu se aştepta la ceva atât de bun. A evidenţiat o voce egală, frumoasă, amplă, cu un registru grav convingător şi rotund, afirmându-se ca o personalitate pe care în mod cert am dori să o reauzim şi care aş putea spune că întrece multe nume celebre, cel puţin în acest rol. De mare apreciere s-a bucurat şi Ramona Zaharia (Principesa Eboli), cu o lejeritate remarcabilă într-un registru acut pe care îl exploatează suveran, cu o egalitate timbrală meritorie şi cu o voce atractivă, dublată de o prezenţă fizică la fel de ofertantă. Bogdan Baciu (Marchizul de Posa), revenit abia acum după un debut cu Escamillo în 2016 (şi atunci tot în compania soţiei sale Ramona Zaharia), în prima parte a spectacolului a părut a fi chiar cel mai bun din scenă, arătând un glas plăcut timbrat, cu acute lejere, cu *legato* elegant, cu o muzicalitate naturală şi plăcută.

Cu toţii au format o echipă care s-a impus categoric, existând şi o chimie între ei, potenţată de stimulentul că au fost invitaţi la ei în ţară în culmea gloriei, bucuria de a putea arăta ce ştiu publicului român fiind nedisimulată. Au avut şi atù-ul tinereţii, care i-a ajutat să creeze personaje credibile şi din acest punct de vedere. Dintre rolurile importante doar Marele Inchizitor a fost un solist de-al casei, Marius Boloş, care nu a avut nicio sfială să demonstreze că mai există şi la ONB voci care pot fi integrate într-o formulă internaţională.

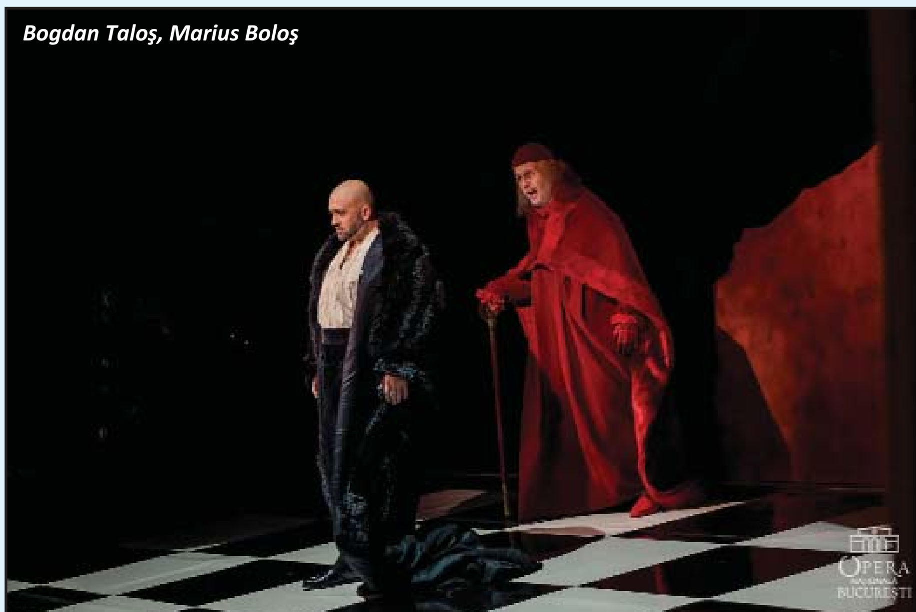
Merită apreciate şi costumele elegante protagoniştilor (poate totuşi prea asemănătoare, la bărbaţi), rafinate, frumoase, din materiale de calitate şi cu o cromatică concentrată semnate de Mario de Carlo, ale cărui idei regizorale au fost, la vremea premierei, comentate în revista noastră, concluzia fiind că rămâne mult loc pentru mai bine (prefer să nu intru în detalii privind light design-

Cristina Păsăroiu

ul sau amestecul de stiluri din decoruri şi proiecţii statice, semnate de acelaşi realizator).

Un cuvânt de laudă pentru solo-ul de violoncel care însoţeşte monologul lui Filip, instrumentistul dublând acurateţea tehnică impecabilă cu intensitatea încărcăturii emoţionale a liniei melodice. (Foto: ONB)

C. MIHAI

Bogdan Taloş, Marius Boloş

Soprana Iulia Maria Dan în *La traviata* la Bucureşti

Amintirile cele mai pregnante vizavi de Iulia Maria Dan merg în timp acum şapte ani pentru rolul titular din *Manon* de Massenet la Opera din Graz. Mai devreme şi mai târziu, soprana cântase şi avea să ne prezinte la Bucureşti ambele roluri sopranile din *Boema*. Acum a revenit pentru un rol verdian.

Este o artistă sensibilă, cu conducere inteligentă a glasului plăcut timbrat, deşi nu foarte amplu, ceea ce face ca unele sunete, în special în registrul grav, să fie mai greu detectabile. Este drept că nici bagheta lui Vlad Conta nu a ajutat-o, preferând alerteţea şi energia discursului, în contra echilibrajelor fosă-scenă. În primul act, dar şi în marele ansamblu *concertato* de la finele celui de-al doilea.

Aria *Ah fors'è lui che l'anima* şi cabaletta subsecventă *Sempre libera degg'io* au evidenţiat capabilităţile sopranei de abordare lejeră a agilităţilor, deşi unele sunete înalte au sunat prea „strâns", pătrunzând totuşi bine în sală. Personal aş fi dorit ca Mi bemol-ul ce încheie celebra pagină să fie mai lung, mai dominant concluziv.

Iulia Maria Dan

Vlad Conta

În celelalte secvenţe, Iulia Maria Dan a derulat frazele cu supleţe, cu impregnări poetice (*Dite alla giovine si bella e pura*), iar inegalităţile s-au făcut remarcate mai mult în teritoriul expresivităţii. Spre pildă, esenţiala şi pasionala zicere „Amami, Alfredo" a sunat destul de plat, în schimb adresarea „Alfredo, Alfredo, di questo core" (finalul de act secund) a fost impresionantă prin suavitatea de sunet. A fost rândul citirii discrete, interiorizate a scrisorii bătrânului Germont, apoi redarea ariei *Addio del passato*, în cele două strofe cântate (o raritate!), a venit să confirme nuanţări înduioşătoare, visare şi gânduri fără de speranţă.

Lucian Petrean (Giorgio Germont) posedă unul dintre cele mai impunătoare şi masive glasuri baritonale nativ indigene care se pot auzi astăzi. Darul îl conduce către lecturi dure, energice şi acuzatoare ale unui părinte revoltat. Aşa a abordat în mare măsură duetul cu Violetta sau aria *Di Provenza il mar*. O asemenea manieră, potrivită pentru intervenţia indignată, de forţă *Di sprezzo degno* la sosirea în salonul balului Florei, apare mai puţin adecvată dacă distruge atmosfera funebră a finalului operei.

Poate că tenorul Lucian Corchiş nu a fost în optimă condiţie de sănătate în seara spectacolului, întrucât o uşoară răguşeală l-a prins în cabaletta „O mio rimorso" şi l-a făcut să renunţe la obişnuitul final cu Do natural acut - ce-i drept, nescris de Verdi. În rest, şi-a expus linia vocală plină de lirismul cu care a înzestrat personajul Alfredo, remarcat îndeosebi în primul duet cu Violetta, în aria *De' miei bollenti spiriti* şi, cu inflexiuni catifelate, în duetul *Parigi, o cara, noi lasceremo* din actul final.

Au mai făcut parte din distribuţie tenorul Andrei Lazăr (Gastone), mezzosoprana Sorana Negrea (Flora), soprana Zsuzsana Cerveni (Annina), baritonii Daniel Pop şi Florin Simionca (Baronul şi Marchizul), basul Iustinian Zetea (Doctorul).

Lucian Petrean, Lucian Corchiş

Revenind la pupitrul stăpânit de Vlad Conta, în afara celor notate, remarc Preludiile, *Adagio* şi *Andante*, bine susţinute de cordari, în special prin sunetul *dolente* al celui de-al doilea. În privinţa corului Operei Naţionale Bucureşti, plecarea invitaţilor de la balul Violettei (primul act), aşa numita pagină *Stretta dell' Introduzione*, un *Allegro vivo*, a regăsit mai greu ritmica. Nu s-a întâmplat pentru prima oară, aşa încât...

Costin POPA

Moartea unui regizor

Pe 6 februarie a încetat din viaţă regizorul Hans Neuenfels, membru al Academiei de arte din Berlin, cel care semna montarea *Oedipe*-ului enescian la Opera din Frankfurt, în decembrie 2013, şocând mare parte din public şi muzicologi prin eliminarea totală a Actului 4. Este singurul regizor străin care a montat operele a doi compozitori români: a regizat, în 1995, pentru Wiener Festwochen & Wiener Staatsoper, premiera absolută a lucrării Adrianei Hölszky *Die Wände* (Paravanele) după piesa omonimă de Jean Genet.

Născut în 1941, regretatul artist a fost o personalitate polivalentă, activând ca regizor de operă şi de teatru, poet, romancier, eseist, libretist, manager de teatru, producător de film. Exponent tipic al Regietheater (montări originale, neconvenţionale, care modifică modul de prezentare clasic al acţiunii), Neuenfels a montat în teatre de operă importante, inclusiv la Bayreuth, unde al său *Lohengrin* din 2010 îi prezenta pe membrii corului costumaţi în şoareci de laborator. A fost ales să creeze pentru Festivalul de la Salzburg o nouă variantă de *Così fan tutte*, în anul 2000. În 2006 Deutsche Oper Berlin a trebuit să anuleze reprezentaţiile cu *Idomeneo* în care, în viziunea lui Neuenfels, apăreau capetele tăiate ale lui Isus, Budha şi Mahomed, de teama unor posibile represalii din partea fanaticilor musulmani.

Hans Neuenfels

Pentru inventivitatea regizorală arătată pe parcursul întregii cariere a fost recompensat cu Premiul Faust, primit în 2016, după o serie de alte distincţii, printre care şi cea de Regizorului anului obţinută de trei ori.

Despre celebrul regizor german, tenorul Jonas Kaufmann a declarat: „Hans Neuenfels war bereits zu Lebzeiten eine Theaterlegende und er wird es bleiben. Ich habe in meiner langen Karriere kaum einen Regisseur kennen gelernt, der so besessen und kompromisslos mit all seiner Intelligenz und seinem Instinkt fürs Theater und für diesen Beruf gelebt hat, und scheinbar alles andere dabei zur Unwichtigkeit verkommen ließ." („Hans Neuenfels era încă din timpul vieţii sale o legendă a teatrului şi aşa va şi rămâne. În cariera mea îndelungată nu am cunoscut un regizor, care să trăiască atât de obsedat şi fără compromisuri, cu toată inteligenţa şi instinctul său pentru teatru şi profesia sa. Orice altceva se topea în sfera celor lipsite de importanţă")

Baritonul Thomas Hampson l-a caracterizat în felul următor: „Hans Neuenfels was monumental in every way. He had such a reputation that preceded working with him, which was totally dismantled through his mastery of theater and the revealing of human character in his work. I am so grateful to have worked with him and to have known him. Collaborating on South Pole was an artistic experience I will always cherish. What a production, what a time that was … R.I.P. Hans. Your legacy will last a great while." („Hans Neuenfels era monumental din toate punctele de vedere. Avea o reputaţie de care erai conştient încă dinainte de a lucra cu el, care însă era total ştearsă prin măiestria teatrală de care dădea dovadă şi prin relevarea caracterului său uman în timpul lucrului. Sunt atât de recunoscător că am lucrat cu el şi că l-am cunoscut. Colaborarea la Polul Sud a fost o experienţă artistică pe care întotdeauna o voi preţui. Ce producţie, ce vremuri!... Odihneşte-te în pace, Hans! Moştenirea ta va dăinui multă vreme.").

Bayerische StaatsOper: „With the death of Hans Neuenfels, nothing less than an era ends. Until his last working days, he was enfant terrible and great wise, tireless loving and relentlessly disturbing. He first left an extensive work as an actor, then as a director and author, he changed and shaped the self-understanding of the theater, and he has repeatedly called on the theater people to show attitude and stand pull. Among its staging, some of the most vivid, innovative and exciting of their time, our time." („Prin moartea lui Hans Neuenfels, ia sfârşit nimic mai puţin decât o eră. Până în ultimele sale zile de lucru a fost un *enfant terrible* şi un mare înţelept, iubind fără încetare şi deranjând în permanenţă. Iniţial a expus o muncă intensă ca actor, apoi ca regizor şi ca autor, schimbând şi modelând propia înţelegere a fenomenului teatral şi era permanent căutat pentru a genera atitudini şi luări de poziţie. Printre montările sale se numără unele dintre cele mai intense, inovative şi pasionante ale timpului".)

Rolando Villazón: "One of the most daring, intelligent, fearless and creative stage directors of our time has departed. I am grateful to have had the opportunity to work for him, to learn from him. Thank you Hans Neuenfels." („Unul dintre cei mai îndrăzneţi, inteligenţi, curajoşi şi creativi regizori ai timpului nostru a plecat. Sunt recunoscător pentru că am avut ocazia să lucrez pentru el, să învăţ de la el. Mulţumesc, Hans Neuenfels".) (**M. C.**)

Dăruind pentru viitor

Am șansa ca, de câteva luni, să predau canto și tehnică vocală unor foarte tineri cursanți (de la 8 la 18 ani) care-și doresc o carieră de actori. Copii minunați, talentați, dezinvolți, muncitori. De la ei însă am aflat cum mai e cu situația orelor de muzică din școlile României de azi. Și am aflat orori!

Din spusele lor, unele ore de muzică nici nu se țin, deși ele figurează în orar. Sunt școli unde profesorii nici nu intră la ore. În altele, intră dar se așează la catedră, pun la difuzoare ceva muzică (de obicei cerută de elevi pe Youtube) și apoi se ocupă de propriul telefon mobil. Alții preferă să predea crunte banalități despre compozitorii clasici sau despre cine știe ce subiect irelevant, rupt din context. Însă, din câte am înțeles, cei mai mulți profesori de muzică ”donează” orele lor altor materii, dirigenție, sport, religie...

Sigur, sunt și școli și licee unde se mai face câte ceva folositor, mai ales în instituții private sau în cele de mare tradiție. Însă foarte sporadic și inconsistent.

Cât de mult afectează lipsa cvasi-totală a instruirii muzicale viața acestor tineri? Cât de mult afectează societatea? Cât de utilă este măcar o minimă pregătire muzicală în școli și licee? Sunt întrebări grele, capitale, dureroase pentru noi, cei ce ne mișcăm în această lume a muzicii clasice. Pentru că noi știm beneficiile, știm cât de vast, cât de minunat, cât de hrănitor e universul aceasta. Muzica croiește tinerii într-un fel special, ea așează în sufletul lor un zăcământ prețios și inalterabil.

Noi știm că sunt două feluri de a te apropia de muzică. Primul ar fi cel în care ne recunoaștem pe noi înșine, în care ne transferăm sentimentele noastre, valorile și gusturile noastre și în care ne găsim pofta de viață. Ascultăm de fapt trăirile noastre interpretate de alții. Ne auzim pe noi înșine punând în muzică (cu ajutorul „complicilor”) și eventual în versuri, felul nostru de a vedea lucrurile. Ascultăm ritmul nostru interior, fie ca e rock, populară, lăutărească, pop... Ne confundăm cu ele, le ințelegem și fac parte din viața și din personalitatea noastră. Admirăm o voce, un ritm dansant, o sonoritate specială, o tema generoasă, o pulsație ritmică etc. ... E plăcut. Dar e departe de a fi plenar.

Există însă și un alt fel de a înțelege muzica. Cel în care avem de a face cu ceva mult superior nouă, care ne copleșește, ne modifică, ne trimite departe, ne sapă adânc și ne „lovește” in ceea ce avem mai tainic, mai pur și mai spiritual, adică în acel miez unde zace esența noastră constitutivă. Și e mare păcat să nu-ți găsești niciodată acel miez divin. Să nu știi a aprecia o formă de artă la nivelul ei superior e pur și simplu un handicap. Iar școala nu te ajută, dregătorii ei nu sunt interesați de latura spirituală a formării unui elev. Profesorii de muzică par că nu-și iubesc meseria, că nu o înțeleg și că nu o respectă iar asta e umilitor și pentru ei, și pentru societate. Iar copiii nu au nicio idee despre pierderea ce li se întâmplă. Ei se mulțumesc cu ce învață de la părinți, de la colegi, de la TV. Adică cu mai nimic.

Ceva trebuie făcut!

Revista noastră poate aduce la vedere, măcar din când în când, proiecte, fapte, oameni care simt la fel și care fac ceva în sensul formării artistice al copiilor. Iată mai jos o poveste de succes care are darul de a ne mai întreține o fărâmă de speranță. Ea are loc la Oradea.

Comunitatea bulgarilor bănățeni din Karlsruhe, Germania, a donat un număr de 28 de pianine asociațiilor ”Oradea civică” și ”Cultura în mișcare”. Prima dintre ele s-a ocupat de restaurare, iar cea de-a doua, de distribuirea lor prin școlile din mediul rural. Costul reparațiilor a fost generos asigurat de firma Reifen Trade.

Condițiile puse acestor școli sunt de bun simț practic: sunt date în comodat, cu titlu gratuit, pe termen nelimitat, cu condiția de a fi folosite doar în educația copiilor. De asemenea, ele sunt oferite doar acelor școli care au profesor de muzică angajat sau care își asumă colaborarea cu un astfel de profesor. Sunt preferate școlile din mediul rural pentru că acolo sunt cei mai defavorizați elevi. Cele două asociații își doresc ca începând de la anul să finanțeze si să organizeze un spectacol anual, poate chiar la filarmonică, în care copiii ce au beneficiat de această idee să-și prezinte progresele muzicale.

Într-o discuție telefonică cu domnul Flavius Bunoiu, managerul de proiecte al asociației „Cultura în mișcare”, am aflat că scopul acestui demers este de a încuraja desfășurarea orelor de muzică, de a implica copiii și profesorii, de a le oferi acestora o finalitate faptică a efortului pe care îl depun și, nu în ultimul rând, de a descoperi și dezvolta o resursă de

talent care altfel s-ar pierde. Adică exact ce ar trebui să facă orice școală pentru că acolo, în școli, fie din mediul rural sau urban, se află în stare latentă viitorii muzicieni. Iar primul pas în a-i descoperi ar fi să le dai șansa să crească în contact cu muzica, să le asiguri un instructor și un instrument. Dar, mai important ar fi să dai șansa unor copii de a înțelege un instrument muzical, de a pătrunde niște taine minunate și de a-i forma într-o aleasă croială.

Proiectul acesta va continua mult timp, speră domnul Bunoiu. Sperăm și noi asta! Și mai sperăm ca exemplul lor să fie urmat și de alții pentru că e crucial să investești în viitor.

Răzvan GEORGESCU

Două evenimente cu Filarmonica "Moldova" Iaşi

Din cauza restricțiilor impuse de pandemie, nici Filarmonica „Moldova" din Iaşi nu poate oferi publicului lucrări complexe, ce impun un aparat orchestral-vocal amplu, repetiții intense, de lungă durată. De aceea lipsesc din programele săptămânale capodoperele adunate în

Daniel Jinga

istoria muzicii, de la Baroc la creația secolului al XX-lea. Astfel de lipsuri sunt compensate frecvent cu opus-uri puțin cunoscute sau inedite, pe care interpreții de calitate reuşesc să le impună atenției, cu lucrări de referință menite de autori unor formule orchestrale reduse. Acestea au fost criteriile ce au motivat programele din 4 şi 11 februarie. Dar şi în condițiile ştiute există şansele realizării unor momente reuşite.

Şansa audierii în sala de concert a unor lucrări pe care se află o singură semnătură este mai rară. Primul concert comentat aici a cuprins lucrări de Gabriel Fauré. *Captatio benevolentiae* a fost *Pavana op. 50* în varianta pentru

Cristian Oroşanu

cor şi orchestră, urmată de *Recviemul op. 48*. Singura reținere la audiție se datorează măştilor care au atenuat în mod perceptibil forța şi culoarea sonorității ansamblului

FILARMONICA MOLDOVA IAȘI
STAGIUNEA 2021–2022
VINERI
04 februarie
ora 19^00
Casa de Cultură a Studenților
Concert vocal-simfonic
Orchestra simfonică
Corul academic Gavriil Musicescu
DANIEL JINGA
dirijor
BOGDAN COJOCARU
dirijorul corului
CRISTINA GRIGORAȘ
soprană
ANDREI YVAN
bariton
Gabriel Fauré
Pavane, op. 50 (versiunea pentru cor și orchestră)
Requiem, op. 48

coral, deficiență cu care dirijorul Bogdan Cojocaru a luptat inteligent, inspirat, reuşind să obțină o pânză timbral-expresivă delicată, rafinată. În puținele momente solistice, soprana Manuela Barna-Ipate şi baritonul Andrei Yvan, membri ai colectivului Operei Naționale Române din Iaşi,

FILARMONICA MOLDOVA IAȘI
STAGIUNEA 2021–2022
VINERI
11 februarie
ora 19^00
Casa de Cultură a Studenților
Concert simfonic
Orchestra simfonică
CRISTIAN OROȘANU
dirijor
Soliști:
DANIEL VAGNER
violă (Franța)
JOË CHRISTOPHE
clarinet (Franța)
Wolfgang Amadeus Mozart
• Concertul pentru clarinet și orchestră în la major, KV 622
• Simfonia nr. 32 în sol major, KV 318
Max Bruch
Dublu concert pentru clarinet și violă, op. 88, în mi minor

s-au încadrat imaginii sonore ascetice impusă de textul muzical, de împrejurările restrictive ştiute. Daniel Jinga şi-a adaptat temperamentul, gestica dirijorală amplă,

dinamică, precisă caracterului celor două lucrări, stăpânind cu aplomb complexul aparat sonor, respectând dramaturgia, reculegerea şi frumuseţea desenului melodic solitar sau polifonic.

Criteriile programului din 11 februarie au fost redarea unei capodopere, oferta noutăţii şi calitatea interpreţilor. Mozart este oricând binevenit într-o seară de muzică, singurul concert compus de el pentru clarinet şi orchestră având deopotrivă atributele capodoperei şi atractivităţii. Calităţi-examen pentru solist. L-am ascultat pe Joë Christophe în octombrie 2019 integrat formaţiei de studenţi francezi care au interpretat la Paris *Dixtuorul în re major op.* 14 de George Enescu. I-am remarcat atunci spiritul de echipă muzicală şi sonoritatea calofilă în crisalidă, pentru că înregistrarea *Concertului pentru clarinet şi orchestră în la major, KV 622* de Mozart, realizată în acelaşi an, îi revelează supleţea tehnic-expresivă, sunetul catifelat, profund muzical, ştiinţa, talentul, intuiţia frazării, a alternării contrastelor de nuanţe. Joë Christophe cântă la clarinet aşa cum vorbeşte, cumunicând viu, echilibrat, metaforic, atractiv, câştigându-ţi atenţia şi admiraţia. Nu e de mirare că juriul prestigiosului Concurs Internaţional ARD de la München i-a acordat, pentru prima dată în istoria acestei competiţii, şase premii.

Am ascultat în continuare *Dublul concert pentru clarinet şi violă op. 88* de Max Bruch. Deşi mult depărtat, ca număr de opus, de *Concertul pentru vioară* (26), textul dedicat celor două instrumente nu are meritele unei capodopere, însă Daniel Wagner (violă) şi Joë Christophe (clarinet) au reuşit să „înşele" realitatea cântând cu dezinvoltură tehnică, inoculând discursurilor melodice fluenţă, cantabilitate, stăpânind *arta conversaţiei şi a confesiunii*, aşa cum le-a impus partitura. Dirijorul Cristian Oroşanu a negat cu superbie rolul de acompaniator, contribuind cu personalitate, spirit creator şi fineţe la cristalizarea unor versiuni interpretative de foarte bună calitate, ce şi-au câştigat locul stabil în amintirea momentelor definitorii ale stagiunii filarmonicii ieşene 2021-2022.

Alex VASILIU

Concert vocal-simfonic extraordinar la Târgu Mureş

În 20 ianuarie 2022, în Sala Mare a Palatului Culturii din Târgu Mureş s-a desfăşurat concertul vocal-simfonic extraordinar dedicat Zilei Culturii Române de Orchestra Filarmonică şi Corul Mixt al instituţiei. La pupitrul apreciatului ansamblu s-a aflat cunoscutul violonist, compozitor şi dirijor Vlad Maistorovici, iar în postură solistică a evoluat violonistul Daniel Rowland (Marea Britanie/ Olanda). Programul selectat – pe cât de inedit, pe atât de variat şi valoros –, a inclus lucrări scrise de: Béla Bartók, George Enescu, Mark Anthony Turnage (compozitor contemporan britanic) şi Vlad Maistorovici. Compozitor, violonist şi dirijor cu activitate polivalentă pe scene din ţară şi din străinatate, Vlad Maistorovici continuă să impresioneze publicul spectator de pretutindeni prin bogăţia repertoriului, prin viziunea novatoare asupra muzicii "de ieri şi de azi", prin contribuţiile sale remarcabile în postură solistică şi în cadrul Festivalurilor camerale de muzica clasică şi contemporană. În concertul de la Târgu Mureş domnia sa a prezentat două creaţii proprii extrem de valoroase şi ofertante: cunoscutul *Concert transilvan,* creat în 2013 şi *Colinde fără cuvinte* – scrise în anul 2020. În opinia sa, cele două compoziţii prezentate omagiază „din perspectivă muzicală contemporană această tradiţie de sorginte romantică." În deschiderea programului a fost interpretată lucrarea *Colinde fără cuvinte*. Ascultasem lucrarea la prima audiţie din 27 decembrie 2020 în versiunea ansamblului „TranSimfonia" din Braşov. Atunci ca şi acum, am fost fascinată de frumuseţea discursului muzical şi de bogăţia lui semantică. Compozitorul a demonstrat fără echivoc că muzica are capacitatea de a exprima singură cele mai înalte sentimente şi mesaje profunde. Oferind o infinitate de posibilităţi interpretative, muzica lui Vlad Maistorovici iluminează fiinţa umană, deschide porţi nebănuite, generând sentimente şi trăiri de excepţie, prin limbajul unic al experienţelor esenţiale. Programul a continuat cu *Concert Transilvan, pe melodii româneşti din "Codex Caioni", pentru vioară şi orchestră de coarde* de Vlad Maistorovici. Pentru prima dată pe scena Palatului Culturii din Târgu Mureş s-a aflat şi excelentul violonist Daniel Rowland din Marea Britanie. El a fost solistul în trei lucrări complexe, de mare impact emoţional: *Concertul transilvan*, *Rapsodia română pentru vioară şi ansamblu de cameră,* de Mark-Anthony Turnage în 2018 (dedicată lui Vlad Maistorovici) şi celebrele *Dansuri populare româneşti* de Béla Bartók. Versiunea *Concertului transilvan* pe care a realizat-o în compania Filarmonicii din Târgu Mureş, s-a remarcat

Vlad Maistorovici

printr-un caleidoscop de imagini muzicale contrastante, prin muzicalitate, prin profunzime şi rafinament. În această originală creație, folclorul apare transfigurat în multiple ipostaze, constituind un model de perfecțiune şi o garanție a contactului cu izvoarele spiritualității româneşti. Compozitorul Vlad Maistorovici îmbină cu ingeniozitate toate tipurile intonațiilor melodice: unele line, cantabile, evocând un portamento vocal, altele cu caracter capricios, vioi, specifice muzicii populare instrumentale. Într-o manieră asemănătoare – plină de emoție şi creativitate –, s-a desfăşurat premiera românească a *Rapsodiei Române pentru vioară şi ansamblu de cameră* de Mark Anthony Turnage (prezentată în prima audiție absolută în 2019 la Haga şi Amsterdam). Impregnată de un lirism profund – având titluri extrem de sugestive –, lucrarea evocă într-o manieră originală sntimentul ”dorului” la români, cu numeroasele lui semnificații, fără a cita însă vreo temă folclorică. Ceea ce cred că îl apropie pe compozitorul Mark Anthony Turnage de muzica românească, este lirismul perceput în stări de permanentă tensiune lăuntrică şi iremediabilă nostalgie, precum şi în facultatea de a crea, repetând actul genezei şi de a comunica o atmosferă interioară sau mitică prin intermediul simbolurilor. Maestrul i-a fost profesor de compoziție lui Vlad Maistorovici în timpul studiilor făcute la Londra la Royal College of Music, perioadă în care cei doi au avut oportunitatea de a discuta îndelung despre muzica românească. În calitate de creatori cu har (din două generații diferite), amândoi s-au îndreptat spre mitologia națională, percepută în stratul folcloric al culturii autohtone. Utilizând procedee componistice diferite, cei doi creatori preamăresc modelele trecutului românesc, animat de moralitatea unor vieți, de gesturi eroice, de virtuți şi moşteniri transmise din generație în generație. Am ascultat în continuare *Dansurile populare româneşti* de Béla Bartók, cu violonistul Daniel Rowland în postură solistică. Interpretul a impresionat prin creativitatea şi deinvoltura prestației sale artistice; este adeptul concertului-spectacol, în care solistul de mişcă pe scenă şi interacționează firesc cu dirijorul şi cu membrii orchestrei. Lucrările abordate - din arii stilistice diverse -, au evidențiat complexitatea artei sale violonistice şi prezența spectaculoasă în concert. În opinia mea, versiunea de excepție a *Dansurilor populare româneşti* de Béla Bartók, precum şi *Lăutarul* din *Suita Impresii din copilărie* de George Enescu (oferit la bis) au evidențiat talentul şi profesionalismul său incontestabil. În calitate de manager şi dirijor al evenimentului muzical de la Târgu Mureş, Vlad Maistorovici a propus alături de compoziția lui Turnage, două ”lucrări emblematice care îmbină spiritul rapsodic românesc cu diversitatea interferențelor culturale: *Poema Română* de Enescu şi *Dansurile Populare Româneşti* de Bartók”. Alegerea repertoriului, cât şi prestația muzicală excepțională din cadrul concertului au conferit originalitate şi valoare incontestabilă evenimentului dedicat Zilei Culturii Române.

În încheierea programului, publicul a urmărit cu emoție şi bucurie suita simfonică *Poema română op. 1* de George Enescu (1887) – un omagiu artistic adus compozitorului cel mai de seamă al muzicii româneşti. Aşa cum menționa autorul însuşi, această lucrare conține amintiri din copilărie, ”transpuse sau, dacă vreți, stilizate”. Compusă la vârsta de 16 ani, lucrare stă mărturie pentru maturizarea timpurie a autorului, pentru capacitatea sa evocatoare excepțională, pentru întruchiparea sentimentelor nostalgice, pentru bogăția şi varietatea imaginilor muzicale (natura dezlănțuită, farmecul nopții etc.), pentru bogăția semantică, prezentarea unor fragmente de dansuri populare şi postarea în final a Imnului național. Dirijorul Vlad Maistorovici a realizat cu dăruire şi măiestrie melodicitatea cuceritoare, a evidențiat cu mult rafinament scriitura contrapunctică, cromatismele şi înlănțuirile armonice inedite ale discursului muzical; a reliefat modernismul şi caracterul neoromantic al lucrării şi a redat plenar cacterul românesc al muzicii. Versiunile tuturor lucrărilor din program - remarcabile prin originalitate, insolit şi ingenioase asocieri imagistice -, au cucerit în egală măsură orchestra şi publicul. Am admirat eleganța, eficacitatea şi rafinamentul prestației dirijorale, care dezvăluie talentul, profesionalismul şi autoritatea artistului. Muzicienii de pe scenă au evocat cu măiestrie caracterul specific al fiecărei creații în parte, au creat imagini pline de culoare şi pitoresc, precum şi o gamă variată de stări sufleteşti, situate între generozitate şi entuziasm, nostalgie şi lirism cuceritor. O mențiune specială trebuie acordată nivelului artistic înalt al instrumentiştilor şi coriştilor ce alcătuiesc Filarmonica din Târgu Mureş; pe parcursul întregului eveniment muzical, aceştia au demonstrat maturitate, experiență, măiestrie şi dăruire. Aflați într-o perfectă colaborare, dirijorul, solistul şi membrii ansamblului au realizat versiuni de excepție ale lucrărilor prezentate, caracterizate prin cultul frumosului, omogenitate, inedit şi densitate semantică.

Carmen MANEA

Colocviul Național de Muzicologie, ediția XXIV, Iași, februarie 2022

În zilele de 25 şi 26 februarie 2022, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iaşi a fost gazda Colocviului Național de Muzicologie, eveniment organizat

de Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă” în parteneriat cu Inspectoratul Şcolar Județean Iaşi şi cu Facultatea de Interpretare, Compoziție şi Studii Muzicale Teoretice din cadrul Universității. Ajuns la cea de-a XXIV-a ediție, colocviul poate fi considerat un eveniment de tradiție în rândul manifestărilor culturale ieşene, având ca scop investigarea istorico-stilistică şi structurală a fenomenului muzical, prin evidențierea conexiunilor interdisciplinare dintre arta sonoră şi literatură, istorie, arte vizuale, arhitectură, coregrafie, teatru, cinematografie, alte ştiințe umaniste sau reale. Fiind destinat atât cadrelor didactice din învățământul artistic, cât şi elevilor, studenților, masteranzilor şi doctoranzilor din domeniul muzical sau din cadrul unor instituții cu profil general de studiu, acest eveniment oferă un prilej de provocare a minții şi stimulare a creativității prin diversitatea opțiunilor de cercetare, prin libertatea alegerii subiectelor şi formarea unei viziuni globale asupra muzicologiei în raport cu alte direcții de investigație ştiințifică.

Având ca Preşedinte de Onoare pe muzicologul, compozitorul şi îndrăgitul profesor univ. dr. Gheorghe Duțică, Colocviul Național de Muzicologie este însuflețit în fiecare an de imboldul mobilizator şi eforturile organizatorice ale d-nei prof. Maria-Georgeta Popescu, coordonatoarea acestui proiect de peste două decenii, care s-a dedicat cu pasiune profesiei sale, urmărind atingerea unor standarde tot mai înalte. Demersul realizării unui asemenea eveniment presupune multă voință, perseverență, depăşirea unor obstacole inevitabile, iar dna M.-G. Popescu reuşeşte să asigure fiecărei ediții un caracter incitant, eteroclit prin mobilizarea unui număr considerabil de participanți, deopotrivă profesori şi discipoli, muzicologi specializați în cercetare şi interpreți cu interes spre zona analizei muzicale.

În cadrul festivității de deschidere, care s-a desfăşurat în seara zilei de 25 februarie, în sala „Eduard Caudella” a universității ieşene, a avut loc lansarea celui de-al XVII-lea volum al *Studiilor de muzicologie*, cuprinzând 24 de lucrări, dintre care 14 sunt semnate de cadre didactice. Tematica studiilor, reunite sub cupola unificatoare a titlului generic *Artă sonoră şi interdisciplinaritate*, reflectă o mare diversitate a zonelor de interes din sfera muzicologiei contemporane: istoria muzicii, stilistică şi estetică muzicală, analiză structurală şi de limbaj sonor, stilistica interpretării, etnomuzicologie şi folclor, bizantinologie, didactică şi petodica predării în învățământul muzical preuniversitar. Volumul a ajuns în prezent la o formă elegantă şi rafinată la nivel de aspect, tehno-redactare, design grafic datorită echipei de editare, din care fac parte: conf. univ. dr. Diana-Beatrice Andron, Director al Editurii “Artes” Iaşi, prof. dr. Loredana Elena Marus, prof. drd. Gabriela Rusu şi prof. dr. Ilie Gorovei.

Secțiunea intitulată *In memoriam* din deschiderea volumului este dedicată, în acest an, personalității emblematice din domeniul componistic românesc, Cristian Misievici (1953-2020). Creația acestuia reflectă o fascinantă capacitate de sinteză a limbajelor muzicale tradiționale şi moderne, valorificate prin tehnici de scriitură savant elaborate, integrând într-o manieră echilibrată, moderată şi originală elemente ale stilurilor consacrate din istoria muzicii şi procedee componistice specifice avangardei româneşti din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Viața şi activitatea acestuia au fost prezentate în deschiderea colocviului într-o manieră sensibilă, literară şi deosebit de

Maria-Georgeta Popescu

caldă de către prof. univ. dr. Carmen Chelaru, sora compozitorului, sub forma unui reportaj video prin care ne-au fost dezvăluite aspecte personale din formarea şi evoluţia acestuia, pornind de la contextul „Iaşiului patriarhal" în care s-a născut şi copilărit, urmărind etapele vieţii şi activităţii sale la Conservatorul din Iaşi şi Academia de Muzică din Cluj-Napoca, până la încetarea sa din viaţă din anul 2020. Ulterior, au luat cuvântul prof. univ. dr. Dan Prelipcean, personalitate consacrată a artei interpretative româneşti, căruia compozitorul Cr. Misievici i-a dedicat cvartetul intitulat *Meditând la o lume sonoră a Barocului*, prof. univ. dr. Laura Vasiliu, Director al Centrului de Cercetare *Ştiinţa muzicii*, care a realizat o prezentare elocventă şi echilibrată asupra personalităţii sale creatoare, din perspectiva unui muzicolog cu îndelungată experienţă analitică şi stilistică în descoperirea trăsăturilor definitorii pentru traseul evolutiv ale unui compozitor. În final, i-am ascultat pe cunoscutul scriitor, jurnalist, redactor TV şi Radio Grigore Ilisei, care ne-a încântat cu reflecţiile şi finele sale observaţii referitoare la cultura românească, perioada dificilă dinaintea Revoluţiei şi la aportul semnificativ al lui Cr. Misievici în promovarea unei muzici valoroase, elitiste, necompromise de ideologia comunistă şi pe prof. univ. dr. Viorel Munteanu, compozitor şi muzicolog ieşean, rector al Universităţii Naţionale de Arte „George Enescu" în perioada 2004-2012, care a precizat importanţa promovării şi interpretării creaţiilor româneşti din ultima jumătate de secol, prin includerea acestora în recitaluri, concerte şi festivaluri de muzică contemporană.

În cea de-a doua zi a Colocviului Naţional de Muzicologie, am avut ocazia să asistăm la un veritabil maraton al comunicărilor ştiinţifice incluse în volumul al XVII-lea de *Studii muzicologice*. Am avut ocazia să îi ascultăm pe: Loredana Muntean (lect. univ. dr. la Universitatea Oradea), Sarah Weidenfeld (lect. univ. dr. la Colegiul Pedagogic, Ierusalim), Morel Koren (profesor dr. la Univ. Bar-Ilan, Ramat Gan), George-Toderică Mucea (profesor dr. la Clubul Copiilor, Rădăuţi), Amalia Szücs-Blănaru (profesor dr. la Şcoala Gimnazială *Vaskertes*, Gheorgheni), Anca Sîrbu (lect. univ. dr. la Univ. Naţională de Arte „G. Enescu", Iaşi), Viaceslav Bînzari (profesor dr. la Colegiul Naţional de Artă „O. Băncilă", Iaşi, Livia-Luiza Botez (profesor la Colegiul de Artă „O. Băncilă", Iaşi), Claudia Nezelschi (profesor dr. la Şcoala Gimnazială „G. Călinescu", Iaşi). Pe lângă prezentările audiate în sală, în volum au mai publicat: Yevgheniia Bondar (şef al Departamentului de Dirijat cor academic din cadrul Academiei Naţionale de Muzică „A. V. Nejdanova", Odesa), Rodica Burghelea (profesor la *Dasman Bilingual School*, Kuwait), Dragoş Andrei Cantea (titular general *DAC Music Performance*, co-fondator şi director artistic *Classix Festival*), Constantin Sandu (prof. adjunct dr. la *Escola Superior de Música e Artes do Espectáculo*, Porto), Mihaela-Sanda Popescu (profesor dr. la Liceul de Arte „C. Brăiloiu", Târgu-Jiu), Serhii Savenko (lect. univ. dr. în cadrul Departamentului de Dirijat cor, Academia din Odessa), Oleksandr Vila-Botsman (lect. senior la aceeaşi Academie de Muzică din Odessa).

În cadrul secţiunii pentru masteranzi, studenţi, elevi, am avut bucuria de a asculta câteva comunicări realizate de cercetători tineri, aflaţi încă în proces de învăţare, asimilare şi pregătire pentru cariera muzicală: Iustin Apopei, Viviana Radu-Ţaga, Marian Petrică, Alexandru Ioan Roman (elevi ai Colegiului Naţional de Artă „O. Băncilă" Iaşi, îndrumaţi de profesor dr. Carmen Almăşanu şi lect. univ. dr. Ioan Florin Diaconu), Denisa Luţa, Miriam-Ioana Obadă, Ana-Vanessa Păduraru, Robert Burcă (studenţi la studiile de licenţă din cadrul Universităţii Naţionale de Artă „G. Enescu" Iaşi, coordonaţi de conf. univ. dr. Loredana Iaţeşen şi lect. univ. dr. Mihaela Balan) George-Ştefan Coman, Ştefan-Iustin Platon, Sorin-Iulian Apricopoaie şi Marian-Ştefan Brighiu (masteranzi ai aceleiaşi universităţi, fiind coordonaţi de prof. univ. dr. Laura Vasiliu, respectiv conf. univ. dr. Irina-Zamfira Dănilă – ultimii doi participanţi).

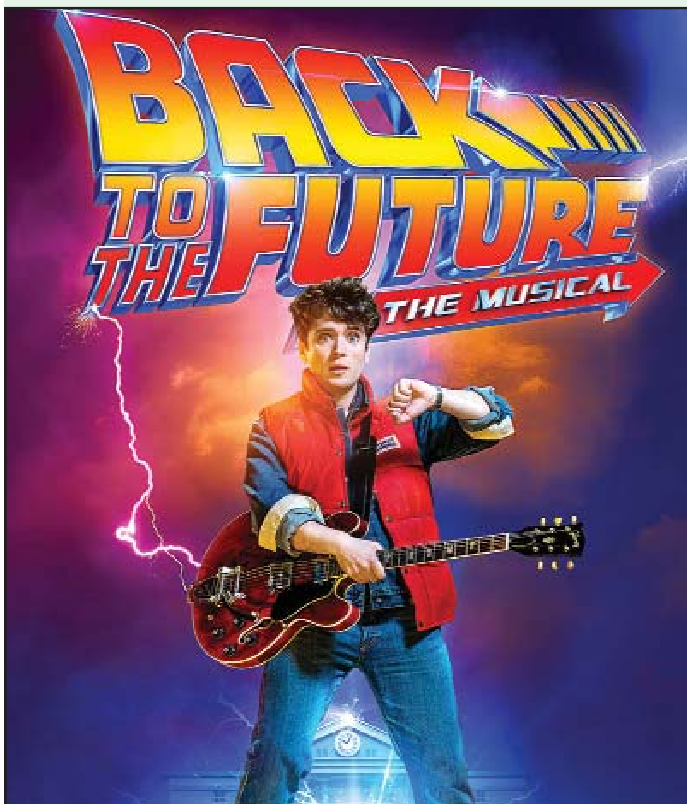
Colocviul Naţional de Muzicologie reuneşte în fiecare an un număr impresionant de participanţi, ajungând un eveniment cultural-artistic cu care oraşul Iaşi se poate mândri la nivel naţional şi chiar internaţional. Felicităm demersurile dnei profesoare Maria-Georgeta Popescu şi rezultatele frumoase obţinute prin organizarea anuală a Colocviului Naţional de Muzicologie. Să ne revedem cu bine la următoarea ediţie, cu acelaşi avânt şi aceeaşi dăruire!

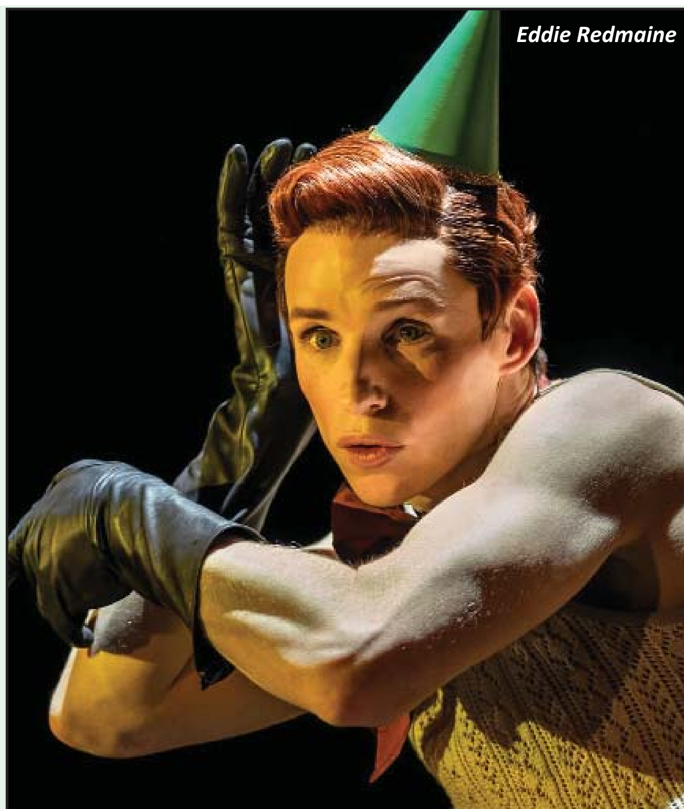

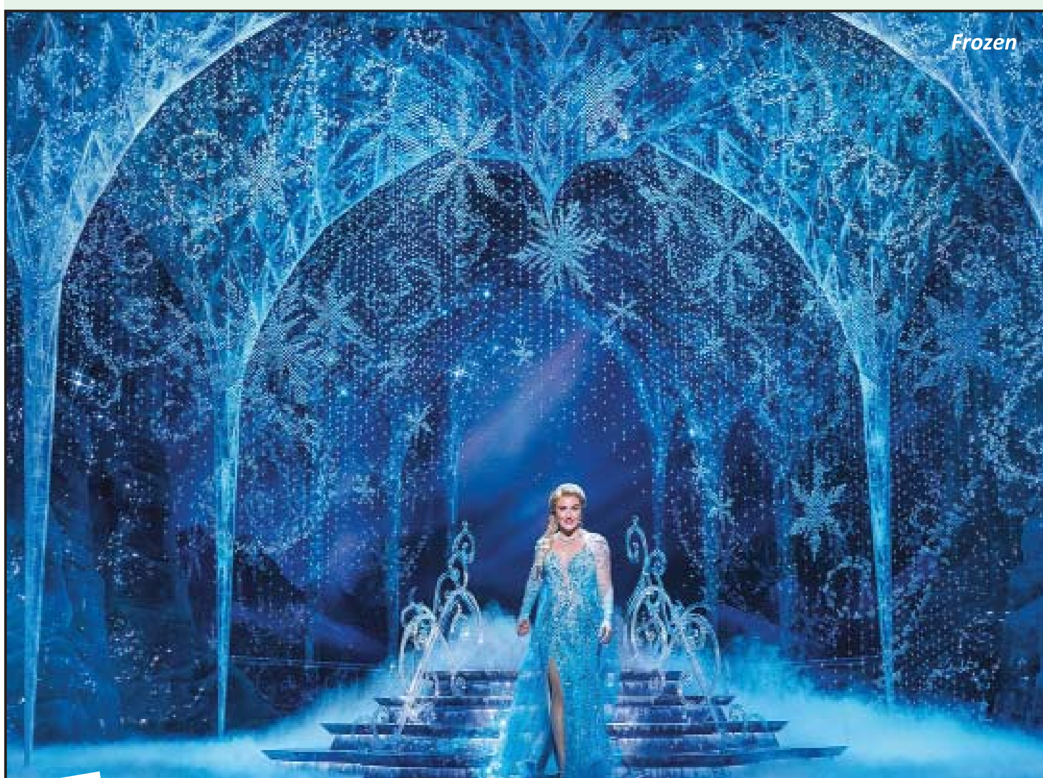
Mihaela-Georgiana BALAN

Premiile teatral-muzicale britanice

Pe 27 februarie au fost anunțate, la Londra, premiile WhatsOnStage, portal dedicat lumii musicalului britanic (în mare măsură celui londonez, capitala Regatului Unit concentrând cea mai mare parte a activității muzical-teatrale din insulă). Având o tradiție de aproape un sfert de secol (au ajuns la ediția XXII), aceste premii recompensează cele mai notabile realizări scenice, nominalizările şi apoi alegerea câştigătorilor făcându-se cu ajutorul publicului, care votează pe site în ambele etape. Fiind premii anuale, lista posibililor laureați trebuie să cuprindă doar evenimente care au avut loc în anul precedent; sunt excluse spectacolele care au fost eligibile în anii trecuți şi actorii care au jucat în ele atunci, chiar dacă ei au reapărut pe scenă şi în sezonul actual. De asemenea, printre criteriile de eligibilitate mai apar şi anumite categorii aparte, cum ar fi Cea mai bună producție londoneză Off West End (adică din afara sistemului, perimetrul West End fiind cartierul teatrelor, echivalentul Broadway-ului new-yorkez), Cea mai bună producție regională (adică din afara perimetrului Greater London, care însumează City of London plus cele 32 de London Boroughs) şi Cea mai bună producție din West End (aici nemaifuncționând obligativitatea ca premiera să fi avut loc anul trecut).

Eddie Redmaine

Frozen

Categoria MUSICAL

Cel mai bun musical nou, lansat anul trecut, a fost *Back to the Future*, varianta scenică a popularului film cu acelaşi nume (amplificat apoi la un set de 3 filme), în care jucau Michael J. Fox, Christopher Lloyd şi Lea Thompson (Câştigătorul unui Oscar şi al multor altor premii, la care se adaugă o puzderie de nominalizări prestigioase). Spectacolul a mai cucerit şi premiile pentru Cel mai bun Lighting Design, Cel mai bun sunet, în timp ce Hugh Coles a primit premiul Cel mai bun artist într-un rol secundar masculin.

Favoritul publicului a fost musicalul *Frozen*, o producție Disney, care a

adunat nu mai puțin de 7 premii, printre care cele pentru Cea mai bună regie (Michael Grandage), Cea mai bună coregrafie (Rob Ashford), Cele mai bune costume & Cele mai bune decoruri (premii separate, cucerite de Christopher Oram) Cea mai bună coordonare muzicală, Cel mai bun design video.

Premiul pentru Cea mai bună reluare a revenit musicalului *Anything Goes*, pe muzica lui Cole Porter (inițial lansat pe Broadway în 1934), spectacol în care s-a remarcat şi Carly Mercedes Dyer, câştigătoarea a premiului pentru Cea mai bună artistă în rol secundar feminin.

James McAvoy

Carrie Hope Fletcher

Aşa cum mulți au bănuit, Eddie Redmayne a dat lovitura cu rolul principal din *Cabaret*, mult-aşteptata premieră care a avut loc în toamna anului trecut. Premiul pentru cea mai bună artistă a fost câştigat (pentru a patra oară, record absolut!) de Carrie Hope Fletcher, pentru rolul titular din *Cinderella* de Andrew Lloyd Weber.

Categoria TEATRU

La spectacolele de dramă (non-muzicale), pe locul 1 s-a plasat *2:22 - A Ghost Story*, spectacol pentru care Lily Allen a primit premiul pentru cea mai bună actriță în rol principal (la debutul ei în West End) şi pentru care Jake Wood a fost recompensat cu premiul pentru cel mai bun actor în rol secundar.

A fost o seară specială pentru vedeta James McAvoy, cel care a câştigat premiul pentru cel mai bun actor în rol principal pentru modul în care l-a jucat pe Cyrano de Bergerac, regizorul Jamie Lloyd primit şi el premiul pentru cea mai bună reluare, pentru aceeaşi piesă.

Categoriile speciale

Pentru spectacolele din afara Londrei, locul 1 a revenit Manchester's Hope Mill Theatre, pentru producția *Rent*. Show-ul integral feminin *Six* şi-a reiterat succesul de la ediția precedentă, primind din nou Premiul pentru cel mai bun musical din West End.

Mihai COSMA

Lumea muzicală internațională – la feminin

Tot mai multe femei își fac remarcată prezența în forurile muzicale superioare, mergând dincolo de apreciata (dar deja predictibila) prezență pe scenă în calitate de soliste. Voi trece în revistă câteva dintre cele mai importante realizări ale unor femei-muzicieni de pe întreg mapamondul, menționate pe unul dintre cele mai importante site-uri de specialitate: www.gramophone.co.uk.

Violonista **Nicola Benedetti** a fost numită director al Festivalului Internațional de la Edinburgh. Ea va prelua postul în 1 octombrie 2022, fiind prima femeie – și primul scoțian – aflată la conducerea evenimentului muzical cu o istorie de 75 de ani. Într-o declarație privind numirea sa, Benedetti a spus: „Sunt profund onorată să contribui la istoria lungă și bogată a Festivalului Internațional de la Edinburgh și la peisajul cultural al Scoției. Acest festival a fost fondat pe principiile reconcilierii și ale transcendenței artei dincolo de rupturile politice și culturale. Pe urmele realizărilor minunate ale lui Fergus Linehan și ale predecesorilor săi, voi susține aceleași valori și aștept cu nerăbdare să servesc acest festival și misiunea sa de a înlesni schimburile culturale...”.

Nicola Benedetti

O altă numire importantă este cea a dirijoarei și contra-altistei **Nathalie Stutzmann** în poziția de director muzical al Orchestrei Simfonice din Atlanta – funcție pe care o va prelua în toamna anului 2022 pentru un mandat inițial de patru ani. Ea îi urmează lui Robert Spano, care demisionează după două decenii în funcție. Stutzmann devine astfel a doua femeie numită într-un rol similar dintr-o orchestră majoră din S.U.A.. La începutul acestui an ea a fost numită dirijor principal invitat al Orchestrei Philadelphia și deține, de asemenea, postul de dirijor principal al Orchestrei Simfonice Kristiansand din Norvegia.

Cântăreața și dirijoarea **Barbara Hannigan**, aflată la începutul anului 2022 la Londra pentru trei concerte cu Orchestra Simfonică, a fost numită Artist Asociat, fiind prima dată când LSO acordă cuiva un asemenea titlu. Potrivit LSO, „Artiștii Asociați sunt muzicieni cu influență, calități muzicale și stilistice distincte, care adaugă diversitate și bogăție LSO, creând propriile programe în colaborare cu orchestra și contribuind la alegerea repertoriului pentru alte proiecte pe tot parcursul sezonului”. Directorul general al LSO, Kathryn McDowell, a spus: „Barbara Hannigan este o artistă unică prin capacitatea ei de a combina dirijatul și cântul, este foarte talentată în ambele discipline și se află la apogeul carierei sale. Deja în spectacolele cu LSO din ultimii ani, ea a prezentat artiștilor și publicului lucrări noi [...]. Această explorare a repertoriului nou este tocmai domeniul în care LSO prosperă și de aceea cred că este momentul potrivit să facem următorul pas în relația noastră cu ea.”

În categoria colaborărilor cu case de discuri importante, voi menționa trei:

Ruth Slenczynska, în vârstă de 96 de ani, se întoarce la Decca după aproape 60 de ani. Pianista americană, ultima elevă a lui Rahmaninov, a înregistrat un nou album pentru casa de discuri, la aproape 60 de ani după ultimele sale imprimări pentru companie. „My Life in Music” va fi lansat pe 18 martie și conține piese ale colegului și prietenului ei, Samuel Barber, Fr. Chopin (a cărui muzică a cântat-o și la slujba de pomenire pentru un alt prieten, Vladimir Horowitz), C. Debussy, E. Grieg și J.S. Bach. Albumul este realizat în colaborare cu Universal Music Australia, care a coordonat lansarea în 2021 a unui set de zece CD-uri „Complete American Decca Recordings”.

Valentina Lisitsa, pianista a cărei artă a devenit cunoscută unui public internațional imens datorită platformei YouTube (unde are acum peste 650.000 de urmăritori) și care înregistra pentru Decca, a semnat un contact de colaborare de trei ani cu „naïve”, parte a companiei „Believe” din Paris. Proiectele vor include integrala lucrărilor pentru pian solo ale lui S. Rahmaninov, toate sonatele pentru pian de L. van Beethoven și albume dedicate lui Fr. Chopin, Al. Scriabin, R. Schumann, M. Ravel etc.. Primul proiect, o colecție de preludii și lucrări mai scurte compuse de Al. Scriabin, a fost lansat pentru platformele online în ianuarie 2022.

Sony Classical semnează cu compozitoarea britanică **Rachel Portman**. Câștigătoarea unui premiu Oscar va începe în această toamnă un parteneriat pentru realizarea unei înregistrări solo a lucrării proaspăt finalizate *Emma – Piano Suite*. Lucrarea se bazează pe temele compuse pentru filmul „Emma”, care i-a adus și premiul Academiei Americane de

Rachel Portman

Film în 1997 pentru „Cea mai bună muzică originală”. Portman a fost prima femeie care a primit un Oscar la această categorie. Partiturile pentru suită vor fi lansate simultan, prin Wise Music Group. Directorul Sony Classical UK, Sarah Thwaites a adăugat despre Portman că: „Nu numai că este o compozitoare și o pianistă excepțional de talentată, dar este și o inspirație, contestând activ stereotipurile și a deschizând drumurile pentru alte femei compozitoare”.

Norela-Liviana COSTEA

Umor şi jazz la Iaşi

Primitoarea sală „Eduard Caudella” a Universităţii Naţionale de Arte „George Enescu” din Iaşi a găzduit în data de 10 martie a anului de graţie 2022, în prezenţa spectatorilor care au ocupat aproape integral locurile disponibile, show-ul purtând genericul *„UMORUL ÎN JAZZ”*. De amintit că întâlniri cu publicul sub acest generic au avut loc în ultimii ani, cu incontestabil succes, în mai multe localităţi – Ploieşti, Timişoara, Sibiu, Tulcea, Satu Mare, Cluj, câteva locaţii în Bucureşti, precum *Club Jazzbook*, *Clubul de jazz* ce a funcţionat în cadrul *Institutului Cultural Român*, ca şi *Aula Palatului Cantacuzino* sub auspiciile *Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România*; mai recent, în 2018 la Galaţi, în 2019 la Deva - Ghelari şi în oraşul Victoria, în 2020 la Constanţa şi la Reşiţa.

În prima parte a serii au putut fi urmărite pe un ecran – şi aplaudate de asistenţa din sală – secvenţe înscrise pe un DVD special, cu grupul pianistului afro-american Meade Lux Lewis, cu Johnny Răducanu, cu trompetistul Clark Terry (şi ale sale faimoase *„Mumbles”*), cu tandemul Slim & Slam, cu dansatorul vocalist Fred Astaire însoţit de orchestra Artie Shaw, cu notoriul pianist comedian danez Victor Borge, cu originala Nicole Pesce „preumblând” pe claviatură cântecul *„Happy Birthday To You”* – regândit *à la manière de* Beethoven, Brahms, Bach, Mozart etc. –, cu Danny Kaye şi Louis Armstrong, cu unsprezece instrumentişti „abordând” laolaltă un singur pian, cu unicatul Bobby McFerrin în patru ipostaze expresive diferite, cu hazosul acordeonist Ivan Zamotaev specialist în... băut vodka în stil muzical şi în final cu insoliţii, ultra-performanţii, irezistibilii „Spike Jones and his City Slickers”.

Totul sub deviza *„CINE NU RÂDE CU NOI, RÂDE ÎMPOTRIVA NOASTRĂ!!!”*

Dar fiindcă oricât ar fi fost de atractive, amuzante aceste nostimade muzicale cu sugestive ilustraţii video-audio (relaxante, sperăm oportune pentru suflet în aceste vremuri de restrişte, dar altfel spus, totuşi „conserve sonore” reţinute într-o memorie digitală), partea a doua show-ului a fost hărăzită – spre a fi încă mai tentantă spre ilustrarea subiectului propus – unui reuşit *recital live* oferit de charismatica formaţie ieşeană „Dixietram Band”. Un sextet sui generis reunindu-i pe Constantin Stavrat - baterie, Constantin „Bizi” Bîzgă - contrabas, Tudor Amarandei - pian, Dan Frecăuţanu - saxofon sopran, Liviu Mărculescu - trombon, backing vocal şi conducere muzicală precum şi înzestrata vocalistă invitată Oana Severin. În inspiratele, energizantele lor tălmăciri au fost încredinţate publicului piesele *„THERE IS A TAVERN IN THE TOWN”* (traditional), *„C'EST SI BON”* (Henri Betti, André Hornez), *„HONEYSUCKLE ROSE”* (Fats Waller, Andy Razaf), *„BLUE MOON”* (Richard Rodgers, Lorenz Hart), *„JEEPERS CREEPERS”* (Harry Warren, Johnny Mercer), *„WHEN THE SAINTS GO MARCHING IN”* (traditional).

Dixietram

Alăturându-se pregnantelor volute vocale imaginate şi emise cu har de Oana Severin, cei cinci instrumentişti – Constantin Stavrat, Constantin „Bizi” Bîzgă, Tudor Amarandei, Dan Frecăuţanu, cu deosebire Liviu Mărculescu (realizator şi al majorităţii aranjamentelor pieselor) s-au întrecut pe sine în configurarea unor chorus-uri solistice cuceritoare prin creativitate şi vitalitate!

Florian LUNGU

● Inevitabil, marile vedete sunt imitate de admiratorii necondiţionaţi. A existat pe vremuri la TVR o emisiune cu acest profil, “Ploaia de stele”. Angela Similea pare încântată de cele două tinere imitatoare, deşi doar cea din stânga se apropie cât de cât de imaginea binecunoscută a artistei.

● Vegheaţi de efigiile corifeilor de altădată ai revistei, Constantin Tănase, Stroe şi Vasilache, Zizi Şerban, repetă pentru un nou spectacol alţi trei corifei, dar din perioada modernă a teatrului de music-hall. Pe scena Teatrului de revistă “Constantin Tănase”, sala Savoy, pregătesc o premieră Stela Popescu, Marina Voica şi Alexandru Arşinel. (**M. G.**)

O lume în schimbare

Că această schimbare, în plan muzical, nemaivorbind de apariție/ imagine, nu este, evident, neapărat în sensul bun, e o cu totul altă problemă, ce ține înainte de toate de societate, de lumea tot mai ciudată în care trăim. Din păcate, aşa cum s-a putut constata, nici festivalul de la Sanremo, unul din ultimele bastioane ale bunului gust, tradiției şi eleganței, nu mai reuşeşte să mențină întotdeauna acea linie a distincției artistice ce l-a făcut celebru, chiar dacă şi la ediția din acest an am regăsit adesea (chiar dacă mai puțin ca altădată...) secvențe ce ne-au amintit de anii de glorie a muzicii uşoare italiene. Ele au ținut în primul rând de orchestră (formidabilă), scenografie (de clasă), public (venit ca la o sărbătoare, în vestimentații de gală), prezentatori şi

Fiorello, Amadeus

de cele câteva mari vedete pe care ne-am dori ca tinerii nonconformişti de azi să le egaleze ca longevitate şi performanțe, deşi ne cam îndoim. Ne referim la Massimo Ranieri, Gianni Morandi, Elisa, Iva Zanicchi, Laura Pausini, Loredana Berté, Orietta Berti, Fiorello, care au conferit strălucire manifestării şi nu este vorba nicidecum aici de nostalgie.

Conform tradiției, la care s-a revenit în acest an, ediția a 72-a a "festivalului cântecului italian" s-a desfăşurat în prima săptămână a lunii februarie, de această dată sala Teatrului Ariston fiind arhiplină, după ediția fără public de anul trecut. Covorul roşu de altădată a fost înlocuit acum de unul verde, din iarbă naturală. Aşa cum am subliniat şi în articolele din anii trecuți, festivalul de la Sanremo ne "predă" şi nouă lecții din care nu vrem nicidecum să învățăm, preocupați cum suntem să copiem tot ce fac alții rău, tributari unui globalism dăunător – vezi "semifinala" (oricine a trecut oarecum prin şcoală ştie că trebuie două concursuri, dacă tot le zicem "semi", dar să nu uităm că acum câțiva ani TVR a programat vreo 3 sau 4 "semifinale"!) Eurovision din februarie, care numai "România" n-a fost... În ciuda oricăror obstacole şi pandemii, RAI Uno, televiziunea publică italiană, a organizat an de an festivalul, neabdicând de la onoranta titulatură, el fiind mereu al "Cântecului italian". Asta în timp ce noi nu mai avem festivalul de la Mamaia din 2012... Tocmai datorită consecvenței în organizare şi mediatizării intense, festivalul de la Sanremo este o adevărată sărbătoare națională, o tradiție anuală ce reuneşte în fața televizoarelor familii întregi, indiferent de vârstă, obiceiuri sau preferințe, provocând adevărate dezbateri şi confruntări de idei, fiind efectiv o oglindă a Italiei. Marea revenire a acestui an a fost, aşa cum am amintit, prezența publicului în sală, spectatorii, extrem de eleganți, purtând toți mască şi fiind testați în fiecare seară la intrare. În fața unei săli arhipline, bucuria artiştilor la întâlnirea cu publicul a fost uriaşă. Iar spectatorii au păstrat un respect deosebit evenimentului, eleganți, civilizați, dar dornici de distracție, între ei aflându-se, în primele rânduri, nume binecunoscute.

O noutate a actualei ediții a constituit-o uriaşa navă de croazieră "Costa Toscana" (3500 de camere!). Aceasta a staționat pe toată perioada festivalului în rada de la Porto Sole, în fiecare seară având loc aici concerte cu invitați speciali, în legătură permanentă cu scena de la Ariston, prezentatori fiind legendara Orietta Berti, mai plinuță la cei 78 de ani ai săi, dar cu aceeaşi voce minunată, şi mult mai junele Fabio Rovazzi. A fost un eveniment în premieră, Orietta Berti şi-a schimbat costumația în fiecare seară şi a fost în mare formă. Prima seară la Ariston i-a adus la rampă, aşa cum era firesc, pe câştigătorii ediției precedente, membrii formației Måneskin (vă reamintim că anul trecut au triumfat şi la Eurovision), cu o altă imagine scenică, dar şi pe extraordinarul actor-cântăreț Fiorello (pe numele său complet Rosario Tindaro Ciuli), un artist extrem de iubit de italieni, adorat de-a dreptul, posedând un umor rar. Cu vocea sa remarcabilă, Fiorello a făcut ca în prima seară scena să radieze de-a dreptul de fericirea reîntâlnirii eliberatoare cu publicul, într-o revenire la normalitate. Aşa cum s-a amuzat el însuşi, a venit vaccinat cu booster, făcând aluzie la faptul că venea pentru a 3-a oară consecutiv la Sanremo, alături de bunul său prieten, moderatorul Amadeus, care în aceeaşi primă seară a avut-o alături de celebra actriță Ornella Mutti, cu peste de 90 de filme şi multe piese de teatru la activ, pentru prima oară la Sanremo, . Tot atunci am aflat că finala Eurovision din mai de la Torino va fi prezentată de cântăreții Laura Pausini şi Mika împreună cu moderatorul TV Alessandro Casselan.

Italienii le spun cu simpatie “Big”, pentru că ei sunt uriaşii muzicii uşoare italiene. Gianni Morandi, 62 de ani de carieră, a spus că a venit la festival ca să se distreze, mai ales după recentul necaz – un incendiu care i-a afectat o

Iva Zanicchi

mână (“Cineva acolo sus a avut grijă de mine!”), Iva Zanicchi, Massimo Ranieri, revenit la Sanremo după 25 de ani (în urmă cu 34 de ani a triumfat cu neuitatul “Perdere l’amore”), Elisa, Giusi Ferreri, Laura Pausini, Cesare Cremonini... Audiența a fost uriaşă şi datorită lor, fiind urmăriți cu încântare de juriu, de jurnaliştii din “Sala stampa”, la Casino, pe Internet, în sală şi fireşte în fața micilor ecrane. În concurs s-au înfruntat 25 de melodii propuse de solişti, duete vocale sau formații din diverse generații, de la 18 la 78 de ani (o altă lecție pentru ai noştri – italienii nu refuză concurența), cu un schimb de ştafetă convingător în multe privințe, chiar dacă spiritul identitar al muzicii italiene nu s-a făcut întotdeauna simțit. Aflat la al treilea festival consecutiv (deşi mulți l-ar fi dorit din nou pe Claudio Baglioni), Amadeus a fost director artistic şi prezentator, cu altă parteneră în fiecare seară. Este un om de televiziune cu o experiență uriaşă, cu o rezistență şi o concentrare uimitoare, precis, echilibrat, cu voce şi dicție perfecte, bun cunoscător al fenomenului, a avut în permanent control mersul lucrurilor, descurcându-se de minune cu toți invitații. Iar relația lui de mare prietenie cu Fiorello a făcut din seara inaugurală un spectacol special, plin de umor, simțindu-se din plin bucuria reîntâlnirii eliberatoare cu publicul, la un pas de normalitate. Până şi alegerea noului preşedinte

Laura Pausini

italian, venerabilul Sergio Mattarella, a fost pomenită, spectatorii ovaționând minute în şir în picioare. A doua zi dimineață, pe când se afla la o discuție cu ziariştii la Sala Stampa, Amadeus a primit un telefon în direct de la preşedinte, acesta mulțumindu-i şi urând succes festivalului – un gest emoționant, care nu ne aducem aminte să se fi întâmplat vreodată la noi... (mai mult, la concertul lui Julio Iglesias de pe stadionul Cotroceni preşedintele în exercițiu a fost huiduit, ceea ce l-a şocat pe artist – n. red.). Revenind la “monştrii sacri”, din a treia generație ar face parte Iva Zanicchi, 82 de ani, Gianni Morandi, 77, Orietta Berti, aproape 79, Donatella Rettore, 67, Massimo Ranieri, 71. Gianni Morandi a dat viață în concurs unei melodii aparținând, muzică şi versuri, binecunoscutului Jovanotti (Lorenzo Cherubini). În a doua categorie de vârstă i-am putea include pe Elisa, Emma, Fabrizio Moro, după care ar urma cei mai tineri, cu milioane de discuri vândute, dar neocolind Sanremo, cum ar fi Sangiovani, 18 ani, cu piesa “Farfalle”. Din această cauză, motto-ul festivalului este cât se poate de potrivit – “Stai andando forte, apri tutte le porte, gioca tutte le carte, fai entrare il sole” („Mergi tare, deschide toate porțile, joacă

Jovanotti, Gianni Morandi

toate cărțile, fă să intre soarele”). Amadeus a avut alături şi alte personalități feminine – Lorena Cesarini, Drusilla Foer, Sabrina Ferilli, fiecare cu momente proprii, atingând probleme sociale sau omagiind mari artişti dispăruți, cum ar fi Monica Vitti, Rafaella Carrà (cu o secvență formidabilă dintr-un musical ce-i este dedicat), Lucio Dalla. Legat de acesta din urmă, de la a cărui moarte s-au împlinit 10 ani, Sabrina Ferilli, care a colaborat mult cu el, a adus pe scenă şapca şi ochelarii marelui cantautor. Au fost evocări tulburătoare, pline de respect, publicul aplaudând minute în şir în picioare memoria acestor personalități. Şi iarăşi un prilej de meditație pentru noi, singurii care fac aşa ceva în mod consecvent, prețuind valorile, fiind cei de la Teatrul de revistă “Constantin Tănase”, în spectacolele lunare “Galele Savoy”, realizate de Vasile Muraru şi Valentina Fătu.

Audiența festivalului a fost uriaşă, maximul atins fiind de 64,1 share, cu 13.380.000 de telespectatori, ceea ce nu s-a mai întâmplat din 1995!

E clar, oamenii aveau nevoie de spectacol, fiecare artist a povestit despre realizări, întâlniri, planuri de viitor. Aşa am aflat că Laura Pausini a scris cântece împreună cu o tânără compozitoare, Madame, remarcată anul trecut în concurs. Laura Pausini a debutat la Sanremo, festival prezentat atunci de Pippo Baudo, a triumfat în 1993 cu "La solitudine", a urmat celebritatea, iar acum s-a întrebat deschis: "Ce aş fi fost fără Sanremo? Îi datorez toată cariera mea!". Aşa încât a ajuns să fie desemnată şi co-prezentatoare la Eurovision 2022, la marea finală de la Torino.

Loredana Berté, Achile Lauro

A impresionat şi la actuala ediţie cadrul scenografic magistral, cu luminile urmărind inspirat textul cântecelor şi evoluţia artiştilor. Această scenografie de senzaţie a aparţinut aceluiaşi Gaetano Castelli, 84 de ani, pictor şi scenograf care locuieşte la Los Angeles. El revine în Italia de 20 de ani pentru festival, având-o ca asistentă în ultimii ani pe talentata sa fiică Maria Chiara Castelli. Unii dintre invitaţi nu s-au ferit să abordeze teme delicate, aşa cum a făcut Lorena Cesarini, actriţă de 34 de ani cu tată marocan, care s-a referit la rasism. Emoţionantă a fost reîntâlnirea cu Irma, cu 10 discuri de platină la activ, care anul trecut a avut Covid 19, însă organizatorii i-au permis atunci să concureze cu o înregistrare video. Dacă în 2021 Amadeus aducea buchetele de flori cu o măsuţă pe rotile, anul acesta le-a oferit personal (inclusiv membrii orchestrei purtau măşti). Aceste buchete chiar sunt unice, mimoze galbene cu raruncoli de toate culorile, ginestra albe, anemone, pentru că să nu uităm că la Sanremo există o bursă florală, dar funcţionează şi o şcoală horticolă ce formează specialişti în domeniu, printr-o ştiinţă însoţită de mult talent şi dăruire, aşa încât florile au contribuit şi ele la spectacolul vizual magnific de la Sanremo. Aşa cum impresionante au fost şi poveştile de viaţă (e drept, din cauza acestora concertele au fost extrem de lungi...) aduse pe scenă de personaje dinafara muzicii, cum ar fi poliţista de 26 de ani Martina, care a salvat o femeie de la sinucidere, un tenisman celebru, Matteo Berretinni, apoi istoria dureroasă a Ritei, prima martoră împotriva Mafiei, aşa cum primită cu aplauze a fost repriza oferită de echipa naţională de gimnastică artistică a Italiei (ţară unde activează multe antrenoare din România pe care le cunosc, cum ar fi, la Milano, Ancuţa Goia, fostă "internaţională" a ţării noastre). Evident au fost căutate inspirat debuturile, cum a fost cel al îndrăgitului cantautor Cesare Cremonini.

12 melodii concurente au fost prezentate în prima seară, celelalte 13 în a doua, după care s-a operat o clasificare provizorie, ele fiind reascultate în serile următoare. Elisa a triumfat în 2001 cu neuitatul cântec "Luce", ce a lansat-o formidabil, şi a revenit după 21 de ani, cucerind aplauze cu "Forse sei tu". Legendarul Gianni Morandi, super vedetă în Italia (inclusiv ca realizator şi moderator TV al unor programe muzicale de succes), a concurat cu "Apri tutte le porte", muzică şi text Lorenzo Jovanotti. În paralel, pe nava de croazieră ancorată în rada portului au fost invitaţi Marco Mengoni (câştigător al festivalului cu piesa "Essenziale") sau Ermal Meta, un alt fost câştigător, prolific compozitor şi interpret de origine albaneză, pe care l-am remarcat în paginile "Actualităţii Muzicale" încă de la debutul său în festival.

Blanco şi Mahmood

Måneskin

Cea mai aşteptată seară a fost cea de vineri, "Cover", constând în interpretarea unor vechi melodii din anii '60, '70, '80, fiind admise de data aceasta şi piese străine (o

inițiativă pentru care Amadeus nu întruneşte sufragii, pentru că vorbim totuşi de "festivalul cântecului italian"!), versiunea conferită celebrului "My Way" fiind între cele nereuşite. Concurenții tineri au putut apela la artişti consacrați în duete de mare efect, cei dintâi având ocazia de a cunoaşte bijuterii de demult. Iva Zanicchi a omagiat-o pe marea interpretă Milva, dând viață piesei "Canzone", compusă de Don Backy şi lansată la Sanremo în 1968,

Orietta Berti, Fabio Rovazzi

printr-o interpretare frumoasă, cu o voce puternică, intonații perfecte şi cu un aranjament orchestral foarte bun. Massimo Ranieri l-a avut alături pe tânărul Neck, cei doi, într-o simbioză muzicală impecabilă, aducând la microfon compoziția din 1989 a lui Pino Daniele "Anna che vera", în egală măsură omagiu pentru autor şi pentru marea actriță Anna Magnani. Tot experiență şi tinerețe laolaltă în duetul Rettore – Dito, cu şlagărul "Nessuno mi puo giudicare" al Caterinei Caselli, căreia la puțină vreme după festival RAI i-a consacrat un film artistic biografic. Bine s-au prezentat Emma şi Francesca Michielin cu hit-ul "Baby, One More Time" al lui Britney Spears. Elisa împreună cu balerina Elena D'Amato au recreat atmosfera unică din filmul "Flashdance" (1984), pe muzica lui Giorgio Moroder. Surpriza a venit atunci când a intrat telefonic în direct, de la Los Angeles, compozitorul (a fost acum câțiva ani în juriu), pentru a-i felicita pe organizatori şi pe Elisa. N-a lipsit nici muzica lui Elton John, prin "Your Song", cântat cu finețe de tânărul Matteo Romano alături de Malika Ayane. Şocant şi de această dată cu aparițiile sale, Achile Lauro a avut o parteneră pe măsură în piesa "Sei bellissima", pe reputata Loredana Berté, nonconformistă indiferent de vârstă, aşa că... s-au potrivit. Irama şi Gianluca Grignani i-au făcut pe spectatori să cânte cu ei şi să aplaude tot timpul, pe melodia atât de îndrăgită "La mia storia tra la dita". Preferații mei (şi nu numai ai mei) Morandi şi Jovanotti au dat pur şi simplu lovitura cu un colaj reunind refrene ale celor mai de succes titluri ale fiecăruia – un aranjament muzical excepțional, poftă de viață, interpretare de clasă, ceea ce le-a adus pe merit la finalul serii Trofeul "Cover", iar Gianni Morandi a primit titlul de Cetățean de onoare al oraşului Sanremo şi al provinciei Liguria. A fost cu siguranță repriza de vârf a festivalului, cu refrene pentru toate gusturile, dar mai ales cu muzică de calitate – cu adevărat seara care ne-a făcut să ne simțim reîntorşi la normalitate şi la relaxare, bucurându-ne de creații muzicale de mare diversitate, reprezentând mai multe generații de autori şi interpreți şi de aceea satisfăcând toate gusturile – un spectacol de televiziune realizat de mari profesionişti. Participarea orchestrei, cu numeroşi dirijori la pupitru, a fost cu adevărat excepțională, un merit indiscutabil având directorul muzical Leonardo De Amicis, dar din păcate lipseşte tot mai mult melodia, "la canzone", aşa cum se petreceau mereu lucrurile la Sanremo. Ne obişnuisem cu asta, dar... lumea se schimbă şi nu întotdeauna frumos şi în bine. Fac parte dintre cei foarte numeroşi cu nostalgia festivalurilor unde muzica, şi nu show-ul, era primordială, dovadă că de atunci avem şi azi, după zeci de ani, cântece care ne încântă sufletul. M-aş bucura ca piesa câştigătoare, "Brividi" (Fiori), să aibă peste decenii succesul longeviv al unui "Volare", de pildă. Sigur, doar timpul va decide, dar cine citeşte textul lui Mahmood... dați-mi voie să mă abțin. Înafara distincțiilor deja amintite, iată celelalte premii ale festivalului. Premiul "Lucio Dalla" al jurnaliştilor de la Sala Stampa i-a revenit lui Gianni Morandi, iar premiul "Sergio Bardotti" pentru cel mai bun text i-a fost acordat lui Fabrizio Moro ("Sei tu"). Elisa a fost recompensată cu prestigiosul premiu "Giancarlo Bigazzi" pentru cea mai bună compoziție muzicală, melodia "Forse sei tu" – premiu binemeritat, compoziție excelentă, iar Elisa – o artistă desăvârşită, cu o voce unică, specială, după părerea mea cea mai bună din festival. Premiul criticii "Mia Martini" a mers pe drept cuvânt la Massimo Ranieri şi la "Lettera di la dal mare" – un text emoționant, poetic, despre exilul italienilor. Ranieri a primit de curând şi "Discul de platină" pentru celebra melodie "Perdere l'amore". Premiul purtând numele cantautorului genovez Enzo Iannacci a fost înmânat de fiul

Amadeus, Ornella Mutti

acestuia din partea "Collecting degli artisti-interpreti-solisti". În acest scop juriul a oscilat, urmărind evoluția în concurs a tinerilor Yuman, Matteo Romano şi Tananai, pentru a-l identifica pe cel care se apropie cel mai mult de stilul lui Enzo Iannacci, alesul fiind în cele din urmă Yuman, cu "Ora e qui". Dar ce folos că juriul de specialitate i-a aşezat pe primele două locuri pe Gianni Morandi şi pe Elisa, că piesele lor au fost într-adevăr de muzică italiană de mare calitate, cu versuri poetice, emoționante? A venit televotingul şi a răsturnat totul, adeverindu-se că telespectatorii de o anumită condiție, cu gust muzical, nu

stau să voteze de pe telefoane smart, aşa încât tineretul "progresist" a influenţat decisiv clasamentul final, care arată astfel: locul 1 – "Brividi" cu Mahmood şi Blanco, locul 2 – "Forse sei tu" (Elisa), locul 3 – "Apri tutte le porte" (Gianni Morandi). Tinerii au fost mai agili, mai rapizi şi i-au votat pe câştigători, generaţia de mijloc a fost cu Elisa, dar nici generaţia a 3-a nu s-a lăsat mai prejos. Festivalul

Massimo Ranieri

fiind un mare succes şi din punct de vedere al audienţei, RAI a anunţat că anul viitor, pentru a 4-a oară consecutiv, va fi director artistic şi prezentator tot Amadeus. Preţuirea faţă de marii artişti nu se rezumă, în Italia, la omagierile din cadrul festivalului. Astfel, regizorul italian, distins cu premiul Oscar, Giuseppe Tornatore realizează "Ennio", un film documentar artistic proiectat la festivalul de la Veneţia şi dedicat fireşte marelui compozitor Ennio Morricone. Se află în fază terminală sau deja au fost lansate filme inspirate din viaţa celebrei cântăreţe Mia Martini, cu Serena Rossi în rolul principal, cu o interpretare magistrală, apoi filme artistice despre Domenico Modugno, Caterina Caselli şi mulţi alţii, realizări de excepţie, menite să readucă în memoria publicului iubitor de muzică marii artişti, mereu alături de noi prin creaţiile lor. Şi încă o dată constat cu mâhnire că, deşi avem actori şi regizori valoroşi, nimeni n-a făcut filme despre Dan Spătaru, Aurelian Andreescu, Richard Oschanitzky, Anda Călugăreanu şi atâţia mari dispăruţi ai muzicii noastre...

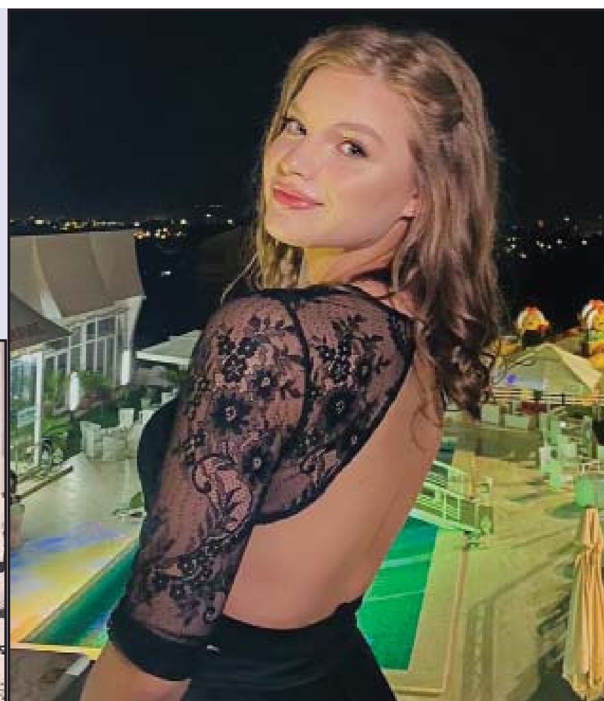
Lumea este într-o permanentă schimbare, nimic nu mai este ca înainte, mai ales după această pandemie nenorocită, şi totuşi în multe din segmentele sale festivalul cântecului italian de la Sanremo a reuşit şi la ediţia a 72-a să se menţină pe linia corectă a bunului-simţ, a respectului faţă de public, de valori şi mai ales faţă de muzica adevărată, eleganţa şi distincţia fiind primordiale. Ediţiile viitoare ne vor demonstra dacă va reuşi să-şi apere identitatea şi tradiţia în faţa unui anume val agresiv globalist. Deocamdată următorul examen, dar numai din punct de vedere organizatoric, va fi la finala Eurovision de la Torino din luna mai, unde vom putea constata cum rezistă câştigătorii din acest an şi pe plan internaţional. Nu mă întrebaţi de ce, dar vor avea succes... Mai ales că, ţineţi-vă bine, micul stat San Marino va fi reprezentat de... Achile Lauro!

Ileana Popovici

Ileana POPOVICI

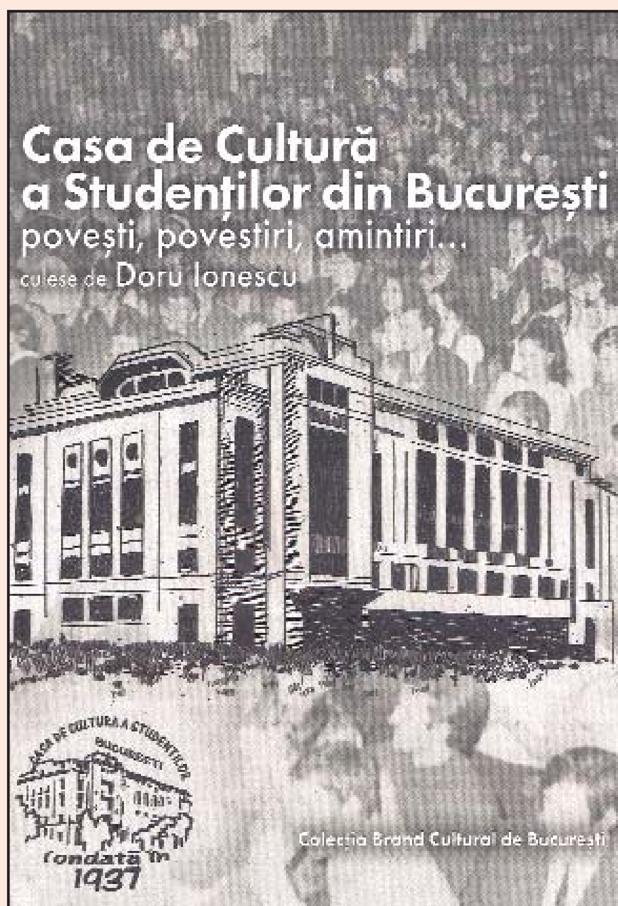
● La două decenii de la lansarea marelui şlagăr "Eternitate", care şi astăzi este preferat de mulţi dintre soliştii străini la festivalul internaţional "George Grigoriu" de la Brăila, în sala de concerte a Radiodifuziunii a fost organizat, în anii 90, un concert aniversar. Sală arhiplină, program de sală, compozitorul George Grigoriu în loja de onoare şi invitaţi care au vorbit despre autor, interpretul George Nicolescu, ca şi despre impactul acestui cântec de uriaş succes. În imagine – prezentatorul Octavian Ursulescu, George Nicolescu, Titus Andrei, Florian Lungu, Paul Enigărescu. Ca un arc peste timp, la ediţia 2021 a festivalului internaţional "George Grigoriu" de la Brăila o tânără de doar 16 ani din Craiova a oferit o versiune excepţională acestui cântec, evoluţia ei fiind răsplătită cu prestigiosul Premiu al UCMR, înmânat ei de Horia Moculescu. Iat-o în imaginea de mai sus pe frumoasa Carla Boboc, câştigătoarea acestui premiu. (**M. G.**)

Doru Ionescu: „Casa de cultură a studenţilor din Bucureşti”

Casa de cultură a studenţilor din Bucureşti (C. C. S. B.) a fost fondată în 1937, dar, aşa cum precizează în documentata lor prefaţă Doru Ionescu şi Anda Avrămuţ, cea mai glorioasă etapă a fost cea dintre anii 1975-1989, pe timpul directoratului (1972-2003) legendarului Laurenţiu Toma, al cărui nume îl poartă azi sala mare de spectacole de la etajul II. Dar să nu uităm primul club studenţesc de jazz, înfiinţat aici de Mihai Berindei în 1964 (căruia i s-a alăturat ulterior şi Cornel Chiriac) sau cercul de muzică uşoară condus, tot în anii 60, de compozitoarea Camelia Dăscălescu, unde s-au afirmat atâtea nume importante – Pompilia Stoian, Dan Spătaru, Cornel Constantiniu, Ileana Popovici, Dorin Anastasiu, Lili Bulaesi, Petre Geambaşu, Aurelian Andreescu, Mihai Constantinescu, Petre Magdin.

Compozitorul Gabriel “Biţu” Mărgărint conducea “big-band-ul”, orchestra de estradă, Voicu Enăchescu a cristalizat aici corul “Preludiu”, iar Ioan Luchian Mihalea cu corala “Song” electriza publicul cu concertele sale nonconformiste. De prin 1968 aici apăruse şi un “Pop-Club”, cam la un an după cel al fraţilor Ursulescu de la “303”, unde erau şi aceştia adesea prezenţi alături de fiii marelui scriitor Camil Petrescu, Camil jr, şi Octavian “Ocu” (stabiliţi ulterior în SUA).

Aşa încât, absolut firesc, la CCSB s-a cristalizat un nucleu al mişcării muzicale folk, cu Mircea Florian, Doru Stănculescu, Mircea Vintilă (toţi trei participanţi la primul festival naţional folk, la “Pop-Clubul” de la “303”, în 1969), Mihai Diaconescu, Vali şi Carmen, Zoia Alecu, Ducu Bertzi, Victor Socaciu, Eugen Avram, Dorin Liviu Zaharia. Ca să nu mai vorbim de neuitata primă ediţie, în decembrie 1969, a Festivalului naţional de muzică pop “Club A”, organizat de studenţii arhitecţi (mai târziu doar “Cântarea României” mai avea dreptul de a-şi alătura titulatura “naţional”...). Deci avem suficiente motive să extindem şi să ante-datăm perioada de maximă strălucire a CCSB, mai ales că îndeosebi după 1970 a activat (unele trupe cu sală de repetiţie proprie) sau a concertat aici toată floarea muzicii rock autohtone, de la Dixie 67 (Modern Grup), Mondial, Coral la Venus, Sfinx, Catena, Metronom, Romanticii, FFN, Capitol, Roşu şi Negru, Basorelief, Holograf, Timpuri Noi, Phoenix, VH2, Taxi, Sarmalele reci, Voltaj, Secret, nemaivorbind de formaţii tinere, cu succes în momentul respectiv. Sigur că după 1990 lucrurile n-au mai stat chiar la fel, entuziasmul a dispărut, studenţii au fost acaparaţi de alte preocupări, totuşi s-a mai petrecut câte ceva notabil – Festivalul pop-rock “Iubire, bibelou de porţelan”, organizat de Fundaţia culturală “Mondial”, evocările închinate Mihaelei Runceanu sau diverse concerte. În volumul de faţă autorul, colaboratorul nostru Doru Ionescu, “culege” “poveşti, povestiri, amintiri” depănate de personaje care au activat la CCSB sau cunosc bine evenimentele derulate aici, cum ar fi Laurenţiu Toma, Cristiana Scutaşu (metodist) sau, pentru a ne referi doar la spaţiul muzical, Florian Lungu, Mihai Cernea, Octavian Ursulescu, Mircea Florian, Andrei Partoş, Iulian Vrabete, Voicu Popescu, Paul Nancă, Dan Iliescu, Eugen Avram, rezervându-şi sieşi un capitol în care se ocupă de genul pe care-l promovează constant, muzica rock. De asemenea, în partea finală a cărţii de aproape 200 de pagini sunt grupate “Vorbe de duh... tânăr” – mărturii aparţinând, în diferite perioade de timp, unor personalităţi direct implicate sau cunoscătoare ale fenomenului reprezentat de mişcarea artistică studenţească de la CCSB – Dorin Liviu Zaharia, Voicu Enăchescu, Mihai Pocorschi, Gabriel Cotabiţă, Nicolas Simion. În alt grupaj, intitulat “PREOTEASA pe ultrascurte” (mult timp CCSB a purtat numele lui Grigore Preoteasa), scurte declaraţii din partea unor Marius Popp, Jancy Kőrössy, Florin-Silviu Ursulescu, Paul Grigoriu, Gerhard Römer, Pompilia Stoian, Liviu Tudan, Ovidiu Lipan “Ţăndărică”, Alexandru Arion, Sergiu Cioiu, Petre Magdin, Filip Merca, Nicoleta Păun, Mugur Winkler, Petru Umanschi, Mircea Vintilă, Dan Andrei Aldea, Florian Pittiş, Anca Vijan Graterol, Lidia Creangă, Cristian Madolciu, Leopold Reisenauer, Harry Coradini, Ducu Bertzi, Alexandru Andrieş, Victor Socaciu, Dan Bittman, Ştefan Boldijar, Adrian Pleşca, Paul Ciuci, Dan Teodorescu, Ioan Gyuri Pascu, Alin Oprea, Marius Ţeicu, Ileana Popovici, Dorin Anastasiu, Mircea Drăgan, Dragoş Vasiliu, George Stanca... Lista poate părea lungă, dar ne oferă o imagine cuprinzătoare a celor consultaţi în vederea alcătuirii acestei remarcabile monografii, amintirile fiecăruia dintre ei contribuind la edificarea globală a simbolului CCSB, despre care vorbim şi azi cu toţii ca despre “anii frumoşi de la Preoteasa”. Nu lipsesc afişele, o impresionantă galerie foto (provenită din arhivele CCSB şi Multimedia TVR) şi referiri la filmările făcute de Doru Ionescu pentru emisiunea sa de la TVR, “Remix” (laudă şefilor care nu i-au desfiinţat-o, sunt documente filmate extrem de preţioase!). Pe 20 noiembrie 2017 s-au aniversat 80 de ani de la înfiinţarea CCSB - o întâlnire emoţionantă cu o parte din cei amintiţi mai sus şi difuzată fireşte în emisiunea “Remix”, pe TVR3. Cum n-ar avea rost să aşteptăm împlinirea a 90 de ani, poate în toamna acestui an ne vom reîntîlni cu toţii în sala mare de la “Preoteasa”...

Marius GHERMAN

În căutarea stelelor cu nume… (II)

Dacă unii dintre mai tinerii protagonişti ai "Stelei fără nume" n-au venit la Teatrul "Casino Victoria" (am fi dorit s-o revedem şi pe frumoasa prezentatoare Sânziana

Angele Ciochină

Pop…), au făcut-o totuşi, admirabili ca întotdeauna, înfruntând nămeţii şi anii nemiloşi, câţiva dintre marii noştri compozitori, care au lansat sute de şlagăre pe

Aurel Moga

portativul emisiunii, au fost prezenţi în juriu sau au luat sub aripa lor ocrotitoare vocile tinere promovate pe micul ecran, facilitându-le afirmarea în continuare. Lui Aurel Giroveanu, Doina Spătaru i-a cântat melodia "Nu mă mai despart de tine", Laurenţiu Profeta a fost prezent nu numai cu vorba sa de duh, dar şi cu piesa "Haina" din musical-ul "Păguboşii", pe un libret de Eugen Rotaru, interpretată superb de Alina Mavrodin. Vasile Veselovski, George Grigoriu sau Camelia Dăscălescu (descoperitoarea lui Cornel Constantiniu) n-au lipsit nici ei. Aceştia au lansat numeroşi solişti la "Steaua fără nume", dar o făceau neobosiţi şi în 1997, chiar dacă promovarea tinerilor solişti nu mai era ca înainte, între vocile de viitor numărându-se Irina Nicolae, Ramona Ionică, Ana-Maria Tabacu, Narcissa Tcaciuc, Sanda Mirela Danci, Georgiana Iordache, Adela Dumitrache, Cătălin Goia. De fapt, dacă ne gândim bine, prin mâinile lui George Grigoriu a trecut cel puţin un sfert

Corina Chiriac

din premianţii "Stelei", în timp ce Cameliei Dăscălescu îi datorăm impunerea Doinei Spătaru, Angelei Ciochină, Alinei Mavrodin, Ramonei Bădescu.

Ce păcat că s-au rătăcit sau s-au şters (crimă de neiertat!) mai toate înregistrările de altădată, pagini unice de istorie a genului! Aşa cum relatau Ion Cristinoiu şi Jolt Kerestely, preselecţiile erau ele însele un adevărat spectacol, cu sute de candidaţi veniţi din toată ţara, cu căţel şi cu purcel. Din prima formaţie de acompaniment au venit Marius Ţeicu şi Petre Magdin, depănând amintiri, dar şi cântece. Ţeicu a încheiat apoteotic spectacolul, ca şi altădată concursul (reamintesc că un timp el a fost şi un inspirat moderator), cu "A opta minune a lumii", care este, se înţelege, muzica, iar Magdin a ţinut să apără în ipostază de rocker, cu piesa "Pletele tale", fiind oricum cel mai pletos dintre cei de faţă. Alături de cei doi, mai făceau pe vremuri parte din formaţie Marcel Dragomir (saxofon, clarinet), Vasile Zamfir (trombon), Adrian Ursulescu (orgă,

acordeon) – nu, nu suntem rude!, Dan Eftimie (chitară), Ion "Bebe" Covercă (chitară bas), Laurenţiu Băcanu (baterie). Atât Ţeicu şi Magdin, ca şi Titus Munteanu (trebuia neapărat invitat!), sunt legaţi de Timişoara.

Alexandra Canareica

Corina Chiriac, şi în postura de şarmantă prezentatoare (rodată încă de atunci la microfonul de la Radio-Total) ne-a purtat pe "Valurile Dunării", încercând, împreună cu noi, să oprească timpul în loc. Ce-şi amintea ea atunci? Că a debutat în concurs în 1969, a cucerit Trofeul în

Sanda Ladoşi

mai 1970 şi că Sorin Grigorescu a învăţat-o… să urce scările pe pantofi cu tocuri. De debutul Doinei Spătaru am amintit: verişoara lui Dan Spătaru a absolvit Filologia (română-italiană), a cântat alături de formaţia "Star 2000" condusă de Petre Geambaşu (îndeosebi în Germania), având două fiice, pe Mălina Olinescu şi pe Codruţa, secretară la Radio. Aceşti artişti extraordinari erau încă de atunci tot mai rar chemaţi la TVR, instituţie pe care ei au slujit-o ca nimeni alţii aproape toţi cei 40 de ani aniversaţi de postul public. De aceea emoţionantă a fost reîntâlnirea cu Cornel Constantiniu, al doilea câştigător al Trofeului. Absolvent al IATC, deci actor cu diplomă, avea pe atunci încă în viaţă un frate geamăn, Mircea, în Africa de Sud; are doi fii, soţia sa, Domniţa Munteanu-Constantiniu, fiind la rându-i actriţă. Din păcate el n-a cântat primul său mare succes, "Iertaţi-mă, dar n-aţi văzut o faţă?" de Alexandru Mandy, dar a ales tot un şlagăr cert, "Lăsă lumea să vorbească" de Vasile V. Vasilache, evocat cu căldură. Cum una din probele tradiţionale ale concursului consta în interpretarea unei melodii în duet cu un nume consacrat, Cornel

Alina Mavrodin

Constantiniu a contribuit din plin la notarea superlativă a Oanei Sârbu, cu care a făcut un cuplu aplaudat şi de această dată, în piesa lui Ionel Tudor "Nu îţi spun te iubesc". Ne aducem aminte cu încântare şi azi de răspunsurile atât de personale şi de curajoase ale Oanei Sârbu, lipsită total de complexe, în seara de concurs. Fiică a actorului şi mimului Romulus Sârbu, de la Teatrul de revistă "C. Tănase", a fost propulsată imediat pe marile ecrane (în celebra serie a "Liceenilor"), în teatru sau pe scena festivalului de la Mamaia (unde a cucerit Premiul tinereţii). Ea a demonstrat că rămâne interpreta ideală a compoziţiilor lui Virgil Popescu, din creaţia căruia a ales melodia "De m-ai iubi". Foarte puţini mai ştiau, chiar şi în 1997, cine este Adrian

Ionescu; avea pe atunci 50 de ani şi era primul câştigător al Trofeului. Absolvise facultatea de Hidrotehnică la Institutul de Construcţii cu… 3 zile înainte de victorie, fiind în 1997 un respectat specialist în domeniul materialelor

Doina Spataru

geosintetice. Actor, stilist de modă, astrolog, se stabilise din 1986 în Italia, iar acompaniat la pian de Radu Simion jr. ne-a reamintit cupletul care l-a impus la "Stea", "Picioruşul Aglăiţei".

Cum am notat în prima parte a serialului, la doar câţiva ani de la apariţie emisiunea suscita un asemenea interes încât se stătea cu anii pe "listele de aşteptare". Gabriela Sauciuc, din Constanţa, a fost selecţionată în 1975 şi a debutat în… 1982! Între timp absolvise secţia Pedagogie la Conservator, concurase de două ori la Mamaia, condusese mai multe grupuri vocale, ajungând o apreciată profesoară de canto, dirijoare a formaţiei de copii "Miracol", dar şi o înzestrată compozitoare, dovadă piesa "Te iubesc". O foarte interesantă evoluţie anunţa încă de atunci Alina Mavrodin, câştigătoare a Trofeului la Mamaia 1987, când i-a devansat pe Cătălin Crişan şi Daniel Iordăchioae. Originară din Pucioasa, profesoară de matematică, în 1997 era redactor-şef al cotidianului "Jurnal de Dâmboviţa", publicaţie extrem de curajoasă. Şi ea a dirijat un timp un cor de copii, "Alianţa veselă", cu care a cucerit un premiu important în Bulgaria.

Descoperită pe scena unui concurs la Galaţi, Doina-Domniţa Moroşanu a fost un timp asistentă medicală la Vaslui şi a triumfat la "Stea" în 1977, fiind după 20 de ani solistă a Teatrului de revistă "C. Tănase", pentru ca în ultima vreme să devină o voce importantă pe tărâmul romanţei. Mare păcat că, datorită defecţiunilor amintite, pe micul ecran n-a mai ajuns superba interpretare dată de ea melodiei "Tu m-ai fermecat" de Sile Dinicu, acompaniată fiind la pian de tânărul colaborator al acestuia, George Natsis. Tot în 1977 cucerea Trofeul şi Gina Pătraşcu, originară din Petroşani, dar descoperită la Timişoara. Ea a urcat pe treapta cea mai înaltă şi la Mamaia, în 1983, având de fiecare dată alături, ex aequo, câte un nume de marcă: Eva Kiss la "Steaua fără nume" (finala a avut loc la Târgovişte, sub bagheta lui Sile Dinicu), respectiv Marina Florea la Mamaia. Cum tocmai lansase caseta "Dulce-i

Domniţa Moroşanu

Oana Sîrbu, Cornel Constantiniu

vinul", Gina Pătraşcu a propus o variantă modernă, datorată lui Mihai Alexandru, a piesei "Aseară ţi-am luat basma". Nu numai Stela Enache n-a apucat să participe la

Gabriela Sauciuc

"Stea", dar şi Mirela Voiculescu. Descoperită de Simona Patraulea pe când avea 17 ani, la un concurs la Arad, s-a dedicat ulterior profesiunii de medic stomatolog şi a oferit, în premieră, prima parte a unei compoziţii a lui Cornel Fugaru, deja soţul ei, "Dacă mă iubeşti". A preluat ştafeta, de la strofa a doua, Sanda Ladoşi, care îşi făcea o apariţie remarcată în concurs în anul 1987. Dacă pe ea a contestat-o atunci un venerabil cântăreţ de operă (încă nu se admitea că muzică uşoara este totuşi altceva, că se cânta altfel...), pe Florina Cupşa a atacat-o foarte dur presa, un cronicar de la "Săptămâna" apreciind că locul ei ar fi la o... filatură! N-a ajuns acolo, ci, trecând şi pe la Mamaia, a absolvit Conservatorul (prof. Ioan Pop i-a pregătit şi pe Dumitru Lupu, Adrian Daminescu, Florin Georgescu) şi lansase deja în 1997 două albume, unul în Olanda, cu arii din opere şi operete, şi altul în România, cu muzică religioasă. În concertul aniversar, băimăreanca a dat viaţă impecabil unei celebre arii a Violettei din " La traviata" de Verdi, acompaniată la pian de prof. univ. Crimhilda Cristescu. O privea cu un ochi de cunoscătoare Corina Chiriac, violonistă şi pianistă, cu tatăl compozitor reputat (Mircea Chiriac), iar mama – profesoară de pian la Conservator, ea însăşi cochetând de-a lungul anilor cu genul clasic, cu canzonette, o parodie după "Rigoletto", un concert de Rahmaninov, "Serenada" lui Mircea Chiriac sau "My Fair Lady". Au mai luat parte la acest spectacol al amintirilor, chiar dacă din păcate nu s-au prea văzut la TVR, regizoarea Sanda Manu, criticul muzical Smaranda Oţeanu (nelipsită din juriu), muzicologul Vasile Donose (gazdă ospitalieră) – fiecare cu un cuvânt din inimă, de consideraţie pentru acest concurs atât de benefic. Iar câţiva dintre participanţii de altădată (Aurel Moga, Marian Spânoche, Carmen Anton, Elena Tudor) au fost supuşi, spre amuzamentul general, unor probe de mare efect cândva, pantomima şi dicţia. Una peste alta, s-au descurcat de minute şi au intonat la final laolaltă cu toţi ceilalţi un emoţionant "La mulţi ani!"...

Rândurile acestea trec în revistă mai degrabă spectacolul "remember", pentru că rezumatul TVR a fost o ciunteală jenantă, din care cei neavizaţi puteau trage concluzia că "Steaua fără nume" a dispărut pe drept! Plângându-se de lipsă de spaţiu şi masacrând textele de prezentare şi apariţiile, realizatorii au păstrat în schimb în "dublu exemplar" declaraţiile şi amintirile personalităţilor. Dacă se ţinea atât de mult la această "proză", deşi muzica ar fi fost cea mai convingătoare pledoarie, se puteau alege alte nume pentru prezenţa în sală faţă de cele deja filmate – logic, nu? Dar poate că această "reuniune de clasă" a fostelor glorii va fi repetată cândva, şi cu participarea acelora care din diverse motive au absentat, dar ar trebui să ne grăbim, eroii dispar unul după altul... Poate n-ar fi rău să se înfiinţeze un "Club Steaua fără nume" (ce zici, Mircea Nicolau, te ocupi?), cu întâlniri periodice. Dar tare mă îndoiesc că vă mai fi vreodată ceva, "kashay" la noi, vorba altui absent, Marius Dragomir... În episoadele următoare vom detalia câteva din episoadele de neuitat ale "Stelei fără nume", competiţie care chiar a aşezat pe bolta muzicii uşoare constelaţii strălucitoare... (*Va urma*)

Octavian URSULESCU

Gina Pătraşcu

Mult zgomot...

De fapt, nici măcar "mult zgomot" n-a prea fost, interesul publicului şi al mass-media fiind vizibil foarte scăzut, după "performanţele" anterioare ale reprezentanţilor ţării noastre. Dar "pentru nimic" a cam existat, aşa cum au putut constata telespectatorii urmărind "semifinala" (acum a fost doar una, anterior matematica fusese pusă cu botul pe labe, cu vreo 5 "semifinale"!) găzduită de unul din studiourile TVR. Flagrantele insuccese din ultimii ani la finalele europene par a nu-i fi învăţat nimic pe organizatori, criteriile tulburi, neprofesioniste de selecţie, ca şi invitarea în jurii a unor nume care nu justifică prezenţa lor acolo dându-ne destul de puţine speranţe pentru o clasare mai onorabilă în mai, la Torino. Dar asupra acestor aspecte vom reveni.

Ce s-a petrecut de fapt în seara de 12 februarie? Ilinca, fosta noastră co-reprezentantă la Eurovision 2017, de 5 ani membră a echipei Eurovision şi considerată de PR-ul TVR "cunoscută artistă", a fost prezentatoare (vorba vine, cu formulări pline de conţinut, gen "Super, super tare!") în "camera verde", iar la final a susţinut un micro-recital alături de... sora ei (de care auzise doar ea în postură de interpretă la un asemenea nivel, probabil însă TVR îşi propune să încurajeze talente de familie), cu un "mix de Eurovision interpretat într-o cheie personală", titlurile alese nefiind decât arareori emblematice pentru competiţie. Juriul de cinci persoane, din care au făcut parte doi membri ai UCMR, Adrian Romcescu şi Cristian Faur, a anunţat în final cele 10 melodii finaliste (fiind vorba de un concurs de Creaţie, se cuvenea să se pună accent pe autori!), interpretate de unele nume care poate ascund, sub pseudonime (sau or fi străini?), talente uriaşe şi sunt de viitor, dar puţin cunoscute publicului larg din România – Alex Parker & Bastien, Gabriel Basco, Petra, Kyrie Mendél, Vanu, WRS (Andrei Urs). Şi-au păstrat numele real, bravo lor!, doi foarte înzestraţi tineri solişti. Dora Gaitanovici, din Buzău, a triumfat la concursul "Music ADA", a fost laureată la festivalul internaţional "George Grigoriu" de la Brăila şi la Amara, a concurat la "Cerbul de aur". Iar maramureşeanul Andrei Petruş, şi el cu pregătire muzicală serioasă, a fost la rându-i laureat la Brăila şi la Amara. Argeşeanul Ion Moise Bădulescu, şi el multi-premiat, a devenit doar MØISE, iar Cream şi Minodora (fostă "La Maxim", cu recunoaşteri pe tărâmul manelelor) au făcut parte dintr-un trio feminin. Piesa acestora din urmă a stârnit multe controverse, unele datorate ritmicii specifice tărâmului pe care s-a impus autorul, Costi Ioniţă, altele asemănării cu o piesă din 2012 a aceluiaşi autor. Unul din membrii juriului, Randi, a reproşat că piesa, intitulată "România mea", are textul în limba... română (Doamne, unde s-a ajuns, auzi, să cântăm în limba maternă, e nepermis!), noroc cu Adrian Romcescu, care a subliniat că nu e nevoie de text în engleză (o fi obligatoriu şi nu ştim?) din moment ce numele ţării noastre este repetat atât de des pe parcursul melodiei. Cele 20 de piese "semifinaliste" au fost alese de telespectatori (câţi vor fi fost? Nu ni se spune), 5 la număr, celelalte 15 reprezentând opţiunea juriului, din cele 46 reţinute şi difuzate în trei ediţii ale emisiunii "Drumul spre Torino", considerate... prima semifinală.

Ilinca Băcilă

Au fost înscrise iniţial multe lucrări, interpretate de nu mai puţin de 94 de artişti, 40% din aceştia fiind străini!! Ceea ce ne îndeamnă să ne întrebăm – de ce se mai cheamă concursul Eurovision ROMÂNIA? Cine a elaborat, la TVR, regulamentul unei competiţii ce nu-şi propune să aleagă o creaţie muzicală românească, cu artişti din ţara noastră? În ce măsură publicul se regăseşte în melodii şi solişti de peste hotare, acceptaţi să evolueze sub culorile României? Şi în ce măsură aceştia din urmă sunt legaţi în vreun fel de tradiţiile muzicale şi identitare ale ţării noastre? Măcar la

Anca Mazilu, Bogdan Stănescu

fotbal s-a purces în vremea din urmă la “naturalizarea” unor străini şi cooptarea lor în lotul naţional, dar asta numai după o îndelungată activitate la noi şi obţinerea cetăţeniei române, ceea ce nu e deloc cazul la Eurovision. Dacă au valoare, de ce nu concurează în ţările respective, aşa cum ar fi normal? Astfel, au venit să-şi încerce norocul la noi, ţară primitoare, artişti din 17 ţări (măi, să fie!) – Marea Britanie, Suedia, Israel, Croaţia, Rusia, Italia, Bulgaria, Slovenia, Irlanda, Islanda, Belgia, Germania, Spania, Grecia, fireşte Republica Moldova (sperăm că măcar ei în limba română...), dar şi din, ţineţi-vă bine, SUA şi Canada! E clar, suntem o ţară ospitalieră, cu potenţial turistic... Nu ştim câţi dintre ei au acces în finala naţională, căreia, pe drept cuvânt, nu mai putem să-i spunem aşa, fiind vorba mai degrabă tot de un concurs internaţional. Credeam cândva, naivi, că în marea finală europeană fiecare ţară participantă vine cu specificul ei muzical (şi artistic în general) naţional, că acesta este rostul concursului – un dialog frumos între diferite culturi. Din fericire, nu o dată am observat că în ciuda acestui globalism păgubos şi a faptului că 95% din piese se cântă în engleză, în ultimii ani pe primele locuri s-au clasat multe piese interpretate în limba ţărilor respective, deci o palmă pentru organizatorii de la EBU. Legat de asta, măcar străinii care vin la noi să-şi cânte piesele în limba română, aşa cum o fac finaliştii la festivalul internaţional “George Grigoriu” de la Brăila sau de la “Cerbul de aur”, şi atunci am crede că-i leagă ceva de noi... Ne pare rău că n-a fost admisă nici măcar în primele 20 cunoscuta interpretă Carmen Trandafir (“Măşti”), singura vedetă de muzică uşoară înscrisă în concurs, alte nume cunoscute eliminate de asemenea înainte de semifinală fiind ale lui Cezar Ouatu, Dan Helciug, Romeo Zaharia şi al câştigătoarei de la “Cerbul de aur” (ce părere o avea juriul de atunci?), italianca Eliza G. Preocupată să-şi promoveze moderatorii din curtea proprie, deşi nu excelează în această direcţie (la “Cerbul de aur” a “importat-o”, neinspirat, pe Iulia Vântur), TVR ne-a propus în postura de prezentatori pe Anca Mazilu (citind de pe telefon) şi Bogdan Stănescu, cuplul de la emisiunea matinală “Cu capu-n zori”. Suntem convinşi, însă, mizând pe experienţa valoroasei realizatoare Iuliana Marciuc, că până la urmă ne vom prezenta cu fruntea sus...

Diana Bucşă, Minodora, Cream

În finala de pe 14 mai, de la Torino (Italia a triumfat anul trecut cu piesa “Zitti e buoni”, cu grupul Mâneskin), vor concura 41 de ţări, între europene fiind şi... Australia (!), sub sloganul “The sound of beauty” şi să sperăm că nu se vor mai simţi politizarea, interesele de vecinătate geografică, ca şi alte “politically correctness”, deşi ne îndoim. Pe 10 mai va fi prima semifinală, România va concura în cea de-a doua, pe 12 mai, în fiecare urmând a se întrece câte 18 ţări. Dar, vorba ceea, “egalitate, dar nu pentru căţei” – grupul “Big Five”, alcătuit din ţări mai mari plătitoare (Franţa, Germania, Spania, Marea Britanie, Italia), îşi trimite reprezentanţii direct în finală, însă vor vota şi în semifinale. Vom reveni cu un comentariu după finala naţională de la începutul lunii martie.

Ana-Maria SZABO

Finaliştii

Mircea Drăgan: „Caiet de partituri 2”

Al doilea caiet de partituri reunind creaţii ale lui Mircea Drăgan apărut la Editura Muzicală poartă acelaşi titlu ca şi primul, “Timpul şlagărelor – Hits Time”. Explicaţia trebuie căutată în faptul că ambele colecţii transpun pe portativ cântecele din CD-urile editate de casa de discuri Eurostar, în acest caz fiind vorba de “Best of 2”. Şi chiar că este un nou “best” al melodiilor compozitorului, pentru că avem ocazia să parcurgem titluri care au făcut epocă la vremea respectivă şi care se cântă şi azi cu succes. Între acestea, la loc de cinste, “Astă seară” (solistă Angela Similea), “Cântec de dor” (Alexandru Arşinel), “Niciodată nu te voi uita” (Alina Mavrodin), “Azi vine primăvara” (Silvia şi Mircea Dumitrescu), “Tinereţea cântă lumii” (Cvintetul vocal Luchian), “Nu te lăsa” (Elena Cârstea), “Nu te lăsa!” (Elena Cârstea şi Silvia Dumitrescu) sau “Totul poate fi” (Anca Ţurcaşiu). Ceea ce se cuvine remarcat este diversitatea interpretărilor, compozitorul încredinţând piese unor solişti din felurite generaţii, pentru unii dintre cei mai tineri titlurile respective reprezentând primele sau chiar unicele succese de top.

Aşa sunt melodiile “Avem un singur cer” (Roxana Iacob), “Doar din iubire” (Daniela Nicol), “Pentru tine voi fi un romantic” (Alin Ignat), “Inima îşi cere dragostea” (Marcela Alexandru şi formaţia Romanticii), “Poate numai tu...” (Claudiu Mirică şi Radu Ghencea), “Să facem sport!” (Rodica Ion), “Ştiu tot despre tine” (Vasile Filipescu) sau “Cum să rezist?”, interpretată de irezistibilii protagonişti ai show-ului “Şcoala vedetelor”. Cu siguranţă mulţi tineri solişti sau instrumentişti vor face apel la acest caiet de partituri, aşa încât celor din generaţiile mai recente Mircea Drăgan le oferă ocazia de a-i cunoaşte cariera remarcabilă, cu autoportretul de pe coperta IV. Aşa cum savuroase şi foarte la obiect sunt scurtele caracterizări pe care autorul le face interpreţilor, referitoare fireşte la melodiile incluse în acest atât de necesar “Caiet de partituri”. “Necesar” pentru că era nevoie de o reînnodare a tradiţiei împământenite de Editura Muzicală, dar şi pentru a demonstra scepticilor sau necunoscătorilor ce cântece de mare valoare s-au scris de-a lungul timpului în muzica uşoară românească. Creaţiile lui Mircea Drăgan din acest volum, apărut în condiţii grafice de excepţie, au fost lansate şi premiate la “Concursul cântecului de dans pentru tineret”, concursul “Şlagăre în devenire”, pe scena Teatrului de revistă “Constantin Tănase”, la festivalul de la Mamaia sau în emisiuni de radio şi televiziune. (**Dorin Manea**)

Cătă versus Condurache

Cătălin Condurache rămâne unul dintre cei mai interesanţi şi inventivi reprezentanţi ai celei de-a doua generaţii de folkişti, aceia apăruţi în anii 70, imediat după pionieratul genului în România. În 8 septembrie 2020 îi trimiteam forma finală a unui text scris împreună, pentru un produs multimedia în care îşi dorea să documenteze cât mai mult din opera sa muzicală, care să reprezinte cumva şi provocarea vieţii sale: „lupta artistului (Cătă) cu managerul (Condurache)”. A fost ultima conversaţie electronică cu el; curând avea să piardă lupta cu o boală nemiloasă, care l-a răpus în 30 martie 2021.

De curând, familia şi prietenii au dus la bun sfârşit proiectul: o carte tipărită, edificată şi în format electronic, o secţiune audio cu albume, interviuri si înregistrări vechi, o secţiune video cu concerte, videoclipuri si interviuri, precum si o secţiune cu fotografii şi extrase din presă. Toate îşi găsesc locul pe un stick personalizat, conceput astfel încât să poate fi folosit pe toate device-urile posibile...

Cu un debut inedit la Cenaclul „Flacăra”, în 1976, la doar 17 ani, Cătălin se dovedeşte foarte ataşat de Adrian Ivaniţchi, Marcela Saftiuc - pe care-i cunoştea din adolescenţă -, Mircea Florian, dar şi de influenţele americane ale perioadei flower power - Bob Dylan, Donovan, Cat Stevens... Toate acestea l-au ajutat să-şi croiască un drum stilistic aparte în muzică folk românească; rădăcini muzicale remarcate de Adrian Păunescu la „cântăreţul mofluz cu influenţe americane”. Cântecele „Gramatica păcii” ori ”Nu există generaţii”, pe versurile poetului, au fost promovate cu precădere în cadrul cenaclului. Între timp, s-a strâns un portofoliu de peste 80 de cântece proprii înregistrate, premii la mai multe concursuri naţionale de folk, culminând cu locul I, în 1982, la Festivalul „Primăvara Baladelor”

De urmărit activitatea profesională (impresionantă!), pe care a talonat-o mereu cu muzică – discurile „Generaţia ta”, „Golden Folks”, „Fuziuni” (cu grupul Shabah), „Flower Power”... Între colaboratori, aportul esenţial al prietenului său de o viaţă şi coleg de scenă, Sandy Deac, cel care este şi producător al tuturor înregistrărilor semnate de Cătălin. În ultima perioadă, după posturi de radio şi TV clujene pe care le-a condus, Condurache a realizat emisiuni muzicale importante, cea mai recentă: „Cătă la Look-ru”.

Nu în ultimul rând, Condurache a iniţiat postul de radio online www.valoriromanesti.com, dedicat melosului românesc, cu un portofoliu de peste 4000 de cântece de muzică uşoară, pop, rock, folk, jazz! Dumnezeu să îl odihnească în linişte, iar noi să ne bucurăm de muzica pe care ne-a adus-o şi pe meterezele căreia a luptat din toate poziţiile! (**Doru Ionescu**)

Marcel Iorga

Compozitorul Marcel Iorga se născuse la 25 octombrie 1955, la Băceşti, şi s-a stins din viaţă în luna februarie a acestui an, răpus de necruţătorul COVID. Poli-instrumentist, el cânta la acordeon, pian, flaut, contrabas, saxofon, chitară şi tobe, onorând pe parcursul anilor contracte în Bulgaria, Olanda sau Emiratele Arabe Unite.

A fost unul din compozitorii prolifici din spaţiul moldav, cu sute de creaţii la activ, fiind laureat la festivalurile de romanţe, dar mai ales la cele pentru copii. Directoarea artistică a festivalului naţional al romanţei "Crizantema de aur" de la Târgovişte, de la care Marcel Iorga a fost nelipsit în ultimii ani, Alina Mavrodin Vasiliu, ne-a trimis o listă cu aceste participări, aflând astfel că a fost laureat la ultimele 5 ediţii – "Romanţa sfântă a iubirii", 2021 (Premiul special "Izvoarele romanţei"), "Tu eşti romanţa", 2020 (Premiul special "Izvoarele romanţei"), "O rugăciune", 2019 (Premiul special "Poezia romanţei"), "Romanta inelului", 2018 (Premiul special "Romanţa ne uneşte"), "Un buchet de crizanteme", 2017 (Premiul special al Primăriei Municipiului Târgovişte).

Marcel Iorga a semnat imnurile câtorva festivaluri, dar şi ale unor grupări sportive. Compozitorul Viorel Covaci l-a avut adesea drept competitor la Târgovişte, ceea ce nu i-a împiedicat să lege o caldă prietenie: "L-am cunoscut la festivalul «Mamaia copiilor», unde Dumitru Lupu îl numea «colecţionarul de premii». În 2018, la "Festivalul tinereţii" de la Neptun eram preşedintele juriului, iar Marcel Iorga membru, fără drept de notare la piesele lui, culegând şi atunci aplauze cu o compoziţie în manieră etno. Una din amintirile preţioase legate de el şi care va rămâne veşnic în dotarea mea muzicală – la «Crizantema de aur» de la Târgovişte mi-a instalat pe laptop programul de partituri Sibelius 7...". Şi pe compozitorul şi scriitorul Marin Voican Ghioroiu vestea dispariţiei lui Marcel Iorga l-a îndurerat: "Ne-am împrietenit la «Festivalul tinereţii», unde am fost colegi de juriu multe ediţii, apoi am concurat împreună la «Crizantema de aur», bucurându-ne sincer de succesele celuilalt. A fost un om de mare sensibilitate şi sinceritate, mereu cu zâmbetul pe buze, un coleg modest şi apropiat de concurenţi. A iubit cu pasiune «romanţa nemuritoare», aşa încât la despărţire i-am dedicat poemul «Adio, romanţa mea!»: «Vor trece ani cu multe *Crizanteme*/ Vor bate clopote-n Cetate/ În februarie, în plină primăvară/ M-am înălţat spre stele.../ Te las, romanţă, cu durere/ Să spui la cei ce te-ascultară... »". (**Dorin Manea**)

Gary Brooker

Gary Brooker, cunoscut la nivel mondial ca fondator şi solist vocal al formaţiei rock Procol Harum, a murit în data de 19 februarie 2022.

Născut pe 29 mai 1945 în Anglia, Brooker a fost activ ca muzician, compozitor şi solist în cadrul imensei mişcări muzicale ce a cuprins Marea Britanie în deceniul al şaptelea al secolului trecut.

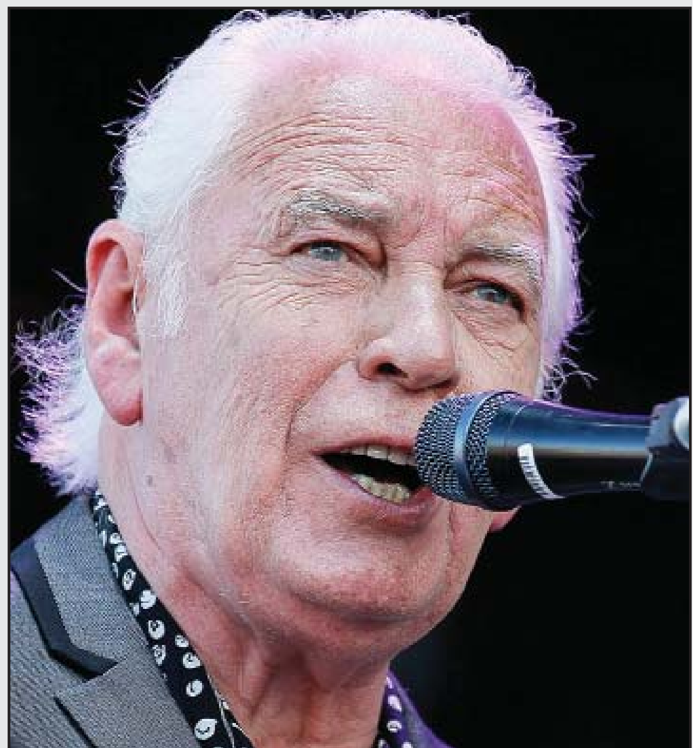
În 1962, anul de început al aventurii mondiale a formaţiei Beatles, Brooker a înfiinţat formaţia The Paramounts. Mai târziu, în 1966, avea să formeze trupa Procol Harum, alături de Keith Reid. Discul single de debut al trupei, intitulat „A Whiter Shade of Pale", a devenit un hit, ocupând primul loc al clasamentelor britanice timp de şase săptămâni. În topurile americane, „A Whiter Shade of Pale" a atins poziţia a cincea în „Billboard Hot 100".

De-a lungul anilor, Procol Harum s-a remarcat prin împletirea sunetului rock cu sonorităţi provenite din muzica clasică, blues, R&B şi soul. Împreună cu Procol Harum, Gary Brooker a lansat 13 albume de studio şi numeroase discuri single, care au fost vândute în zeci de milioane de exemplare în întreaga lume.

Activitatea lui Brooker nu s-a limitat la apariţia alături de Procol Harum. Gary Brooker a lansat trei albume de studio solo („No More Fear of Flying", 1979; „Lead Me to the Water", 1982; „Echoes in the Night", 1985) şi a colaborat cu nume mari ale muzicii, precum Eric Clapton, George Harrison sau Ringo Starr.

În 2003, ca o recunoaştere adusă carierei sale prolifice, Gary Brooker a fost decorat cu distincţia „Ordinul Imperiului Britanic" („Member of the Order of the British Empire").

Compozitor, pianist, solist vocal, Gary Brooker a fost unul dintre pionierii rock-ului progresiv din Marea

Britanie. Artistul britanic s-a afirmat începând din anii '60 în perioada în care trupe celebre precum Beatles, Rolling Stones, The Animals sau Pink Floyd se aflau în plină ascensiune. (**David Lapadat**)

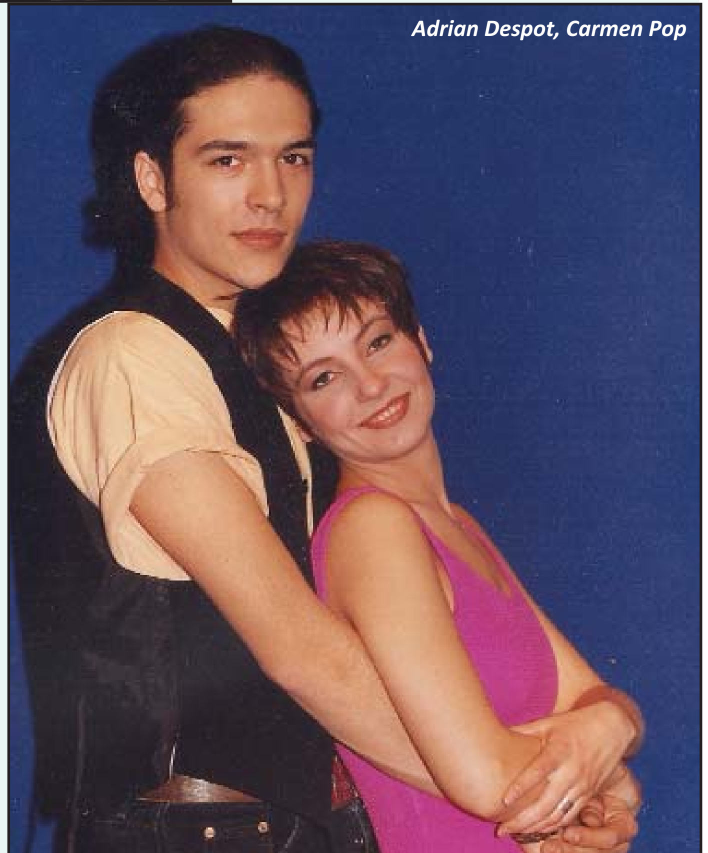
Şcoala vedetelor (2)

În luna iunie a acestui an toată presa a difuzat ştirea că Nadine (Voindrouh pe numele său de familie) şi-a dat bacalaureatul la... 44 de ani. A urmat ultimele clase de liceu la seral şi, între noi fie vorba, asta o onorează, chiar dacă a cunoscut celebritatea cu "Şcoala vedetelor", şi-a încercat la un moment dat norocul prin SUA, iar în ultimii ani a moderat emisiuni la diverse posturi TV. Nadine a urmat primele clase la Liceul Apicol, ctitorit de unchiul Ilenei Popovici, fratele mamei ei (după cum se ştie, toată familia s-a refugiat din Basarabia), reputatul specialist în apicultură Veaceslav Harnaj, aflat mult timp în fruntea "Apimondia", organizaţia mondială de profil. Titus Munteanu a remarcat-o pe Nadine încă din 1992, când a fost în juriu la concursul "Se caută o vedetă", organizat de Marcel Dragomir în sala Radio (pe atunci compozitorul era angajat al instituţiei).

La Montreux

Alice Bursuc

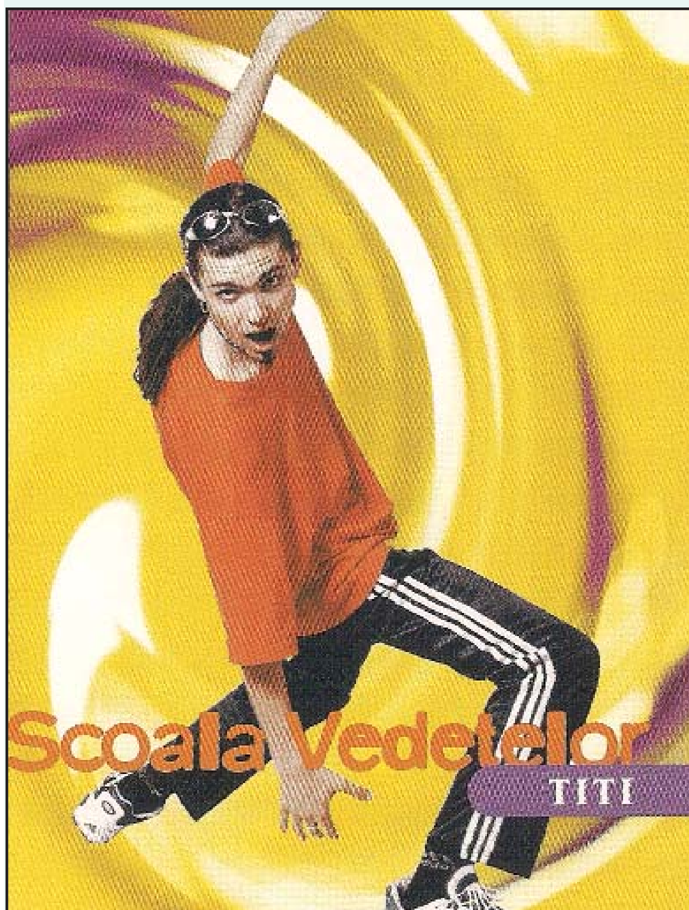
Solista s-a clasat atunci pe locul 2, stârnind înainte de toate curiozitatea prin apariţia sa exotică, tatăl său, venit din Zair, transmiţându-i fireşte ceva din temperamentul fierbinte african. Născută pe 24 februarie 1977, la Bucureşti, Nadine, elevă în clasa a IX-a, era foarte tânără, acesta fiind primul ei concurs, pregătirea muzicală făcând-o la Şcoala populară de arte cu cunoscuta solistă Viorela Filip. În prezent, Nadine este căsătorită cu avocatul Dragoş Apostolescu şi are un fiu, Noah. "Şcoala vedetelor" a fost cu siguranţă cea mai mare realizare a carierei ei, făcând-o unanim cunoscută, aşa încât rememorează obiectiv anii aceia frumoşi: "Încă de la începutul activităţii am înţeles că e vorba de o carieră şi nu de un hobby, nu un teribilism adolescentin. Faptul că i-am avut alături pe colegii mei, o "gaşcă" senzaţională, m-a făcut să mă simt în siguranţă în lumea muzicii uşoare. Cei cu care mai ţin legătura şi azi, Alice Bursuc, Nicoleta Drăgan, Călin Goia, Adrian Despot sunt un punct de referinţă real în viaţa mea de acum. Cu unii dintre ceilalţi nu m-am mai văzut din 1998! Atunci nu am priceput, din păcate, că tot ceea ce se întâmpla cu noi era ceva absolut minunat, unic şi îmi pare rău că nu am ştiut că lucrurile acelea se întâmplă o singură dată în viaţă...".

Adrian Despot, Carmen Pop

Am fost alături de prietenul meu dintotdeauna Titus Munteanu încă din prima clipă a proiectului, în chip de colaborator... neoficial sau mai bine zis "scouter", cum se spune azi în fotbal, pentru că mă rugase să-i recomand talentele tinere şi speciale de pe la numeroasele festivaluri pe care le prezentam prin ţară. De la bun început trebuie admirate forţa şi obiectivitatea "directorului" sau

“profesorului”, spuneți-i cum vreți, care n-a făcut nici o concesie nimănui: a selecționat doar pe cei mai buni dintre cei buni, într-o concurență stimulativă, din care n-a avut de câştigat decât muzica noastră uşoară. N-a contat – şi este bine că a fost aşa! – că erai fiul lui Petre Geambaşu sau al lui Marcel Dragomir, copiii lui Mişu Cernea, fiica lui Dorin şi a Doinei Anastasiu, a soților Cepraga (mama, Sanda, fiind chiar regizoarea muzicală a emisiunii!) sau a Doinei Spătaru. Numele de familie nu erau importante, nici nu apăreau pe generic, pentru că “Şcoala vedetelor” era o familie de tineri talentați, “zgubilitici” (din acest motiv cei lirici sau prea romanțioşi nu prea au rezistat), în care singurul criteriu îl reprezenta valoarea, dovadă că mai toți componenții au rămas la loc de cinste în viața muzicală. Un exemplu grăitor ni-l oferă Titi Bălteanu jr., care şi-a continuat cu succes cariera muzicală solistică sub titulatura Ultra TT, cu un inedit stil muzical propriu, foarte dinamic şi cu sonorități electronice. A lansat două albume

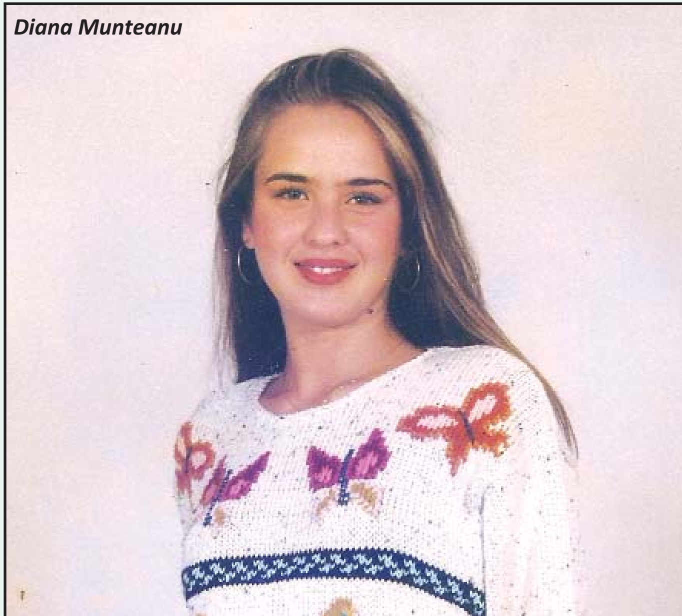

Class

discografice, “Kamikaze” şi “Ambuscada”, şi a cântat în deschiderea concertului trupei The Prodigy la festivalul “Rock the City”. De prin anul 2000 a colaborat, ca redactor sau ca regizor muzical, cu diverse posturi (TVR, Prima TV, Antena 1, Național TV, MTV). De asemenea a mai produs videoclipuri pentru trupe cu renume şi a fost manager de evenimente pentru compania Brown-Forman, deținătoarea unor branduri cunoscute. S-a căsătorit cu fosta “bebeluşă” de la “Cronica cârcotaşilor” Roxana Gârniță, naşă de cununie fiind fosta sa colegă de “Şcoală” de la trupa Class, Mihaela Cernea, împreună cu soțul ei, pictorul Costin Craioveanu. Ultra TT îşi amintea că nu totul a fost roz în acea perioadă: “Am acumulat tot felul de amintiri în cei 4 ani de filmări şi turnee în toată țara, aş putea scrie o carte numai cu peripețiile ce pot părea de-a dreptul SF pentru cei care nu au fost de față. Astfel, au fost şi situații mai neplăcute. De exemplu frigul incredibil de la turnarea filmului muzical “Moştenirea”, în 1998, al cărui erou principal am fost. Filmările s-au făcut pe platourile de la Castel-Film, în aceleaşi decoruri în care se turnase celebrul film “Beowulf”, cu Christopher Lambert. Filmări lungi de noapte, afară, la înălțime, pe metereze, îmbrăcat subțire, în haine de epocă...Dar cum să uit că am căzut de pe scenă, am oprit maşini îmbrăcat fiind în combinezon de luptător antitero (de la filmări, fireşte), am trezit hoteluri întregi, plus o grămadă de alte peripeții ce nu pot fi povestite...”.

Cătălina Toma

Cândva, Titus Munteanu declara că "Şcoala vedetelor" a fost proiectul său cel mai important, deşi a făcut sute de emisiuni şi a lansat zeci de interpreți pe piața muzicală. L-a iubit cel mai mult şi afecțiunea i-a fost răsplătită, aducându-i cel mai strălucitor trofeu

Diana Munteanu

internațional, la Montreux, în Elveția, la festivalul care echivalează pentru oamenii de televiziune cu "Oscar" sau "Grammy". La început, cum spuneam, au fost sute de candidați, au rămas însă cei mai buni de departe, dovadă că şi acum sunt cunoscuți şi apreciați. Călin Goia, ardelean cu

Nadine

mult bun simț, bine crescut, este un idol, solistul formației Voltaj. La despărțire, la festivitatea de absolvire, toți erau extrem de emoționați, Alice Bursuc a şi plâns, pentru ea momentul a fost foarte trist. Sigur, timpul a trecut şi fiecare a luat-o pe drumul lui. Adrian Despot a preluat în întregime formația "Vița de vie", după ce devenise solistul vocal al acesteia în 1996, coordonând studioul muzical, filmările, turneele, ca un adevărat manager şi a devenit în urmă cu câțiva ani membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România. În anul 2000, Vița de Vie a primit premiul pentru cea mai bună trupă rock din țară. Diana Munteanu este la rândul ei vedetă de televiziune. În afară de Alice Bursuc şi de Carmen Pop, i-am mai recomandat lui Titus Munteanu două prezențe feminine de care a fost foarte mulțumit legat de integrarea lor în "Şcoala vedetelor". Este vorba de Ramona Oțelea, care era din Constanța şi venea cu bunica la filmări, şi de Cătălina Toma, din Buzău, o voce extrem de modernă. Dar, dincolo de talent, unii au marcat doar apariții pasagere, ulterior însă devenind foarte cunoscuți. De pildă Lavinia Şandru, actriță la bază, prefera genul " rap" şi s-a impus apoi în politică şi în televiziune. Tot aşa a fost prezent şi Cristi Enache, actualul solist al trupei Direcția 5, care şi el a filmat o ediție, iar Anda Adam a cântat într-o vară în câteva concerte cu "Şcoala vedetelor". La edițiile de la început a apărut şi Daniela Cristea, actualmente Tănase, solistă la Teatrul de revistă "Constantin Tănase". Pe Adrian Despot i l-a prezentat realizatorului compozitorul Cornel Fugaru, care colabora cu mama acestuia, Corina Despot, care semna

Ramona Oțelea

versurile în limba engleză ale multor cântece. Chiar dacă mai rebel, Adrian şi-a intrat rapid în rol şi s-a dovedit inventiv, între cei mai talentați, care compuneau şi scriau texte.

Interesant este faptul că după prima emisiune, puțini erau care credeau în acest proiect ambițios, uitând de experiențele anterioare ale realizatorului legate de concursul "Steaua fără nume" (la urma urmei, tot lansare de tinere talente!), de festivalul de la Mamaia, că a cultivat zeci de vedete, deci ştie să lucreze cu tinerii, să-i descopere, să-i îndrume. A luat la rând toate şcolile populare de artă, a cerut tuturor profesorilor să-i trimită cîntăreți aflați la început de drum, făcînd periodic selecții şi înlocuindu-i din mers pe cei blazați, depăşiți, leneşi, cu probleme comportamentale sau pur şi simplu incapabili să țină pasul cu un regim draconic, firesc la ritmul de o emisiune pe lună, cu studii de dans şi canto, disciplină, corectitudine. Aici nu se intra cu "pile" (la rândul meu n-am făcut decât recomandări, atât), miza era prea înaltă, Titus Munteanu avea un prestigiu de apărat. Chiar şi cei care au trecut pe la "Şcoala vedetelor" doar preț de o emisiune sau două au plecat îmbogățiți cu experiență: Maria Botta a câştigat

Premiul III la Mamaia, Diane Galanton (din Dorohoi) s-a afirmat ca o talentată compozitoare şi prezentatoare, Sanda Mirela Danci din Baia-Mare a cucerit premii la diverse competiţii de muzică uşoară. Nemaivorbind de Cătălina Toma, acum în SUA, "înnobilată" în acei ani cu titlul de "Prinţesa Rhythm and Blues"! De fapt, la prima apariţie oficială în public, la festivalul de la Mamaia în 1995, elevii "Şcolii vedetelor" au dominat literalmente concursul de Interpretare, chiar dacă juriul, speriat de anticipările "cacealma" ale unor ziare, a coborât în palmares solişti

Simona Apreutesei

absolut remarcabili, net superiori celorlalţi laureaţi, cum ar fi Călin Geambaşu (compozitor şi pianist de mare fineţe) şi Nadine Voindrouh, răsplătiţi doar cu câte o... Menţiune (!), în timp ce Alice Bursuc, la cei numai 16 ani ai săi, a primit doar "Premiul presei", deşi mulţi opinau că este cea mai bună voce a "Şcolii". La fel au fost omise din palmares, la ediţia următoare, în 1996, eleva din Constanţa Ramona Oţelea, cu numeroase premii la cele mai puternice concursuri de gen, sau studenta bucureşteană, la Drept, Carmen Pop, cu dezinvoltura-i molipsitoare...

La festivalul "Ghiocelul de aur" de la Alexandria (Teleorman, nu Egipt!) am remarcat în culise o fată sveltă, cu ochi foarte frumoşi, pe care urma să o prezint. Mi-a mărturisit că are 15 ani, că este elevă în Bucureşti şi...că îi este o foame de lup, fiind plecată de dimineaţă de acasă. Am făcut imediat rost de un sandvici pe care l-a devorat cu poftă înainte de a intra în scenă, ceea ce se pare că a contribuit la evoluţia ei superlativă, fiindcă a cântat excepţional şi a cucerit Trofeul concursului! Chiar a doua zi l-am sunat pe Titus Munteanu şi i-am vorbit de fata cu voce de aur, elevă la clasa Viorelei Filip la Şcoala populară de arte, fiind ferm convins că este exact ceea ce caută. Şi nu m-am înşelat, Alice Bursuc devenind rapid componentă de bază a celebrului colectiv. După absolvire a cântat într-o trupă, Open, pe care am prezentat-o la sfârşitul anilor 90 la un festival bucureştean, la Arenele Romane, apoi s-a dedicat jurnalismului, ca redactor la revista "Beau Monde", iar în prezent este "beauty editor" la o altă revistă foarte cunoscută, "Elle". Păcat, fireşte, că a părăsit lumea muzicii uşoare, însă îşi aminteşte cu nostalgie de acea perioadă extraordinară: "De la 15 ani, Titus Munteanu şi-a pus amprenta pe adolescenţa mea, pe felul în care m-am maturizat, de la postură, limbaj verbal şi corporal şi până la chestiuni tehnice. Am învăţat lucruri pe care le aplic chiar şi azi, când lucrez în «publishing». Cadre, unghiuri, lumini, tot ce pun în practică în profesiunea actuală am învăţat de la el, care în toţi acei ani de televiziune ne-a făcut cadou această «instrucţie» valoroasă, acest bagaj de nepreţuit.".

Că "Şcoala vedetelor" devenise rapid nu numai o instituţie artistică, dar chiar o industrie o dovedesc recitalurile extrordinare de pe scenele festivalurilor de la Mamaia şi Braşov ("Cerbul de aur", unde alăturarea cu celebrităţi mondiale nu i-a complexat nicidecum pe puşti), faptul că aveau postere, pixuri inscripţionate, casete video şi că în 1996 s-a lansat prima casetă audio. Evenimentul a avut loc mai întâi la Braşov şi a fost repetat cu mult mai mult fast şi audienţă la magazinul "Muzica" din Bucureşti, în plin centru, pe Calea Victoriei. Caseta, conţinând cele mai cunoscute melodii lansate până în acel moment de aceşti campioni ai popularităţii, era produsă de TVR şi de casa de discuri Roton, cu aprijinul Ray-Ban-Optinova şi Assos Music. N-a lipsit se înţelege prezentatoarea plină de farmec şi de spontaneitate Dana Mladin, studentă la Jurnalism (în egală măsură redactor al emisiunii), aşa cum un rol important l-au jucat firma Massa, sponsor tradiţional, muzicianul Marin Petrache Pechea, în studioul căruia se efectuau multe din înregistrări şi, fireşte, redutabila echipă de la TVR responsabilă, lună de lună, cu această oră de prospeţime, sinceritate, dinamism, farmec adolescentin, bucurie şi dragoste de viaţă. (*Va urma*)

Octavian URSULESCU

Galele Savoy - 3

Cea de-a treia ediție a Galelor Savoy, prezentată de Iuliana Marciuc, i-a reunit pe aceeaşi scenă de poveste de la Savoy pe Alexandru Arşinel, Mirabela Dauer şi Adriana Trandafir, invitați speciali, alături de artiştii "casei" Mirela Vaida, Liliana Mocanu, Ana Maria Donosa, Oana Ghioca, Daniela Tănase, Alin Gheorghişan şi Radu Ghencea. A fost o gală emoționantă, cu momente artistice unice şi cu

Vasile Muraru, Valentina Fătu

amintiri depănate de invitați, dar şi de cei care le-au fost aproape marilor actori dispăruți ai Teatrului "Tănase": Stela Popescu, "posesoarea unui talent extraodinar", Cristina Stamate, care „avea vocația iubirii față de tot ce este frumos pe lume", şi Nae Lăzărescu, "cel născut, nu făcut, pentru Revistă". Amintim aici de Marcela Avram Lăzărescu, soția marelui actor, şi de actrița Angela Ioan, prietenă de suflet a Cristinei Stamate. Despre Stela Popescu, artista fără egal, unică şi irepetabilă, Steaua Revistei româneşti, au povestit cu toții… Cei trei au fost prieteni şi camarazi de turnee, artişti strălucitori şi desăvârşiți, care au ars pentru meseria lor, aşezând-o de multe ori înaintea tuturor. Să nu uităm că actrița Cristina Stamate s-a stins la numai o săptămână după prietena sa, Stela Popescu. "Nae este şi va fi aici, cu noi, tot timpul" – spunea Vasile Muraru cu exact opt ani în urmă, la dispariția partenerului său de scenă. "A iubit prea mult teatrul «Tănase», care a fost viața lui!"

Vasile Muraru şi Valentina Fătu sunt artizanii şi creatorii acestor gale de excepție, care aduc omagiu marilor artişti care au adus glorie şi strălucire şi au jucat de-a lungul timpului pe scenele Teatrului "Tănase" (Savoy, Calea Victoriei 164 sau Grădina "Boema") şi care şi-au legat numele, celebritatea şi cariera de spectacolul de Revistă.

Teatrul de Revistă, "teatrul din inima Bucureştiului", va împlini la începutul lunii iulie 103 ani de existență! "Nu, noi nu v-am uitat! Vă iubim şi vă prețuim din tot sufletul!" – spun de fiecare data cei doi mari actori. Galele Savoy, la care echipa teatrului trudeşte la punerea în scenă a fiecărei ediții, una mai frumoasă şi mai emoționantă decât cealaltă, au loc în fiecare lună, cu alți invitați şi un alt scenariu (semnat de fiecare data de actrița Valentina Fătu), cu noi momente "In Memoriam".

Pe lângă artiştii foşti angajați sau colaboratori ai Teatrului "Constantin Tănase", sunt invitați regizori, scenografi şi coregrafi, tehnicieni, creatori de costume, dar şi acei oameni care s-au aflat în preajma artiştilor, admiratori şi promotori ai genului, critici de teatru, jurnalişti, scriitori, poeți, textieri, medici, sportivi. De fiecare dată li se alătură pe scenă actori şi solişti vocali ai teatrului, Orchestra la pupitrul căreia se află dirijorul şi compozitorul Dan Dimitriu şi Baletul (coregrafă Oana Cocârță). Scenografia şi costumele sunt semnate de Francesca Cioancă şi Ana Iulia Popov, iar Dan Dimitriu şi Cristian Faur semnează muzica şi aranjementele orchestrale.

"Galele Savoy reprezintă recunoaşterea meritelor şi calităților incontesteabile pe care le-au avut toți cei care au jucat pe această scenă, înaintea noastră sau odată cu noi, celor care, prin talentul, profesionalismul şi dăruirea lor au contribuit la scrierea istoriei spectacolului Revistei şi la

Alin Gheorghişan

păstrarea moştenirii artistice lăsate nouă de marele Constantin Tănase" - spunea Vasile Muraru, directorul Teatrului de Revistă. "Fiecare dintre cei sărbătoriţi şi omagiaţi a mai pus o cărămidă, a mai clădit o treaptă şi a mai deschis o fereastră prin care preţuirea spectatorilor şi a noastră să pătrundă în acest loc magic, pe care cu iubire şi-

Alexandru Arşinel

un strop de mândrie, îl numim astăzi, Teatrul de Revistă «Constantin Tănase» - Teatrul din inima Bucureştiului" – a adăugat actriţa Valentina Fătu.

Împreună semnează conceptul, scenariul şi regia acestui spectacol în care se celebrează valoarea, performanţa şi excelenţa, în genul revuistic! Şi, tot împreună, prolog şi la final, cei doi mari artişti prezintă unul dintre cele mai emoţionante momente ale galei, singurul care se repeată la fiecare ediţie, "Fără voi", dedicat marilor dispăruţi ai teatrului şi filmului românesc.

Fiecare gală este mai mult decât un spectacol de Revistă, căci are de toate: scenete, cuplete, monologuri, muzică live şi reprize de balet, toate punctate de confesiuni, mărturisiri, întâmplări, poveşti, povestiri şi amintiri ale invitaţilor, de proiecţii video şi imagini de arhivă.

"Teatrul «Tănase» a fost şi va rămâne pentru mine un loc de suflet. Am revenit cu toată dragostea pe scena Sălii Savoy şi vă multumesc pentru emoţie, pentru lacrimile de bucurie şi lacrimile de tristeţe pentru cei care nu mai sunt, vă mulţumesc pentru că m-am simţit respectată, apreciată şi iubită. Am plâns de emoţie, am plâns de dor, dar mi-am umplut sufletul până la următoarea întâlnire cu voi. Vă mulţumim că nu ne uitati şi mă înclin cu respect în faţa publicului minunat pe care îl iubesc nesfârşit şi necondiţionat!" – a spus Mirabela Dauer, una dintre invitatele speciale ale ediţiei a treia a Galelor Savoy, care a cântat trei şlagăre, melodii dragi sufletului său: "E nevoie de iubire" (muzică şi versuri Rareş Borlea - RAOUL), "Cine iubeşte" (compozitor Jolt Kerestely, text Aurel Storin - Premiul Special al juriului la Mamaia '89) şi "Noapte de mai", compusă de Marian Nistor, versuri Alex. Macedonski.

Actriţa Adriana Trandafir a jucat timp de zece ani la Teatrul "Tănase", de unde s-a şi pensionat. Şi-a amintit cu emoţie şi nostalgie de spectacolele în care a jucat, de turneele de succes în ţară şi străinătate, dar mai ales de colegii şi prietenii din Teatrul "Tănase". A prezentat momentul atât de drag ei dedicat marii artiste Mariei Tănase, care a debutat pe scena de la Cărăbuş, lansată fiind de Constantin Tănase. One-woman show-ul "Pasărea măiastră, Maria Tănase" de George Sbârcea avea să devină cel mai longeviv din istoria teatrului românesc, premiera având loc în urmă cu trei decenii.

În numele admiraţiei, dragostei şi prieteniei necondiţionate, Adriana Trandafir i-a dedicat Stelei Popescu o poezie care a emoţionat publicul şi artiştii până la lacrimi, stârnind ropote de aplauze:

"Bună seara, lume bună/ Îţi spun bine te-am găsit!/ Suntem iarăşi împreună/ Şi am chef de povestit./ Teatrul nostru de Revistă/ A dat ţării oameni rari/ Da, aici a ars făclia/ Artiştilor legendari./ De la Maria Tănase,/ Şi Lambru din Ferentari/ La tarafuri fabuloase/ Cu cei mai mari lăutari./ Mai apoi, după Măiastra/ Dumnezeu face-o lucrare/ Şi apare Stela Popescu!/ Cu ce trup şi ce

Adriana Trandafir, Daniela Tănase

picioare!/ Regina de la Revistă/ Ce cu farmec ne vrăjea/ Nu vedeai o față tristă/ Când pe scenă juca ea!/ Strălucea dintre vedete/ Cu-al ei păr superb, roşcat/ Şi-n ce fel rostea cuplete,/ Cu umor şi cu substrat!/ Personaje din scenete/ Le-a făcut a dăinui/ Vorbea lumea la bilete/ Joacă Stela-n travesti!/ Românii din străinătate/ Mistuiți de-al casei dor/ Venerau pe nerăsuflate/ S-o vadă pe Stela lor./ Ani în şir a fost emblema/ Spectacolelor grandioase/ Puse-n scenă la Boema/ Cu cuplete curajoase./ Cu talent de Domnitoare/ Îi vrăjea pe toți din sală/ Avea lumea la picioare,/ Nefăcând din asta fală!/ Tuturor le-a dăruit/ Câte-un zâmbet, câte-o floare/ Pe nimeni n-a amăgit/ De asta este STELA mare!/ Când apărea în lumină,/ Toată lumea-ncremenea/ Şi-n sală, şi-n culise/ Nu va fi alta ca ea./ De vreo patru ani încoace,/ STELA-a părăsit cabina/ S-a dus în cer că joace/ Cu NAE şi cu CRISTINA./ Şi cât Domnul ne mai lasă/ Vom juca în continuare,/ Chiar dacă dorul ne-apasă/ Şi durerea este mare./ Şi finalu-i ca la teatru,/ Sunt tristă, dar tot zâmbesc/ STELA,TE-AI NĂSCUT LEGENDĂ!/ La mulți ani şi vă iubesc!"

Mirabela Dauer

Mirela Vaida

Fireşte, unul dintre cele mai aşteptate momente ale serii a fost întâlnirea cu marele actor care şi-a legat numele de Teatrul de Revistă şi care i-a adus faima prin celebrul cuplu Stela Popescu - Alexandru Arşinel, "o pereche fără pereche" care a dăinuit timp de aproape patru decenii (1978 - 2017). "Aceşti doi mari actori români au jucat împreună şi tot împreună au dobândit o glorie fără egal!" – scria regretatul scriitor Aurel Storin, fost Secretar Literar al teatrului. "Ei au dat ani de zile tonul Revistei româneşti, depunând o efigie artistică de aur pe Teatrul de Revistă. Acest gen «uşor» este cumplit de greu, şi pretinde slujitorilor săi un cumul de talente, să vorbească, să cânte, să danseze, să se mişte, să stea, să tacă, să intre, să iasă, să urce, să coboare, să se îmbrace, să râdă, să plângă, să treacă cu vederea, să nu treaca nimic cu vederea, să asculte şi să n-asculte pe nimeni. Doamne, câte trebuie să ştie şi să facă şi, uneori, să nu facă un actor de Revistă ca să se poată numi Stela Popescu şi Alexandru Arşinel!".

Vasile Muraru, Valentina Fătu

Marele actor a depănat amintiri, a povestit întâmplări şi poveşti, dintre sutele pe care le are şi păstrează în minte şi suflet şi a cântat, acompaniat de Orchestra dirijată de Dan Dimitriu, aşa cum ştie cel mai bine şi cum îi place. "Cântecele sale dezvăluie de fiecare dată latura sa sufletească, atât de familiară celor din jur, dar puţin cunoscută marelui public, care-l consideră un actor comic genial" – scria Octavian Ursulescu. "El a jucat excepţional în teatru, şi dramă, iar astfel de actori ascund într-un colţ al sufletului un filon de tristeţe, durere, dezamăgire arareori revelat spectatorilor. Şi-a deschis sufletul în compoziţiile sale, este romantic, nostalgic şi nu o dată cu o lacrimă în colţul ochilor. (...) Dacă nu s-ar fi născut la Dolhasca, în Moldova, ci la Los Angeles, în California, ar fi devenit o mare vedetă comică a Americii, cu zeci de filme la Hollywood şi, asemeni lui Sinatra, ar fi bătut toate recordurile de tiraj cu discurile sale. Să ne bucurăm că este al nostru, un monstru sacru în patrimoniul de aur al filmului şi teatrului românesc, în special al aceluia de Revistă, pe care l-a înnobilat cu harul unic. Probabil, cei care îl ascultă cântând cred că muzica uşoară este doar un hobby, dar e mai mult de atât. Alexandru Arşinel este un muzician în adevăratul sens al cuvântului: compune, stăpâneşte toate ritmurile, de la piesele latino-americane la romanţe, de la colinde la evergreen-uri, neocolind muzica uşoară şi bogatul folclor bucovinean. Cântul este pentru el plăcerea supremă. Fiindcă Arşinel nu este un actor care şi cântă, ci un cântăreţ în toată puterea cuvântului, cu zeci discuri şi succese muzicale. Fac o reverenţă în faţa Lordului scenei şi al muzicii uşoare, îi declar afecţiune pe viaţă şi cred că pentru noi este Alexandru King Arşinel". (Foto: Dragoş Constantin)

Oana GEORGESCU

Dorina Paraschiv Nistor: „Căpitane de judeţ"

Dacă la precedentele albume "marca Marian Nistor – Savoy" i-a fost alături soţului în postura de interpretă de muzică uşoară (ceea ce dovedeşte capacitatea ei de a aborda diverse genuri), de această dată Dorina Paraschiv Nistor îşi regăseşte "uneltele de bază", pe tărâmul genului care a consacrat-o. Pentru că remarcabilul album de faţă este o colecţie încântătoare de melodii celebre lăutăreşti şi de petrecere lansate de artişti al căror nume îl rostim cu veneraţie, fiind vorba de o generaţie de aur ce ne-a lăsat moştenire aceste bijuterii – Maria Tănase, Maria Lătăreţu, Ioana Radu, Ileana Sărăroiu, Dona Dumitru Siminică, Fărâmiţă Lambru. Şi nu în ultimul rând Fănică Luca, profesorul de nai al lui Marian Nistor la Liceul de muzică, unde acesta a fost coleg cu cel care îi este prieten apropiat şi astăzi, inegalabilul Gheorghe Zamfir. Practic, şi Marian Nistor regăseşte pe acest disc genul muzical pentru care s-a pregătit pe băncile liceului şi pe care de fapt nu l-a trădat niciodată, multe din compoziţiile sale de muzică uşoară conţinând delicate irizări folclorice. De această dată însă nu numai că a orchestrat majoritatea pieselor (cu excepţia celor două la care aranjamentul orchestral aparţine lui Paraschiv Oprea), dar şi-a "chemat sub arme" (a se citi – sub bagheta sa dirijorală) pe cei mai buni dintre foştii săi colegi din Ansamblul folcloric "Ciocârlia", cărora ţine să le mulţumească pentru dăruire şi solicitudine, tipărindu-le numele în booklet. În orchestraţiile sale, Marian Nistor şi-a propus să respecte linia clasică, tradiţională a acestor cântece celebre, pentru a le reda ascultătorului într-o formă cât mai apropiată de cea originală. Înregistrările s-au făcut în studioul muzical "Midi Sound", cu Jolt şi Andrei Kerestely la pupitru. Într-un mediu muzical atât de familiar ei, Dorina Paraschiv Nistor evoluează cu lejeritate şi siguranţă, propunându-ne şi o mostră a înzestrărilor de autoare cu melodia "Departe-s de casa mea".

Dorina Paraschiv Nistor va fi cu certitudine, pentru cei care n-o cunosc în această ipostază, o adevărată revelaţie, nemaivorbind de selecţia inspirată dintr-un repertoriu specific românesc care din păcate este tot mai rar abordat... (**M. G.**)

Concerte

Reducerea sensibilă a restricțiilor le-a permis artiștilor să se reîntâlnească cu spectatorii, după doi ani de "secetă" gravă în domeniu. Organizatorul Stoian Anghel, consecvent apropierii sale de muzica ușoară românească, a programat în martie, în apropierea Zilei Femeii, un concert de primăvară la Sala Palatului, regizat de Cosmin Man de la Etno TV. Pe scenă a urcat mare parte din floarea genului, vedetele la rândul lor bucurându-se de revedere. Primele pe afiș și evident stelele spectacolului au fost Marina Voica și Mirabela Dauer, surprinse în cabină în imaginea alăturată. Primirea pe care numerosul public a făcut-o Marinei Voica a fost absolut impresionantă, fiind aplaudată în picioare pe toată durata recitalului. Și cum să nu fie așa? La cei 86 de ani ai săi, artista este într-o formă excepțională, impresionând cu două compoziții proprii, celebra "Într-un colț de cafenea" și, în primă audiție, "Țara laptelui și-a mierii", dar evocând și anii începuturilor sale muzicale latino-americane/ iberice, cu o piesă ritmată în care a utilizat castanietele. Același organizator, după puține zile, a umplut Sala Palatului la tradiționalul festival "Om bun", în care au evoluat mai toate numele importante ale muzicii folk, în frunte cu Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Mircea Baniciu, Ducu Bertzi, fiind comemorați marii dispăruți ai genului, Doru Stănculescu și Victor Socaciu. În ce-l privește pe autenticul campion al popularității Paul Surugiu-Fuego, acesta și-a reprogramat, din cauza pandemiei, pentru a nu știm câta oară concertul simfonic, urmând a-l susține în luna mai tot pe scena Sălii Palatului. "Încălzirea" și-a făcut-o în decembrie la Teatrul Național din București, cu un spectacol ce a încheiat un amplu turneu prin țară, după care a cules din nou aprecieri cu programul său de Revelion de la TVR2. Deie Domnul să nu mai fie probleme și viața artistică să-și reintre în normal...

Mirabela Dauer, Marina Voica

Am salutat în paginile noastre faptul că festivalul național "Crizantema de aur" nu s-a întrerupt în nici un an, chiar în pandemie – o performanță rarisimă. Iată că la mijlocul lunii martie directoarea artistică a manifestării, reputata interpretă Alina Mavrodin Vasiliu, a invitat publicul la Sala Radio la un concert din seria "Tinerețea romanței", cu laureați ai festivalului. În Capitală a fost o instuție de spectacol care a înfruntat toate restricțiile, e vorba de Teatrul de revistă "Constantin Tănase", care încă din octombrie a programat lunar "Galele Savoy". (**Dorin Manea**)

GALA FOLK 2022
OM BUN
NICU ALIFANTIS
VASILE ȘEICARU
MIRCEA BANICIU
MIRCEA VINTILĂ
DUCU BERTZI & FRIENDS
EMERIC IMRE
ZOIA ALECU
DINU OLĂRAȘU
COSMIN VAMAN
Prezintă: DANA PANDURU
ROCK FM
SALA PALATULUI 10 MARTIE ORA 19:00

Revistă lunară de informare, opinie și dezbatere editată de UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți naționali:
Sanda HÂRLAV MAISTOROVICI, Mariana POPESCU, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU, Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:
Dumitru AVAKIAN, Mihaela-Georgiana BALAN, Corina BURA, Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA, Adrian POP, Costin POPA, Carmen STOIANOV, Alex VASILIU, Lena VIERU CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Ecaterina Teodoroiu nr. 19, sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x